

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM NIŽŠÍHO GYMNÁZIA

Zpracován podle Rámcového vzdělávacího programu pro
základní vzdělávání

GYMNÁZIUM J. V. JIRSÍKA

Název programu
Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka

Obor
79-41-K/81 Gymnázium

Počátek platnosti
1. září 2022

2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026
1.E	1.E	1.E	1.E
~~2.E~~	2.E	2.E	2.E
~~3.E~~	~~3.E~~	3.E	3.E
~~4.E~~	4.E	4.E	4.E

Obsah

1	Identifikační údaje.....	5
1.1	Název	5
1.2	Vzdělávací program	5
1.3	Studijní forma vzdělání.....	5
1.4	Předkladatel	5
1.5	Ředitel školy.....	5
1.6	Zástupci ředitele	5
1.7	Výchovný poradce.....	5
1.8	Prevence sociálně-patologických jevů.....	6
1.9	Školní psycholog	6
1.10	Hlavní koordinátor ŠVP.....	6
1.11	Předsedové předmětových komisí.....	6
1.12	Zřizovatel školy.....	6
2	Charakteristika školy	7
2.1	Silné stránky	8
2.2	Příležitosti	8
3	Charakteristika školního vzdělávacího programu	9
3.1	Zaměření školy	9
3.2	Profil absolventa.....	9
3.3	Podmínky přijetí ke vzdělávání na gymnáziu.....	9
3.4	Organizace maturitní zkoušky	10
3.4.1	Organizace společné části maturitní zkoušky	10
3.4.2	Organizace profilové části maturitní zkoušky.....	10
3.5	Pojetí školního vzdělávacího programu.....	11
3.5.1	Učení.....	11
3.5.2	Objevování.....	11
3.5.3	Myšlení a uvažování.....	11
3.5.4	Komunikace	12
3.5.5	Kooperace.....	12
3.5.6	Práce.....	12
3.5.7	Adaptace.....	12
3.6	Hlavní a dílčí cíle vzdělávacího programu	12
3.7	Výchovné a vzdělávací strategie.....	14
3.8	Školní preventivní strategie na období 2020–2025	16
3.8.1	Analýza současné situace.....	17
3.8.2	Vymezení pojmů	17
3.8.3	Cíle.....	18
3.8.4	Metody a formy práce užívané v prevenci	19
3.8.5	Zapojení primární prevence do výuky.....	19
3.8.6	Pravidelné aktivity specifické primární prevence ve škole.....	20
3.8.7	Spolupráce s rodiči	21
3.8.8	Školní poradenské pracoviště.....	21

3.8.9	Spolupráce s organizacemi a institucemi	22
3.9	Podpora žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	22
3.10	Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných.....	23
3.11	Začlenění průřezových témat	23
4	Učební plán	26
4.1	Tabulovaný učební plán	26
4.2	Nabídka zájmové činnosti	27
5	Vzdělávací oblasti	28
5.1	Jazyk a jazyková komunikace	28
5.1.1	Český jazyk	28
5.1.2	Anglický jazyk	34
5.1.3	Německý jazyk.....	38
5.1.4	Francouzský jazyk.....	44
5.1.5	Španělský jazyk	48
5.2	Matematika a její aplikace	52
5.2.1	Matematika	52
5.3	Člověk a společnost.....	54
5.3.1	Občanská výchova.....	54
5.3.2	Dějepis.....	62
5.4	Člověk a příroda.....	66
5.4.1	Zeměpis.....	66
5.4.2	Fyzika.....	70
5.4.3	Chemie.....	75
5.4.4	Biologie	81
5.5	Umění a kultura	88
5.5.1	Estetická výchova – hudební.....	88
5.5.2	Estetická výchova – výtvarná.....	91
5.6	Informatika	95
5.6.1	Informatika	95
5.7	Člověk a zdraví.....	100
5.7.1	Tělesná výchova.....	100
6	Hodnocení žáků	105
6.1	Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků (v souladu s §51 až §53 školského zákona) 105	
6.1.1	Zásady průběžného hodnocení a hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení.....	105
6.1.2	Kritéria stupňů prospěchu	105
6.1.3	Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření	106
6.1.4	Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření	107
6.1.5	Chování žáka se na vysvědčení vyjadřuje stupni:	108
6.1.6	Celkové hodnocení žáka na vysvědčení:	108
6.1.7	Podrobnosti o komisionálních a opravných zkouškách.....	109
6.1.8	Průběh a způsob hodnocení vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu	110
6.2	Autoevaluace školy.....	110
6.2.1	Oblasti, kritéria, nástroje a cíle autoevaluace.....	110
6.2.2	Časový harmonogram autoevaluace.....	111

1 Identifikační údaje

1.1 Název

Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka – ŠVP NG

Školní vzdělávací program zpracován podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

1.2 Vzdělávací program

osmiletý vzdělávací program

1.3 Studijní forma vzdělání

denní

1.4 Předkladatel

Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka

Fráni Šrámka 23

371 46 České Budějovice

IČ: 60076135

IZO: 060076135

REDIZO: 600007995

Tel: +420 387 423 017

1.5 Ředitel školy

RNDr. Jaroslav Pustina – M, Fy

Tel: 387 422 640

pustina@gjvj.cz

1.6 Zástupci ředitele

Mgr. Jana Hadravová – M, Fy, IVT

hadravova@gjvj.cz

Mgr. Jan Ptáčník – M, Fy

ptacnik@gjvj.cz

Tel: +420 387 200 056

1.7 Výchovní poradce

Mgr. Petr Janáček – M, IVT

janacek@gjvj.cz

1.8 Prevence rizikového chování

Mgr. Václav Kuneš – D, ČJ
kunes@gjvj.cz

1.9 Školní psycholog

Mgr. Markéta Láchová
lachova@gjvj.cz

1.10 Hlavní koordinátor ŠVP

Mgr. Jan Ptáčník – M, Fy
ptacnik.@gjvj.cz
Tel: +420 387 200 056

1.11 Předsedové předmětových komisí

Český jazyk	Mgr. Ilona Gottwaldová
Anglický jazyk, ruský jazyk	Mgr. Kateřina Hessová
Německý jazyk	Mgr. Adéla Schacherlová
Dějepis, zákl. spol. věd	Mgr. Dana Šimečková
Matematika	Mgr. Dana Kabelová
Fyzika	Mgr. Jan Ptáčník
Chemie	Mgr. Jana Schmidtmayerová
Biologie	Mgr. Helena Kubíčková
Zeměpis	Mgr. Lenka Říhová
Tělesná výchova	Mgr. Miroslav Blažek
Výpočetní technika	Mgr. Jana Hadravová
Estetická výchova	Mgr. Eliška Polívková

1.12 Zřizovatel školy

Jihočeský kraj
U Zimního stadiónu 1952/2
370 76 České Budějovice
Tel: 386 720 111
Platnost dokumentu od: 1. září 2022

Podpis ředitele školy:

LS

2 Charakteristika školy

Škola se nachází nedaleko centra města v secesní historické budově z roku 1903. Je dobře dosažitelná MHD. Jedná se o uzavřený komplex, na jehož dvoře je vybudováno sportoviště s umělým povrchem. V přístavbě jsou umístěny šatny, nad nimi počítačové učebny a v půdní vestavbě učebny hudební a výtvarné výchovy. Pro žáky školy je zajištěno stravování ve školní jídelně Střední integrované a vyšší odborné školy hotelové vzdálené asi 100 m od budovy školy ve Šrámkově ulici. Ubytování škola žákům nezajišťuje. Během vyučování je žákům k dispozici školní bufet.

Škola má celkovou kapacitu 264 žáků nižšího gymnázia, celková kapacita školy je 561 žáků. Ve čtyřletém studiu má škola 9 tříd, v osmiletém studiu má škola 8 tříd.

Pedagogický sbor má v současné době přes 45 vyučujících všeobecně vzdělávacích předmětů se 100% aprobovaností. Výchovným problémům se na škole věnuje výchovný poradce, na škole také působí asistent pedagoga a koordinátor prevence sociálně-patologických jevů. Výchovný poradce a koordinátor prevence sociálně-patologických jevů poskytují také kariérové poradenství. Na škole také působí školní psycholog. Pedagogický sbor je stabilizovaný a genderově i věkově vyvážený. Celý pedagogický sbor prošel v posledních letech mimo jiné školením na digitální gramotnost, čtenářská gramotnost a vedení třídnických hodin. Každý pedagog má v kabinetě k dispozici vlastní počítač nebo notebook. V každém kabinetě je k dispozici tiskárna, kopírka s tiskárnou je pak také umístěna na chodbě školy. Kromě 17 kmenových učeben jsou na škole odborné učebny chemie, biologie, výtvarné výchovy, hudební výchovy a dvě učebny fyziky a dále moderně vybavené laboratoře chemie, fyziky, biologie, dvě laboratoře cizích jazyků a dvě laboratoře výpočetní techniky. Na škole také vznikla jedna multimediální učebna. V každé učebně a laboratoři je k dispozici počítač nebo notebook a projektor nebo interaktivní tabule. Ve všech kmenových třídách a odborných učebnách je také k dispozici prostorový reproduktor. Škola disponuje dvěma tělocvičnami, vybavenou posilovnou, lezeckou stěnou a dvěma venkovními hřišti s umělým povrchem. V suterénu budovy se nachází zkušebna pro zkoušky školních kapel, keramická dílna. V jedné části suterénu budovy je nově vybudované Jirsíkovo vzdělávací centrum, ve kterém se nachází jeden malý kinosál, učebna cizích jazyků a učebna elektrotechniky. Pro trávení volného času mezi hodinami je pro žáky připraveno několik odpočinkových míst v přízemí budovy i v jednotlivých patrech. V přízemí se u odpočinkového gauče nachází velká knihovna, ze které si mohou žáci volně půjčovat knihy. V případě domluvy je pro žáky k dispozici posilovna i venkovní hřiště. Žáci mají k dispozici bezdrátové připojení k internetu v celé budově. Pro občerstvení mohou žáci využít automat na kávové nápoje či bufet.

V díkci Školského zákona zajišťuje škola výchovně vzdělávací činnosti, výchovné poradenství, technické, ekonomické a personální činnosti, související s výchovně vzdělávací prací a provozem.

Do všech studijních cyklů se konají přijímací zkoušky podle platných vyhlášek pro přijímání uchazečů na střední školy.

Kromě důrazu na znalosti ve všeobecně vzdělávacích předmětech je kladen důraz na jazykové kompetence, digitální kompetence a finanční gramotnost v rámci možnosti seznámení se s moderními trendy v ekonomii. Tomu slouží především výuka v předmaturitním a maturitním ročníku v systému volitelných předmětů.

Pro podporu výuky cizích jazyků udržuje kontakty se školou v Drážďanech (Německo). Dále zajišťujeme pro žáky (komerčně) jazykový pobyt ve Velké Británii. Škola nabízí žákům dále historické poznávací exkurze do Paříže a Říma.

V druhém ročníku osmiletého vzdělávání je zařazen do výuky lyžařský výcvikový kurz.

Na škole je podle Školského zákona zřízena školská rada, která je šestičlenná v poměru dva zástupci zřizovatele, dva zástupci žáků a dva zástupci pedagogického sboru.

Při škole pracuje Sdružení pro podporu Gymnázia J. V. Jirsíka (SRP GJVJ), které podporuje studijní, kulturní a sportovní aktivity a zájmy žáků školy. Finančně se podílí na odměňování nadaných žáků. Správní rada se schází minimálně dvakrát ročně. Spolek rozhoduje o hospodaření s příspěvkem od rodičů žáků školy. Rodiče jsou na třídních schůzkách pravidelně informováni o nakládání s finančními prostředky spolku.

Na základě provedené SWOT analýzy školy, na níž se podíleli všichni vyučující lze naše gymnázium dále specifikovat následujícími charakteristikami.

2.1 Silné stránky

- výběroví žáci,
- aprobovanost a vysoká profesionalita pedagogů,
- tradice a renomé školy,
- dobré vztahy mezi pedagogy,
- spolupráce s pedagogickou fakultou,
- nabídka volnočasových aktivit,
- vybavení výpočetní a moderní technikou pro učitele i žáky,
- návaznost učiva (vyučující znají látku navazujícího vyššího gymnázia),
- ve sboru je silné zastoupení mužů, pedagogický sbor je genderově vyvážen.

2.2 Příležitosti

- výměnné pobyty a akce,
- spolupráce s institucemi – výuka i v jiném prostředí (EIC, knihovny, fakulty apod.),
- sponzoring, dary (větší zainteresovanost rodičů na chodu školy),
- zapojení do systému dotací a grantů (JČK, MŠMT apod.),
- další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- prezentace školy (pořádání akcí, soutěže, výstavy apod.),
- mediální prezentace školy (regionální tisk, rozhlas).

3 Charakteristika školního vzdělávacího programu

3.1 Zaměření školy

Gymnázium J. V. Jirsíka má všeobecné zaměření. V rámci výuky jsou rovnoměrně zastoupeny předměty přírodovědné, humanitní, technické, jazykové, ale i výchovy (tělesná, estetická). V rámci výuky cizích jazyků nabízí škola mimo jiné konverzace s rodilým mluvčím.

- Nová strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě,
- celoživotní učení,
- základní vzdělávací úroveň stanovená pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání,
- pedagogická anatomie škol a profesní zodpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.

Organizační uspořádání vzdělání v nižším gymnáziu:

- Střední vzdělání s maturitní zkouškou získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu osmiletého gymnázia.
- Vzdělávání v osmiletém gymnáziu se člení na nižší a vyšší stupeň:
  - Nižší stupeň je tvořen prvními čtyřmi ročníky osmiletého gymnázia.
  - Vyšší stupeň je tvořen posledními čtyřmi ročníky osmiletého gymnázia.

3.2 Profil absolventa

Gymnázium J. V. Jirsíka své žáky vzdělává tak, aby jeho absolventi byli schopni orientovat se v běžném životě a aktivně se účastnit společenského, kulturního a politického dění nejen ve svém regionu, aby byly sociálně zralí a byli si vědomi svých práv a povinností a ctili demokratické principy fungování společnosti.

Absolvent by měl umět komunikovat ústně, písemně i pomocí ICT, a to jak v mateřském, tak i alespoň ve dvou cizích jazycích, a prakticky používat ICT při své práci i pro své vzdělávání.

Absolvent čte s porozuměním textu a umí si z něj vybrat, co je pro něj důležité. Měl by být schopen samostatně se učit a řešit úkoly. Nejde nám o detailní encyklopedické znalosti, ale o to, jak se absolventi dovedou postavit k problému, obhájit si vlastní názor a nemít strach říci jej nahlas. Absolvent našeho gymnázia by se měl orientovat v základech různých oborů, aby si mohl vybrat studijní zaměření ve vyšších ročnících gymnázia a následně povolání podle svých zájmů a schopností.

3.3 Podmínky přijetí ke vzdělávání na gymnáziu

- Do prvního ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia se přijímají uchazeči, kteří úspěšně ukončili pátý ročník základní školy a při přijímacím řízení splnili podmínky pro přijetí. Přijímací zkouška je konána z předmětů matematika a český jazyk, jejich obsah stanovuje CERMAT.
- Do prvního ročníku čtyřletého gymnázia se přijímají uchazeči, kteří úspěšně ukončili devátý ročník základní školy a při přijímacím řízení splnili podmínky pro přijetí. Přijímací zkouška je konána z předmětů matematika a český jazyk, jejich obsah stanovuje CERMAT.
- Přijímací zkoušky se konají písemně v určených termínech podle platné legislativy. Svým obsahem nepřekračují vzdělávací obsah RVP ZV. Zákon stanoví základní podmínky přijímání žáků do gymnázia a hlavní zásady pro organizaci přijímacího řízení.
- Prospěch ze ZŠ se započítává, žák může dostat pomocné body za umístění na předmětových soutěžích a olympiádách.

3.4 Organizace maturitní zkoušky

- Vzdělávání na gymnáziu se ukončuje maturitní zkouškou. Dokladem o dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou je vysvědčení o maturitní zkoušce, které je opatřeno doložkou o získání příslušného stupně vzdělání.
- Účelem maturitní zkoušky je ověřit, jak žáci dosáhli cílů vzdělávání stanoveným školním vzdělávacím programem, zejména prověřit úroveň klíčových vědomostí, dovedností a postojů žáka, které jsou důležité pro jeho další vzdělávání nebo výkon povolání nebo odborných činností.
- Maturitní zkouška se skládá ze společné a profilové části. Žák střední školy získá vzdělání s maturitní zkouškou, jestliže úspěšně vykoná obě části maturitní zkoušky. Dokladem o vykonání maturitní zkoušky je vysvědčení o maturitní zkoušce. Konkrétní způsob realizace maturitní zkoušky stanovuje školský zákon a vyhláška ministerstva.

3.4.1 Organizace společné části maturitní zkoušky

- Organizace maturitní zkoušky se řídí Školským zákonem v platném znění a příslušnou vyhláškou MŠMT.
- Cizím jazykem ve společné části maturitní zkoušky je jazyk anglický, německý, francouzský nebo ruský.
- Volitelnou zkoušku ve společné části maturitní zkoušky skládají žáci volitelně z předmětů Matematika+ nebo Cizí jazyk.

3.4.2 Organizace profilové části maturitní zkoušky

- Profilová část maturitní zkoušky se skládá ze zkoušky z českého jazyka a literatury konané formou písemné práce a formou ústní zkoušky a ze zkoušky z cizího jazyka konané formou písemné práce a formou ústní zkoušky, pokud si žák z povinných zkoušek společné části maturitní zkoušky zvolil cizí jazyk, a z dalších tří volitelných zkoušek z různých předmětů organizovaných školou. Dvě zkoušky jsou ústní před zkušební maturitní komisí. Jedna je formou vypracování maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí.
- Ústní maturitní zkoušku v profilové části lze skládat pouze z povinných předmětů cizí jazyk, dějepis, zeměpis, základy společenských věd, matematika, fyzika, chemie, biologie, informatika a výpočetní technika, estetická výchova hudební, estetická výchova výtvarná.
- V profilové části může žák vykonat zkoušku z jiného cizího jazyka než z cizího jazyka, ze kterého skládal zkoušku ve společné části maturitní zkoušky.
- Obhajobu maturitní práce lze konat z volitelných předmětů zařazených do školního vzdělávacího programu: seminář a cvičení z matematiky, seminář a cvičení z fyziky, seminář a cvičení z biologie, seminář a cvičení z chemie, seminář z psychologie, seminář z filozofie, kapitoly ze zeměpisu, kapitoly z dějepis, informační technologie, programování, společenskovědní seminář, dějiny umění, dějiny hudby, literární seminář, literatura a komunikace, ruský jazyk a deskriptivní geometrie.
- Jednu povinnou zkoušku konanou z cizího jazyka lze nahradit výsledkem úspěšně vykonané standardizované zkoušky podle školského zákona a vyhlášky č. 177/2009 Sb. v platném znění, dokládající jazykové znalosti žáka na úrovni B2 nebo úrovni vyšší podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Úspěšné vykonání zkoušky musí být doloženo jazykovým certifikátem.
- Žák může vykonat nejvýše dvě nepovinné maturitní zkoušky, pro které platí stejná pravidla jako pro volitelné zkoušky v profilové části maturitní zkoušky.

3.5 Pojetí školního vzdělávacího programu

Základní vzdělávání musí být užitečnou službou občanům a má reflektovat i jejich očekávání a individuální potřeby. Takového cíle nelze dosáhnout, aniž by se změnilo tradiční chápání funkcí školy. Posláním školy v takovém případě nemůže být pouhé zprostředkování sumy vědomostí a zkoušení žáků z faktografických přehledů.

V našem pojetí je škola místem, které žáky motivuje a podporuje k aktivnímu učení se. A to nikoli encyklopedickým vědomostem, ale pro život důležitým kompetencím učit se, řešit problémy a sociálním dovednostem. Charakter práce pak má v dětech mimo jiné podporovat pocit bezpečí, možnost pozitivního prožívání, získání zdravého sebevědomí, rozvíjení kritického myšlení a schopnost sebehodnocení.

Takto formulovaný obecný koncepční záměr školního vzdělávacího programu vychází z přesvědčení, že kvalita vzdělávací služby školy nemá být primárně posuzována podle tradičně chápaných tzv. vzdělávacích výsledků. Za tyto výsledky bývají nezdůvodněně považovány pouhé faktografické znalosti žáků zjišťované testováním.

Naší prvořadou ambicí je proměnit školu v prostředí, kde se dětem s velmi různorodými vzdělávacími potřebami dostává nejen kvalitní a kvalifikované vzdělávací péče, ale kde se současně cítí bezpečně a spokojeně. Připojujeme se ke vzdělávacím trendům v Evropě a chceme rozvíjet u žáků kompetence, které jsou nezbytné pro život v Evropě v 21. století. V rámci procesu vzdělávání se věnujeme mimo jiné následujícím kompetencím:

3.5.1 Učení

Být schopen vzít v úvahu zkušenost,
dávat věci do souvislostí,
organizovat svůj učební proces,
být schopen řešit problémy,
být zodpovědný za své učení.

3.5.2 Objevování

Získávat informace z různých zdrojů a posoudit jejich věrohodnost,
zvažovat různé zdroje dat,
radit se s lidmi ze svého okolí,
konzultovat s experty,
vytvářet a pořádat dokumentaci,
učit se tvořivě pomocí objevování.

3.5.3 Myšlení a uvažování

Chápat kontinuitu minulosti a současnosti,
nahlížet aspekty rozvoje společnosti kriticky,
být schopen se vyrovnávat s nejistotou a komplexností situace,
účastnit se diskusí a vyjadřovat vlastní názor,
vnímat politický a ekonomický kontext při vzdělávání a práci,
hodnotit sociální chování související se zdravím, životním prostředím,
vnímat hodnoty umění, literatury atd.

3.5.4 Komunikace

Rozumět a domluvit se, číst a psát ve více jazycích,
být schopen prezentovat, mluvit na veřejnosti,
obhajovat a argumentovat vlastní názor,
naslouchat a brát v úvahu názory druhých,
vyjadřovat se písemnou formou,
rozumět grafům, diagramům a tabulkám.

3.5.5 Kooperace

Být schopen spolupráce a práce v týmu,
činit rozhodnutí,
řešit konflikty,
posuzovat a hodnotit,
navazovat a udržovat kontakty.

3.5.6 Práce

Vytvářet projekty,
učit se pomocí projektové činnosti,
brát na sebe zodpovědnost,
přispívat k práci skupiny a společnosti,
organizovat svou vlastní práci,
projevovat solidaritu,
ovládat matematické a modelové nástroje.

3.5.7 Adaptace

Využívat informační a komunikační techniky,
být flexibilní při rychlých změnách,
nalézat nová řešení, být houževnatý v případě obtíží.

3.6 **Hlavní a dílčí cíle vzdělávacího programu**

Hlavní důraz ve své vzdělávací práci klade škola na komunikaci, kooperaci a práci s informacemi. Základem programu naší školy je přechod od školy transmisivního typu ke škole typu konstruktivního. Umožnit žákům osvojit si strategie a motivovat je pro celoživotní učení.

Podpora dětí k učení se:

- Vybírat si a využívat vhodné způsoby, metody a strategie pro aktivní a efektivní učení,
- vyhledávat a třídit informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívat v procesu učení a v praktickém životě,
- využívat informační a komunikační prostředky a technologie,
- podněcovat k tvořivému myšlení, logickému uvažování a ke schopnosti řešit problémy,
- samostatně pozorovat a experimentovat, získané výsledky porovnávat, kriticky posuzovat a vyvozovat z nich závěry pro využití v budoucnosti,
- uvádět věci a znalosti do souvislostí a na základě toho si vytvářet komplexnější pohled na přírodní a společenské jevy,

- volit vhodné způsoby řešení úkolů, sledovat vlastní pokrok při zdolávání problémů, aplikovat osvědčené postupy při řešení obdobných nebo nových úkolů a situací
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci,
- formulovat a vyjadřovat své myšlenky a názory v logickém sledu, výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu,
- naslouchat jiným a porozumět jim,
- obhajovat vlastní názor vhodnou a kultivovanou argumentací,
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých,
- spolupracovat ve skupině při řešení daného úkolu, podílet se na vytváření pravidel práce v týmu a na utváření příjemné atmosféry v týmu,
- aktivně přispívat k diskusi, umět v diskusi obhajovat vlastní názor, ale i respektovat zkušenosti a názory jiných,
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti,
- mít sebevědomé vystupování, pozitivní představu o sobě samém, ale současně schopnost vcítit se do situací ostatních a respektovat jejich přesvědčení nebo názory,
- řešit praktické problémy a životní situace na základě pochopení principů, jimiž se společnost řídí, znát svá práva i povinnosti.

Schopnosti hodnotit výsledky vlastní činnosti i činnosti jiných:

- Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací,
- rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě.

Schopnosti ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot:

- Vcítit se do situací ostatních a respektovat jejich přesvědčení nebo názory,
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní i sociální zdraví a být za ně odpovědný.

Schopnosti ochrany vlastního zdraví i zdraví ostatních:

- Používat bezpečně materiály, nástroje a vybavení, dodržovat dohodnutá pravidla, povinnosti a závazky, rozhodovat se správně, zodpovědně a s ohledem na své zdraví i zdraví jiných,
- dle svých možností poskytnout účinnou pomoc v situacích ohrožujících život a zdraví,
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi,
- vnímat kulturní i historické dědictví jako významný fenomén,
- být vnímavý k tradicím a kulturním hodnotám jiných,
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci,
- využívat znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost,
- porozumět světu kolem nich, jehož nedílnou součástí jsou digitální technologie,
- rozvíjet své podnikatelské myšlení, orientovat se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru, chápat podstatu, cíl a riziko podnikání.

3.7 Výchovné a vzdělávací strategie

Strategie naplňování klíčových kompetencí:

V celkovém pojetí vzdělávání na naší škole jsou převážně uplatňovány takové formy a metody práce s žáky, aby docházelo k rozvoji osobnosti jako celku, tudíž i kombinovaně k rozvoji všech klíčových kompetencí. Naplňování jednotlivých klíčových kompetencí ve vzdělávacím procesu žáků je možno izolovaně popsat následujícím způsobem.

Kompetence k řešení problémů rozvíjíme zejména učením v souvislostech, to znamená, že neučíme izolovaná data jednotlivých oborů, ale u dětí vytváříme ucelený obraz světa. Žákům jsou předkládány takové úkoly, jejichž řešení vyžaduje znalosti z více oborů lidské činnosti, resp. vzdělávacích oblastí, a tudíž i více přístupů k řešení. Tyto kompetence rozvíjíme také využíváním co největšího množství zdrojů informací – prací s knihou, internetem, praktickými pokusy, vlastním výzkumem žáků.

Na konci vzdělávání žák:

- samostatně řeší problémy,
- umí si vyhledat informace (internet, literatura...),
- zvládá samostatnou práci s odbornou literaturou,
- umí hledat souvislosti mezi poznatky a umí systematizovat je,
- přistupuje k informacím kriticky,
- uplatňuje myšlenkové operace (analýza, syntéza...),
- dokáže obhájit svůj názor,
- umí se adekvátně rozhodnout v kritických situacích,
- dokáže se postavit za svůj názor,
- nese zodpovědnost za svá rozhodnutí,
- dokáže se chovat v týmu,
- má odbornou kompetenci,
- rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o něm a o způsobu řešení.

Kompetence k učení rozvíjíme individuálně podle dané situace u každého žáka. Hlavními strategiemi jsou kooperativní učení, práce s chybou a rozvoj sebehodnocení žáků.

Na konci vzdělávání žák:

- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly,
- organizuje si učení, odlišuje podstatné od nepodstatného,
- samostatně pozoruje, experimentuje, vyhodnocuje,
- samostatně vyhledává potřebné informace z různých zdrojů,
- chápe význam poznání i formálního vzdělání,
- je ochoten se učit,
- dokáže najít optimální způsob učení (sobě vlastní),
- najde si (nebo má) svou motivaci k učení.

Kompetence komunikativní rozvíjíme vytvářením dostatečného prostoru pro vyjadřování žáků při problémovém vyučování, v komunitních kruzích, při zpracovávání školních projektů z nejrůznějších oblastí a jejich výstupů.

Na konci vzdělávání žák:

- naslouchá promluvám jiných lidí,
- formuluje a obhajuje své názory,
- přijímá protiargument,

- je schopen svůj názor prosadit, když je přesvědčen o správnosti svého názoru,
- přemýšlí a diskutuje,
- dbá na formu komunikace a její společenská pravidla,
- ovládá dobře komunikační prostředky a rozumí jim,
- umí komunikovat verbálně, nonverbálně,
- jazykový projev umí přizpůsobit konkrétní situaci, ovládá spisovný jazyk,
- nepřizpůsobuje se nízké jazykové úrovni,
- adekvátně reaguje,
- uplatňuje logické myšlení,
- ovládá komunikační a digitální technologie,
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření pozitivních vztahů s ostatními lidmi.

Kompetence sociální a personální budujeme formami sociálního učení. Snažíme se děti zapojit do organizace činnosti školy (školní parlament a třídní i ročníkové komunitní kruhy). V rámci skupinového vyučování žáci přejímají různé role.

Na konci vzdělávání žák:

- přispívá k diskusi v malé skupině (i ve velké),
- spolupracuje s ostatními,
- je ohleduplný názoru druhých,
- je zdravě sebevědomý,
- srozumitelně se vyjadřuje,
- pomáhá druhým (slabším),
- chrání slabé,
- umí se rozhodovat,
- přijímá kritiku,
- dokáže povzbudit ostatní,
- je kamarádský,
- chrání přírodu a zvířata,
- zná svá práva a prosazuje je (přiměřená asertivita),
- dokáže se podřídit většině, přijmout kompromis.

Kompetence občanské rozvíjíme hlavně učením sociálním, metodami sebepoznávání a seznamování žáků s jejich právy, odpovědností a povinnostmi. Žáci jsou vedeni k tomu, aby respektovali národní, kulturní a historické tradice. Mimo jiné k tomuto je využívána spolupráce se školami v zahraničí.

Na konci vzdělávání žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí,
- respektuje a ctí starší lidi,
- umí naslouchat názorům druhých,
- chrání majetek nejen svůj, ale i druhých,
- jedná zodpovědně vůči sobě i druhým,
- zná a dodržuje základní pravidla společnosti,
- chrání přírodu a zvířata,
- pomáhá druhým,
- má dobrý vztah ke své vlasti (patriotismus),
- chrání zdraví své i ostatních,
- dokáže prosazovat své názory a práva,
- uvědomuje si své občanské povinnosti,

- rozumí pojmu „multikulturalismus“ a umí ho kriticky rozebrat (menšiny, rasy, náboženství).

Kompetence pracovní u žáků rozvíjíme opět formou projektové činnosti, skupinové a individuální práce. Důležitou cestou k uvědomění si důležitosti znalosti pracovních postupů a dovednosti používat pracovní nástroje v nejširším smyslu je hodnocení a sebehodnocení všech činností, které žáci provádějí.

Na konci vzdělávání žák:

- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech,
- v zájmu své přípravy na budoucnost,
- umí vybrat a využít vhodných materiálů, pomůcek a postupů,
- umí si stanovit cíl své práce,
- dokáže kriticky zhodnotit výsledky své práce,
- dokáže se zapojit do práce ve skupině a najít svou roli,
- využívá své zručnosti,
- má vytrvalost, je cílevědomý, zodpovědný,
- váží si práce jiných,
- vykazuje samostatnou iniciativu,
- umí si zorganizovat práci,
- dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce,
- dokáže pracovat radostně,
- dokáže stanovit podnikatelský záměr a chápe riziko podnikání.

Kompetence digitální u žáků rozvíjíme formou používání moderních digitálních technologií ve výuce všech předmětů. Využíván je jak běžný hardware jako mobilní telefon, počítač, notebook či tablet, tak speciální digitální zařízení jako mikropočítače, roboti, senzory apod. Důraz je kladen zejména na praktické využití těchto zařízení a používání základního software.

Na konci vzdělávání žák:

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie, pro jakou činnost či řešený problém použít,
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu,
- vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků,
- využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce,
- chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání,
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky.

3.8 Školní preventivní strategie na období 2020–2025

Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem školy. Definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle prevence rizikového chování ve škole. Oddaluje nebo snižuje výskyt rizikových forem chování, zvyšuje schopnost žáků a studentů činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí, podporuje jejich zdravý životní styl. Na základě této strategie zpracovává škola na každý rok Minimální preventivní program. Školní preventivní strategie vychází z těchto dokumentů:

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010–28.
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027.
- Zákon. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), v platném znění
- Vyhláška č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, v platném znění.

3.8.1 Analýza současné situace

Velkou devízou naší školy je pozitivní klima v jednotlivých třídách i ve škole jako celku. K tomuto příjemnému a bezpečnému prostředí přispívají dobré vztahy mezi učiteli a žáky i zapojení žáků do mnoha školních i mimoškolních aktivit, na nichž se seznamují napříč ročníky a vytvářejí přátelské vztahy. Na celoškolských akcích (koncerty pěveckého sboru a orchestru, vánoční akademie, Snídaně v trávě, dny otevřených dveří apod.) panuje pozitivní atmosféra a žáci i učitelé se cítí být součástí jednoho společenství. K rychlému navázání vztahů v kolektivu a prevenci rizikového chování přispívají též adaptační kurzy, které škola pořádá pro žáky primy a prvních ročníků. Daří se tak lépe začlenit všechny žáky do třídních kolektivů a stmelit je navzájem.

Rizikové chování se v naší škole vyskytuje v relativně malé míře. V posledních letech nebyl zaznamenán případ šikany, případně se jednalo pouze o první stadium. Nevyskytují se ani projevy rasismu a intolerance. Časté jsou naopak experimenty žáků s alkoholem, jež se však obvykle daří řešit domluvou, případně kázeňským opatřením. Pravidelnému kouření se věnuje jen malý počet žáků. Případy konzumace jiných návykových látek nebyly ve škole nebo na školní akci s jednou výjimkou zaznamenány, bude však potřeba se do budoucna zaměřit na prevenci užívání marihuany, již se zřejmě někteří žáci věnují ve volném čase mimo školu.

Nejrizikovější skupinou jsou třídy nižšího gymnázia, v nichž bývají více zaznamenávány problémy ve fungování kolektivu, vzájemné nerespektování mezi žáky a kázeňské přestupky jednotlivých žáků. Školní poradenské pracoviště se na tyto třídy více zaměřuje a pomáhá třídním učitelům (např. prostřednictvím třídnických hodin) pracovat na zlepšení stavu.

Jako důležitá výzva se do budoucna jeví prevence rizikového chování na internetu, zejména na sociálních sítích, a otázka užívání mobilních telefonů ve výuce i mimo ni. Proto se škola postupně více zaměřuje na preventivní programy věnované otázkám kyberšikany a bezpečnosti na internetu. Podle školního řádu nesmějí mít žáci během vyučovacích hodin zapnuté mobilní telefony, avšak diskutuje se i o možnosti jejich plošného zákazu včetně přestávek.

3.8.2 Vymezení pojmů

Základním principem primární prevence rizikového chování u žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a zvládnutí zátěžových situací.

Primární prevence se zaměřuje zejména na následující rizika v chování žáků:

- agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie,
- záškoláctví,
- závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling,
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů,
- spektrum poruch příjmu potravy,
- negativní působení sekt,
- sexuální rizikové chování.

Škola se zaměřuje jak na specifickou, tak na nespecifickou primární prevenci.

Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Jedná se o:

- všeobecnou prevenci, která je zaměřena na všechny žáky, aniž by byl dříve zjištěn rozsah problému nebo rizika,
- selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování,
- indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

Nespecifická primární prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

3.8.3 Cíle

Stěžejním a společným cílem této strategie je předcházet rizikovému chování. Prevence na naší škole směřuje k tomu, aby každý žák splňoval tyto charakteristiky:

- je odpovědný za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku,
- je schopný dělat samostatná rozhodnutí,
- je schopný řešit problémy, případně nalézt pomoc pro jejich řešení,
- dodržuje zásady zdravého životního stylu,
- respektuje odlišné názory a chování druhých,
- umí spolupracovat ve skupině a pomáhá ostatním,
- má vyhraněný negativní vztah k návykovým látkám, násilí a všem formám intolerance,
- ví, kde vyhledat odbornou pomoc, a v případě potřeby ji dovede využít.

Na období 2020-2025 stanovuje škola následující dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle primární prevence:

Dlouhodobé cíle:

1. Vést žáky ke zdravému životnímu stylu
  - součást předmětové výuky obsažené v ŠVP (Občanská výchova, Tělesná výchova, Biologie, Základy společenských věd),
  - preventivní programy a besedy,
  - mimoškolní akce (výlety, exkurze, sportovní akce).
2. Zlepšit klima v třídních kolektivech na nižším gymnáziu
  - pravidelné vedení třídnických hodin,
  - preventivní programy systematicky navazující od primy po kvartu,
  - předcházení konfliktům, vzájemnému nerespektování a šikaně,
  - snaha o větší spolupráci školy s rodiči.
3. Umožnit novým žákům bezproblémové začlenění do školy i třídního kolektivu
  - pokračování v úspěšných adaptačních kurzech pro žáky primy a prvních ročníků,
  - podpora týmové soudržnosti a spolupráce ve třídě.
4. Podporovat školní volnočasové aktivity jako efektivní součást prevence
  - motivace žáků k účasti na školních akcích, projektech a kroužcích,
  - podpora žákovských kroužků a klubů vedením školy,
  - setkávání žáků napříč třídami a ročníky při společné zájmové činnosti.

5. Zlepšit komunikaci v učitelském sboru o rizikovém chování žáků
  - seznámení pracovníků školy se školní preventivní strategií, minimálním preventivním programem, školním programem proti šikanování, krizovým a úrazovým plánem,
  - metodická podpora pro třídní učitele při vedení třídnických hodin,
  - dbaní na to, aby všichni pracovníci školy o výskytu rizikového chování ihned informovali školní poradenské pracoviště,
  - podpora vzájemné otevřenosti a pozitivního klimatu v učitelském sboru.

Střednědobé a krátkodobé cíle:

1. Motivovat žáky vyššího gymnázia k zodpovědnému přístupu ke školní docházce
  - přísné dodržování maximální absence stanovené úpravou školního řádu (s výjimkou závažných zdravotních důvodů),
  - častější diskuse třídních učitelů s žáky a pravidelní sledování absence,
  - motivace žáků k aktivní účasti na školních i mimoškolních aktivitách.
2. Vzdělávat žáky i učitele v oblasti rizikového chování na internetu a sociálních sítích
  - zahrnutí tématu do předmětové výuky (Občanská výchova, Informatika a výpočetní technika),
  - tematicky zaměřené preventivní programy,
  - vzdělávací kurzy pro školního metodika prevence i další pedagogy,
  - případná revize pravidel užívání mobilních telefonů ve škole.
3. Zvýšit povědomí o rizicích užívání návykových látek s důrazem na alkohol a marihuanu
  - dodržování zákazu držení, konzumace i distribuce návykových látek ve škole a na akcích pořádaných školou,
  - častější diskuse třídních učitelů s žáky o tomto tématu,
  - tematicky zaměřené preventivní programy.

3.8.4 Metody a formy práce užívané v prevenci

Mezi nejčastější metody a formy práce užívané při prevenci rizikového chování v naší škole patří zejména:

- adaptační kurzy pro žáky primy a prvních ročníků (seznamovací a týmové aktivity pod vedením lektorů a za účasti třídního učitele a ŠMP),
- třídnické hodiny (zařazované nepovinně dle uvážení třídního učitele, zejména na nižším gymnáziu, a zaměřené na stmelení kolektivu),
- preventivní programy (viz kapitola 3.8.7; zahrnují diskusní, prožitkové i týmové aktivity),
- tematické besedy a workshopy,
- bohatá nabídka volnočasových aktivit ve škole (viz kapitola 3.8.8).

Třídní učitelé a členové školního poradenského pracoviště využívají zejména metody monitoringu tříd a žáků, diskuse a individuálních pohovorů s jednotlivými žáky, případně dotazníkových šetření. Samozřejmostí je též metoda sociálního učení, kdy se žáci učí vzorcům chování učitele, který je pro ně vzorem a autoritou.

3.8.5 Zapojení primární prevence do výuky

Prevence rizikového chování je integrální součástí výuky jednotlivých předmětů. Předcházení jednotlivým formám rizikového chování se dle Školního vzdělávacího programu věnují zejména tyto tematické bloky v příslušných předmětech a ročnících:

1. šikana a agrese: Občanská výchova	Prima: Občanská společnost a škola Sekunda: Život mezi lidmi Tercie: Mezilidské vztahy
Základy společenských věd:	2. ročník: Jedinec a kolektiv; Komunikace
2. kyberšikana: Informatika a výpočetní technika:	Prima: internet: pravidla chování na internetu
3. rasismus a xenofobie: Občanská výchova Dějepis Základy společenských věd	Sekunda: Život mezi lidmi; Člověk a kultura Kvarta: Antisemitismus, rasismus, holocaust 2. ročník: Multikulturní a multietnická společnost 4. ročník: Strany, ideologie, extremismus
4. rizikové sexuální chování: Biologie	Tercie: Základy rodinné a sexuální výchovy
5. alkohol, tabák a další návykové látky: Biologie Chemie Tělesná výchova	Tercie: Návykové látky Kvarta: Léčiva a návykové látky Kvarta: Škodlivý vliv kouření, drog a alkoholu na zdraví
6. poruchy příjmu potravy: Biologie	Tercie: Zdravý denní režim, Výživa a zdraví
7. rizikové sporty: Tělesná výchova	Sekunda: Organizace pohybové činnosti; zásady bezpečnosti

3.8.6 Pravidelné aktivity specifické primární prevence ve škole

1. Adaptační kurz
Cílová skupina: prima a první ročníky čtyřletého studia
Zajištění: škola ve spolupráci s externími lektory
Forma: zážitkový program, seznamovací a týmové hry, diskuse
2. Preventivní program - Agresivita a šikana
Cílová skupina: prima
Zajištění: DO SVĚTA, z. s.
Forma: interaktivní skupinová diskuse, nácvik dovedností
3. Beseda – Bezpečnost na internetu
Cílová skupina: prima
Zajištění: škola (žáci tercie v rámci peer učení vytvářejí program pro žáky primy)
Forma: prezentace, interaktivní skupinová diskuse
4. Preventivní program – Sociální síť a kyberšikana
Cílová skupina: sekunda
Zajištění: DO SVĚTA, z. s.
Forma: interaktivní skupinová diskuse, nácvik dovedností
5. Preventivní program – Návykové látky
Cílová skupina: tercie
Zajištění: DO SVĚTA, z. s.
Forma: interaktivní skupinová diskuse, nácvik dovedností
6. Preventivní program – Sexualita a partnerství
Cílová skupina: kvarta
Zajištění: DO SVĚTA, z. s.
Forma: interaktivní skupinová diskuse, nácvik dovedností

3.8.7 Nespecifická primární prevence - volnočasové aktivity

Preventivní význam mají též celoškolní a mimoškolní aktivity, např. třídní výlety, vánoční akademie, sportovní kurzy, Železný student či aktivity studentského spolku GJVJinak (Snídaně v trávě, Lízátkový den, Jirsíkovo filmohraní, Majáles ad.). Velký zájem mají naši žáci též o nepovinné předměty, resp. od roku 2020 zájmová činnost:

- Klub cestovatelů
- Pěvecký sbor Mendík
- Školní orchestr
- Biologický kroužek
- Programování
- Cizí jazyky
- Keramika
- Sportovní hry
- Lezecká stěna

Během těchto aktivit se setkávají žáci napříč třídami a vytvářejí zde přátelské vztahy, jež přispívají k dobrému klimatu celé školy.

3.8.8 Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou s prevencí rizikového chování seznamováni na třídních schůzkách a prostřednictvím webových stránek školy. Zde je také zveřejněna Školní preventivní strategie, Minimální preventivní program na daný školní rok včetně Školního programu proti šikanování. Na školním webu je k dispozici kontakt na školního metodika prevence (včetně konzultačních hodin) a užitečné odkazy týkající se prevence rizikového chování. Rodiče se mohou na metodika prevence i na další členy školního poradenského pracoviště kdykoliv obrátit. Rodiče nastupujících žáků primy a prvního ročníku jsou s chodem školy včetně prevence rizikového chování seznámeni na třídní schůzce v červnu, tedy před začátkem školního roku. Během prvního zářijového dne se rodiče spolu s novými žáky účastní slavnostního zahájení školního roku v kostele sv. Václava za účasti ředitele a třídních učitelů. Během roku poté probíhá řada akcí, jichž se mohou rodiče zúčastnit a jež přispívají k dobré spolupráci rodiny a školy. Jedná se zejména o dny otevřených dveří, koncerty pěveckého sboru Mendík a školního orchestru, aktivity Klubu cestovatelů či výlety jednotlivých tříd. Zástupci rodičů se podílejí na rozhodování o chodu školy též v rámci školské rady.

3.8.9 Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště tvoří zejména výchovná poradkyně, školní metodik prevence a školní psycholog, kteří spolupracují s vedením školy a třídními učiteli.

Výchovný poradce:

- spolupracuje s PPP, vede evidenci vyšetřených a integrovaných žáků,
- připravuje podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- zajišťuje všechny náležitosti související s volbou vysoké školy a povolání,
- projednává výchovné problémy s rodiči, žáky, pedagogy,
- ve spolupráci s ŠMP sleduje a podchycuje projevy rizikového chování,
- vede dokumentaci o své činnosti.

Školní metodik prevence:

- připravuje preventivní program školy, koordinuje jeho plnění
- podílí se na aktivitách preventivního charakteru a jejich evaluaci,

- metodicky vede a podporuje pedagogy,
- podílí se na organizaci adaptačních kurzů,
- předává aktuální informace pedagogům (porady, nástěnka, školní e-mail),
- spolupracuje s odbornými poradenskými pracovišti, rodiči, žáky,
- vede dokumentaci o své činnosti.

Školní psycholog:

- poskytuje individuální konzultace žákům s osobními problémy,
- poskytuje krizovou intervenci žákům, pedagogickým pracovníkům i rodičům,
- věnuje se skupinové a komunitní práci se třídami,
- poskytuje konzultace pedagogickým pracovníkům i rodičům,
- podporuje vytváření příznivého klimatu školy,
- poskytuje pomoc žákům se speciálními vzdělávacími potřebami i nadaným žákům.

3.8.10 Spolupráce s organizacemi a institucemi

V rámci prevence rizikového chování (či při případné intervenci) spolupracuje školní poradenské pracoviště zejména s těmito institucemi a organizacemi:

- Pedagogicko-psychologická poradna České Budějovice
- Policie ČR - obvodní oddělení České Budějovice
- Oddělení sociálně-právní ochrany dětí - Magistrát města České Budějovice
- Středisko výchovné péče České Budějovice
- Ambulance dětské psychiatrie České Budějovice
- Kontaktní centrum Prevent České Budějovice
- DO SVĚTA, z. s., Strakonice
- Krizové centrum Theia, České Budějovice
- Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji, České Budějovice
- Portus Prachatice

Kontakty na jednotlivá zařízení jsou k dispozici v Krizovém plánu školy a v Minimálním preventivním programu, případně u členů školního poradenského pracoviště.

3.9 Podpora žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Škola umožňuje studium žákům zdravotně znevýhodněným, sociálně znevýhodněným i žákům z odlišného kulturního prostředí.

Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

Podpůrná opatření spočívají v:

- poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,

- úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- využití asistenta pedagoga,
- poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených,
- vytváření bezbariérového prostředí.

Výchovný poradce projednává na základě písemného vyjádření pověřeného pracoviště individuální přístup k těmto žákům s jejich třídními učiteli i ostatními vyučujícími. Jejich práci koordinuje a na jednání pedagogických rad vyhodnocuje výsledky těchto žáků. V případě potřeby včas informuje rodiče a zákonné zástupce těchto žáků.

3.10 Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných

Přístup k nadaným a mimořádně nadaným žákům neuskutečňuje v souladu s ustanovením školského zákona a také je konzultován s příslušným školským poradenským zařízením.

Vzdělávání a výchova mimořádně nadaných žáků vyžaduje od učitele schopnost takové žáky identifikovat a vytvářet pro ně náročné a motivující studijní prostředí. Při výuce jsou uplatňovány metody a formy podporující tvořivé myšlení, pohotovost a samostatnost žáků. Jsou využívány způsoby diferencované výuky a nové organizační formy.

Žáci, kteří v průběhu studia trvale dosahují mimořádných studijních výsledků, jsou důsledně stimulováni k účasti v předmětových soutěžích, studentské vědecké odborné činnosti, projektech aj.

3.11 Začlenění průřezových témat

Průřezová témata reprezentují ve vzdělávacím programu okruhy aktuálních problémů současného světa a jsou nedílnou součástí vzdělání.

Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích oborů. Abychom této možnosti využili, nevytváříme pro průřezová témata samostatné vyučovací předměty, ale integrujeme je do stávajících vyučovacích předmětů a realizujeme jejich obsah formou aktivit, ve kterých musí žáci používat znalosti a dovednosti z různých vzdělávacích oborů.

Zařazení jednotlivých tematických okruhů průřezových témat je vždy součástí charakteristiky vzdělávací oblasti a jednotlivá témata jsou uvedena u vyučovacích předmětů.

		Výuka v předmětech			
Průřezové téma	Oblast	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Osobnostní a sociální výchova	Osobnostní rozvoj	ČJ, AJ, OV, D, M, FY, BI, Z, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, M, FY, CH, BI, Z, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, M, FY, CH, BI, Z, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, M, FY, CH, BI, Z, EVV, EVH, TV
	Sociální rozvoj	ČJ, AJ, OV, D, M, FY, IT, BI, Z, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, M, FY, IT, CH, BI, Z, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, M, FY, IT, CH, BI, Z, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, M, FY, IT, CH, BI, Z, EVV, EVH, TV
	Morální rozvoj	ČJ, AJ, OV, D, M, IT, BI, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, M, IT, BI, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, M, IT, BI, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, M, IT, BI, EVV, EVH, TV
Výchova demokratického občana	Občanská společnost a škola	OV	OV	OV	OV
	Občan, občanská společnost a stát	OV, D	OV, D	OV, D	OV, D
	Formy participace občanů v politickém životě	OV	OV, D	OV, D	OV, D
	Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	OV, D	OV, D	D	D
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Evropa a svět nás zajímá	ČJ, AJ, OV, Z, BI	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, CH, Z, BI	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, CH, Z, BI	AJ, NJ, FJ, ŠJ, D, CH, Z, BI
	Objevujeme Evropu a svět	ČJ, AJ, BI, Z, EVV, EVH	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, BI, Z, EVV, EVH	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, IT, BI, Z, EVV, EVH	AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, FY, IT, BI, Z, EVV, EVH
	Jsme Evropané	EVV	D, EVV	D, Z, EVV	OV, D, EVV
Multikulturní výchova	Kulturní diference	ČJ, AJ, OV, D, Z, EVV, EVH	AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, Z, EVV, EVH	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, Z, EVV, EVH	AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, Z, EVV, EVH
	Lidské vztahy	ČJ, AJ, OV, D, Z, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, Z, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, Z, EVV, EVH, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, Z, IT, EVV, EVH, TV

	Etnický původ	OV, D, EVH	OV, EVH	OV, BI, EVH	OV, EVH
	Multikulturalita	ČJ, AJ, OV, D, Z	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, Z	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, Z	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, D, IT, Z, EVV, EVH
	Princip sociálního smíru a solidarity	OV, TV	ČJ, OV, TV	ČJ, OV, D, TV	ČJ, OV, D, TV
Environmentální výchova	Ekosystémy	BI, Z	BI		BI
	Základní podmínky života	D, BI	BI, CH	BI, CH	BI
	Lidské aktivity a problémy životního prostředí	OV, D, Z, TV	OV, Z, CH, TV	AJ, NJ, FJ, ŠJ, Z, FY, BI, CH, TV	AJ, NJ, FJ, ŠJ, Z, FY, BI, CH, EVV, TV
	Vztah člověka a prostředí	BI, Z, TV	BI, CH, Z, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, D, FY, IT, BI, Z, EVV, TV	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, FY, IT, BI, CH, Z, EVV, TV
Mediální výchova	Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	OV	OV	D, IT	ČJ, D, IT, EVH
	Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality			ČJ, OV, D	ČJ, OV, D, EVH
	Stavba mediálních sdělení			ČJ	ČJ
	Vnímání autora mediálních sdělení				
	Fungování a vliv médií ve společnosti	OV, EVH	OV, EVH	ČJ, OV, EVH	ČJ, OV, EVV, EVH
	Tvorba mediálních sdělení	AJ, OV	AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV	AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, EVV, EVH	ČJ, AJ, NJ, FJ, ŠJ, OV, EVV, EVH
	Práce v realizačním týmu	EVV, EVH	EVV, EVH	EVV, EVH	EVV, EVH

ČJ – český jazyk
 AJ – anglický jazyk
 NJ – německý jazyk
 FJ – francouzský jazyk
 ŠJ – španělský jazyk
 OV – občanská výchova
 D – dějepis
 M – matematika

FY – fyzika
 IT – informatika
 BI – biologie
 CH – chemie
 Z – zeměpis
 EVV – estetická výchova výtvarná
 EVH – estetická výchova hudební
 TV – tělesná výchova

4 Učební plán

4.1 Tabulovaný učební plán

Byl sestaven na základě Rámcového vzdělávacího programu pro základní školství, s přihlédnutím k potřebám gymnaziálního vzdělání na naší škole. Při tvorbě byly vzaty v úvahu připomínky a požadavky jednotlivých předmětových komisí. Do plánu byly zapracovány povinné oblasti a průřezová témata.

Vzdělávací oblasti	předmět/ročník	1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	Celkem	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	5	4	4	4	17	17
	Anglický jazyk	5	3	3	3	14	14
	2. cizí jazyk	0	3	3	3	9	9
Člověk a společnost	Občanská výchova	1	1	1	1	4	12
	Dějepis	2	2	2	2	8	
Matematika a její aplikace	Matematika	5	4	4	4	17	17
Člověk a příroda	Zeměpis	2	2	2	2	8	27
	Fyzika	1,5	2	2	2	7,5	
	Chemie	0	1,5	2	2	5,5	
	Biologie	1	2	1	2	6	
Informatika	Informatika	1	1	1	1	4	4
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	4	9
	Výtvarná výchova	2	1	1	1	5	
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	8	10
	Biologie	1	0	1	0	2	
Člověk a svět práce	Fyzika	0,5	0	0	0	0,5	3
	Chemie	0	0,5	0	0	0,5	
	Občanská výchova	0	0	1	1	2	
	Součet	30	30	31	31	122	

2. cizí jazyk: je možné volit z německého, francouzského a španělského jazyka.

Ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (celkem 3 hodiny) je zařazeno 0,5 h týdně v primě do předmětu Fyzika, 0,5 h týdně v sekundě do předmětu Chemie a jedna hodina týdně v tercií a kvartě do předmětu Občanská výchova.

Člověk a svět práce				
Tematický okruh	Předmět	Ročník	Dotace	Obsah
Práce s laboratorní technikou	Fyzika	1.	0,5 h týdně (1 h za dva týdny)	Používání měřidel k měření základních veličin, bezpečnost měření a první pomoc, vyhodnocení měření, volba správného postupu.
	Chemie	2.	0,5 h týdně (1 h za dva týdny)	Dodržování bezpečnostních předpisů, volba správných postupů, práce s chemikáliemi, separační metody, způsoby přípravy anorganických i organických sloučenin.
Svět práce	Občanská výchova	3.	1 h týdně	Orientace v pracovních činnostech profesí - člověk v sociálních vztazích Posouzení a využití profesních informací a poradenských služeb - člověk v sociálních vztazích, fungování trhu, právní minimum Prokázání schopnosti sebe prezentace - člověk v sociálních vztazích
	Občanská výchova	4.	1 h týdně	Orientace v pracovních činnostech profesí - občanská společnost, hospodaření, život člověka na planetě, sociální vztahy Posouzení a využití profesních informací a poradenských služeb - hospodaření, banky a jejich služby, globalizace, výchova k demokracii Prokázání schopnosti sebe prezentace - výchova k demokracii, sociální vztahy, globalizace

4.2 Nabídka zájmové činnosti

- Sportovní hry
- Sborový zpěv
- Algoritmy a základy programování
- Programování robotů
- Další předměty dle zájmu žáků

5 Vzdělávací oblasti

5.1 Jazyk a jazyková komunikace

5.1.1 Český jazyk

5.1.1.1 Charakteristika předmětu

Vyučovací předmět má časovou dotaci pět hodin týdně v primě a čtyři hodiny týdně v sekundě, tercii a kvartě. Výuka probíhá v celé třídě, jedna hodina týdně pak ve třídě dělené na dvě skupiny. Vyučovací předmět český jazyk v sobě zahrnuje tři obory: český jazyk, slohové vyučování a literární výchovu.

Cílem vyučovacího předmětu český jazyk je osvojení gramatických a pravopisných pravidel a schopnost jejich aplikace v písemných i ústních projevech, tvorba různých typů písemných projevů, vytváření kladného vztahu k literatuře, schopnost chápat smysl uměleckých i neuměleckých textů a jejich následné interpretace a v neposlední řadě získání velmi dobrých komunikativních dovedností.

Kromě tradiční formy výuky v učebně jsou cíle vyučovacího předmětu realizovány též formou exkurzí, které jsou vždy tematicky zaměřené k probíranému učivu, a také formou krátkodobých projektů, které jsou motivovány exkurzemi nebo probíraným učivem a žáci na nich pracují většinou ve skupinách.

5.1.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení:

- během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací
- předkládáme žákům řadu informačních zdrojů s tematikou český jazyk a literatura a vedeme je k jejich užívání
- studijní materiály a zdroje jsou žákům dostupné v dostatečném počtu ve výuce i mimo ni
- sledujeme úspěšnost jednotlivých žáků a oceňujeme jejich případný pokrok jako důležitý motivační činitel pro jejich další práci
- zajímáme se, jak žákům vyhovuje styl výuky učitelů, popř. používané učební pomůcky (zvláště učebnice)
- vedeme žáky k účasti na různých soutěžích (např. recitační, literární) a olympiádách

Kompetence k řešení problémů:

- zařazujeme do výuky metody, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům sami žáci
- zadáváme úkoly, při kterých žáci kombinují informace z různých zdrojů i z ostatních předmětů, spolupracují na řešení zadaných úkolů a prezentují před ostatními své závěry
- vedeme žáky k prozkoumávání pohledů a názorů lišících se od jejich vlastních

Kompetence komunikativní:

- učíme žáky obhajovat svůj vlastní názor, argumentovat vhodnou formou a zároveň naslouchat názoru jiných
- při vyučování klademe žákům otevřené otázky a motivujeme je tím k souvislému jazykovému projevu
- vytváříme příležitost pro vzájemnou komunikaci žáků k danému úkolu

Kompetence sociální a personální:

- zajímáme se o názory, náměty a zkušenosti žáků
- umožňujeme žákům spoluutvářet kritéria hodnocení, tím je motivujeme ke spolupráci a vytváříme u nich schopnost posuzovat výkony ostatních, ale i své vlastní
- vyžadujeme dokončování práce v dohodnutém termínu a kvalitě
- vyžadujeme důsledné dodržování pravidel, s nimiž jsou žáci obeznámeni
- podporujeme žáky v jejich snaze komunikovat s ostatními prostřednictvím třídních časopisů
- motivujeme žáky k prezentování svých vlastních literárních textů ve školním časopise

Kompetence občanské:

- vhodnou a nenásilnou formou vedeme žáky k upevnování kladného citového vztahu ke své mateřtině
- prostřednictvím nejrůznějších uměleckých textů se snažíme upevňovat v žácích pocit vlastenectví
- formou diskuse a dialogu vysvětlujeme žákům nutnost ohleduplnosti a tolerance jednotlivce vůči ostatním lidem, ale také vůči životnímu prostředí

Kompetence pracovní:

- výuku doplňujeme exkurzemi

Kompetence digitální:

- vedeme žáky k praktickému využívání poznatků informačních a digitálních technologií v rámci výuky českého jazyka a literatury

5.1.1.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Komunikační a slohová výchova

Prima

Učivo

- Metody práce s textem – výpisky, výtah, reprodukce nastudovaného textu, tvorba jednoduchého odborného textu a jeho reprodukce, vyhledávání informací, návštěva knihovny
- Vypravování – zachycení děje v jednotlivých fázích, prostředky zvyšující atraktivitu vypravování, vytvoření textu na základě obrázku, snu, zážitku
- Popis – statický a dějový, popis předmětu, popis osoby, srovnání vypravování a popisu děje, popis pracovního postupu
- Psaní e-mailu
- Komunikace mezi lidmi – jazyk a písmo, jednoduché komunikační útvary (omluva, telefonní rozhovor, SMS...), základní zásady slušného chování, praktický nácvik, jednoduchá písemná sdělení (pozvánka), dopis
- Nácvik řečnického projevu- jednoduchá mluvní cvičení na daná témata - průběžně
- Využití MS Teams a kalendáře pro zadávání úkolů v digitálních prostředích s podporou týmové spolupráce

Sekunda

Učivo

- Popis – shrnutí dosavadních poznatků a jejich prohloubení, popis uměleckého díla, popis oblíbené věci v kombinaci s vypravováním, popis děje, popis pracovního postupu – srovnání
- Metody studia textu – prohloubení znalostí, prezentace vlastních zkušeností z dosavadního studia
- Administrativní styl – stylizace jednoduchých útvarů admin. stylu (žádost, objednávka)
- Životopis – stylizace vlastního životopisu jako souvislého textu
- Charakteristika – úvodní výklad, rozdíl od popisu, charakteristika zvířete, vlastní charakteristika, jazykové prostředky charakteristiky
- Anketa – její sestavení, praktické provedení, vyhodnocení a prezentace výsledků

Tercie

Průřezové téma

- Mediální výchova
Podoblasti: Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, Stavba mediálních sdělení, Fungování a vliv médií ve společnosti

Učivo

- Subjektivně zabarvený popis – vyjádření vlastních postojů k dané věci, různé typy přístupu ke skutečnosti – využití psychologických cvičení a her, jazyková stránka takového projevu – využití netradičních jazykových prostředků

- Proslov – nácvik jednoduchého veřejného vystoupení bez přípravy, jazyková stránka mluveného projevu
- Výklad – stylizace rozsáhlejšího odborného textu, příprava na takovou práci, formální stránka
- Vyhledávání informací na internetu pro tvorbu odborného textu
- Úvaha – úvodní výklad, nácvik stylizace jednotlivých fází, vlastní návrhy témat k úvaze, různé slohové postupy v úvaze, stylizace vlastního textu
- Různý přístup ke skutečnosti- použití různých slohových postupů při formulaci téhož tématu
- Publicistický styl – úvodní výklad, rozbor textu novin, jednoduché publicistické útvary a jejich stylizace (zpráva, oznámení, inzerát)
- Charakteristika- literární postava
- Zpracování domácího úkolu a písemné práce v elektronické podobě

Kvarta

Průřezové téma:

- Mediální výchova
Podoblasti: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, Stavba mediálních sdělení, Fungování a vliv médií ve společnosti, Tvorba mediálního sdělení

Učivo

- Publicistický styl – jak vznikají noviny, některé publicistické útvary (interview – vytvoření konkrétního rozhovoru, jeho grafická úprava, popř. otištění ve školním časopise (na www stránkách), reportáž, fejeton)
- Životopis – klasický a strukturovaný, formální a obsahová stránka tohoto útvaru, vlastní prezentace prostřednictvím tohoto útvaru, rodokmen – události, které hýbaly naší rodinou
- Proslov – zásady veřejného vystupování – základy rétoriky, samostatná stylizace proslovu k určité události, praktická realizace
- Tiskopisy – typy tiskopisů, správné vyplňování vyhledávání a vyplňování on-line tiskopisů
- Diskuse – obecné zásady vedení diskuse, stylizace výchozího textu pro diskusi, nácvik vedení diskuse, zápis z diskuse
- Výtah, výpisky – opakování způsobů práce s odborným textem
- Výklad – seznámení se zákonitostmi odborného textu, samostatná stylizace tohoto textu na libovolné téma podle zájmu žáků – dlouhodobější úkol, ústní prezentace tohoto textu /s podporou digitální prezentace ve formě referátu, srovnání obou druhů textu
- Charakteristika – shrnutí dosavadních poznatků, využití psychologických her v přípravě na charakteristiku, vnitřní charakteristika – vlastní, popř. osoby ze třídy, kamaráda...
- Úvaha – prohlubování znalostí
- Vypravování – shrnutí a opakování, rozsáhlejší vypravování s užitím dalších slohových postupů
- Funkční styl, slohový postup, slohový útvar – teoretické shrnutí dosavadních znalostí

5.1.1.4 Očekávané výstupy

Na konci výuky žák

- odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáním s dostupnými informačními zdroji
- rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru
- dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci
- odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru
- zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu

- využívá základy studijního čtení – formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky, výpisky nebo výtah z přečteného textu, samostatně připraví a přednese referát
- využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní

Jazyková výchova

Prima

Učivo

- Jazyk a nauka o jazyce-jazyk a jeho útvary, jazykověda a její složky, jazykové příručky a práce s nimi
- Zvuková stránka jazyka-hláskosloví, spisovná výslovnost, slovní přízvuk, zvuková stránka věty
- Stavba slova a pravopis-slovotvorný základ, přípona, předpona, slova příbuzná, stavba slova, střídání hlásek při odvozování, zdvojené souhlásky, procvičování pravopisných jevů průběžně
- Tvarosloví-druhy slov, podstatná jména (druhy podstat. jmen, vzory a tvary podstatných jmen, skloňování vlastních jmen osobních a místních), přídavná jména (druhy přídavných jmen, přídavná jména tvrdá a měkká, přídavná jména přivlastňovací, stupňování přídavných jmen), zájmena (druhy zájmen, skloňování zájmen – já, ten, náš, on, ona, ono, můj, tvůj, svůj), číslovky (druhy číslovek, užívání číslovek a jejich skloňování), slovesa
- Skladba-větná stavba, základní větné členy, shoda přísudku s podmětem, shoda s několikanásobným podmětem, rozvíjející větné členy-úvod, předmět, příslovečné určení, přívlastek, věta jednoduchá a souvětí

Sekunda

Učivo

- Tvarosloví - procvičování tvarů slov ohebných, příslovce – stupňování, předložky, spojky, částice, citoslovce, opakování
- Skladba-druhy vět podle postoje mluvčího, věty dvojčlenné a jednočlenné, základní větné členy holé, rozvitě a několikanásobné, podmět nevyjádřený a vyjádřený, všeobecný, shoda přísudku s podmětem několikanásobným, vyjadřování podmětu různými slovními druhy
- vyjadřování přísudku různými slovními druhy, předmět, vedlejší věta předmětná, příslovečné určení, vedlejší věta příslovečná a její druhy, přívlastek shodný a neshodný, přívlastek postupně rozvíjející, těsný a volný, vedlejší věta přívlastková, přístavek, doplněk, vedlejší věta doplňková, shrnutí, opakování
- Význam slov-slovo, věcný význam slov, sousloví a rčení, slova jednoznačná a mnohoznačná
- synonyma, odborné názvy, opakování
- Slovní zásoba a tvoření slov-způsoby obohacování slovní zásoby, odvozování slov-příponami, předponami, skládání slov, zkracování slov, opakování

Tercie

Učivo

- Opakování učiva ze sekundy, utřídění a systemizace poznatků o významu slov
- Opakování učiva o větě jednoduché - základní a rozvíjející větné členy, větné schéma dvojčlenná a jednočlenná věta, holé a rozvitě několikanásobné větné členy
- Opakování učiva o souvětí – věta hlavní a vedlejší, schéma souvětí, náhrada věty větným členem, druh vedlejších vět, významový poměr mezi souřadně spojenými větami hlavními a jeho procvičování, významový poměr mezi souřadně spojenými větami vedlejšími a několikanásobné větné členy
- Zápor
- Složitě souvětí
- Samostatný větný člen
- Vsuvka, neúplná věta

- Shrnutí pravidel o psaní čárky ve větě jednoduché a souvětí
- Opakování učiva z tvarosloví - slova přejatá, jejich výslovnost a pravopis, skloňování obecných jmen přejatých, skloňování cizích vlastních jmen, slovesa – opakování tvarosloví sloves, slovesný vid
- Obecné výklady o jazyce - slovanské jazyky, útvary českého jazyka a jazyková kultura

Kvarta

Průřezové téma

- Multikulturní výchova
Podoblast: Multikulturalita

Učivo

- Obecné výklady o jazyce-slovanské jazyky, vývoj českého jazyka, útvary českého jazyka, jazykověda a její disciplíny
- Zvuková stránka jazyka-hláskosloví, spodoba znělosti, zvuková stránka věty, psaní a výslovnost přejatých slov
- Tvoření slov-stavba slova-psaní i/y po obojetných souhláskách, psaní i/y v koncovkách podstatných a přídavných jmen, psaní i/y v koncovkách sloves, skupiny souhlásek
- Význam slova-slova jednoznačná a mnohoznačná, metafora a metonymie, synonyma, antonyma, homonyma
- Tvarosloví - určování slovních druhů, mluvnické významy u jednotlivých slovních druhů, zvláštnosti skloňování u jednotlivých typů jmen, skloňování obecných a přejatých vlastních jmen, slovesa – mluvnické významy, slovesný vid, přechodníky, psaní velkých písmen u vlastních názvů
- Skladba-stavba věty – druhy větných členů, věty dvojčlenné a jednočlenné, zvláštnosti větné stavby, souvětí podřadné – druhy vedlejších vět, souvětí souřadné – poměry mezi větami, procvičování čárek, tvoření vět – valence slovesa, český slovosled

Očekávané výstupy

Na konci vzdělávání žák:

- spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova
- rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování
- samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a dalšími slovníky a příručkami
- správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci
- využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace
- rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí
- v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí
- rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití
- využívá znalosti informační technologie v oblasti práce s textem a jeho úpravami, pro komunikaci s vyučujícím využívá prostředí elektronické komunikace a vyhledává informace na internetu

Literární výchova

Prima

Průřezové téma

- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
Podoblasti: Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět
- Multikulturní výchova
Podoblasti: Kulturní diference, Lidské vztahy, Multikulturalita

- Osobnost a sociální výchova
Podoblasti: Osobnostní rozvoj, Sociální rozvoj, Morální rozvoj

Učivo:

- Lidová slovesnost
  - pohádka (kouzelná, zvířecí, česká i jiných národů: německá, romská, indická...)
  - pohádka autorská, pohádky „pro dospělé“, filmové verze pohádek – srovnání s knižní předlohou
  - pověst (typy pověstí)
  - báje – Bible, Řecko
  - lidová balada, říkadla, pranostiky, přísloví

Sekunda

Průřezové téma:

- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
Podoblasti: Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět
- Multikulturní výchova
Podoblasti: Lidské vztahy, Multikulturalita, Princip sociálního smíru a solidarity
- Osobnost a sociální výchova
Podoblasti: Osobnostní rozvoj, Sociální rozvoj, Morální rozvoj

Učivo:

- Próza
  - povídka (způsob vyprávění, řeč vypravěče, stavba příběhu)
  - bajka
  - epos, román
- Poezie
  - základní pojmy (verš, rým, umělecké prostředky...)
  - interpretace epického textu
- Tematické okruhy
  - handicapovaný člověk v literatuře
  - zvíře v literatuře
  - vybraní autoři literatury 19.století

Tercie

Průřezové téma:

- Enviromentální výchova
Podoblast: Vztah člověka a prostředí
- Výchova k myšlení v evropských a globálních
Podoblasti: Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět
- Multikulturní výchova
Podoblasti: Kulturní diference, Lidské vztahy, Multikulturalita, Princip sociálního smíru a solidarity
- Osobnostní a sociální výchova
Podoblasti: Osobnostní rozvoj, Sociální rozvoj, Morální rozvoj

Učivo:

- Literární druhy a žánry
  - dobrodružná literatura
  - dívčí román
  - cestopis
  - historický román
  - detektivka
  - sci-fi, fantazy

- Poezie
  - netradiční poezie
  - grafická, dadaistická, surrealistická, volný verš
- Tematické okruhy
  - utopická literatura (Orwell, Golding)
  - humoristická literatura – typy humoru

Kvarta

Průřezové téma:

- Enviromentální výchova
Podoblast: Vztah člověka a prostředí
- Multikulturní výchova
Podoblasti: Lidské vztahy, Princip sociálního smíru a solidarity
- Osobnost a sociální výchova
Podoblasti: Osobnostní rozvoj, Sociální rozvoj, Morální rozvoj

Učivo:

- Současní světoví a čeští spisovatelé a ukázky jejich tvorby dle výběru učitele
  - Drama, dramatická tvorba
  - Druhy žánrů (komedie, tragédie, absurdní drama)
  - Porovnání žánrů (div. hra x apokryf x báseň)
  - Literatura a fikce – scénář a literární předloha
  - Shrnutí literárních druhů a žánrů
  - Vybraná díla světové literatury a jejich zpracování formou prezentace/ videa/ za využití jiných digitálních dovedností
- Tematické okruhy:
  - literatura s drogovou tematikou
  - současná poezie (20.století) – přednes vybraného textu, prezentace vlastního výběru
  - životopisná literatura – beletrie, literatura faktu
  - písničkáři (K. Kryl, J. Nohavica...) – písňový text a jeho zvláštnosti

Očekávané výstupy

Na konci výuky žák:

- orientuje se ve struktuře literárního textu
- rozumí významu a smyslu literárního textu
- vybírá si hodnotnou četbu
- přiřadí literární text k literárnímu žánru
- charakterizuje jednotlivé literární žánry
- má přehled o významných představitelích české a světové literatury
- umí prezentovat své názory
- chápe literaturu jako významného pomocníka při získávání životních hodnot
- vyhledává informace o autorech a dílech
- využívá znalosti v oblasti nových technologií pro prezentaci literatury

5.1.2 Anglický jazyk

5.1.2.1 Charakteristika předmětu

Hodinová dotace

Prima: 5 hodin týdně, žáci jsou rozděleni do tří skupin

Sekunda – kvarta: 3 hodiny týdně, žáci v jsou rozděleni do dvou skupin.

Cílem výuky anglického jazyka je především rozvoj komunikační kompetence. Žáky směřujeme k všestrannému rozvoji všech čtyřech základních řečových dovedností – čtení, poslechu, mluvení a psaní.

Do hodin zařazujeme práci s cizojazyčnými knihami a časopisy, které obsahují i informace o reáliích anglicky mluvících zemí.

Součástí výuky je aktivní užívání audiovizuální techniky a práce s internetem. Digitální technologie napomáhají rozvíjet jazykové dovednosti žáků, a to nejen v oblasti recepce, ale i produkce. Digitální technologie v cizích jazycích podporují aktivní využívání osvojovaného jazyka, komunikaci v daném jazyce a vedou žáka k tvořivému využití jazyka, čímž žáka motivují a vyvolávají pocit, že jazyk je k užitku. Zvládnutí cizího jazyka při současném využívání digitálních technologií usnadňuje žákům orientaci v online prostředí i v současném světě.

Žáci v průběhu studia navštěvují jazykové laboratoře, ve kterých mají možnost mimo jiné pracovat se speciálním audiovizuálním vybavením (sluchátka, mikrofony, PC) a trénovat správnou výslovnost, nacvičovat každodenní komunikační situace (např. telefonní hovor), zaznamenávat vlastní hlas a hodnotit svůj pokrok.

Součástí výuky je studijně poznávací pobyt ve Velké Británii. Účastníky jsou žáci tercie a případně dalších ročníků.

Na nižším gymnáziu je dosažena úroveň A2 podle Společného referenčního rámce pro jazyky (SERR).

5.1.2.2 Výchové a vzdělávací strategie

Kompetence k učení:

- během výuky klademe důraz na vyhledávání a třídění informací
- žáci získávají praktické metody a strategie pro efektivní učení
- žáci jsou motivováni k účasti v různých soutěžích a jazykových olympiádách
- vedeme žáky k reflexi vlastního pokroku a sebehodnocení
- žáci se učí poznat důležitost komunikace v anglickém jazyce pro další studium i praktický život

Kompetence k řešení problémů:

- žáci jsou vedeni k vyhledávání vhodných řešení problému, rozumí rozdílům a chápou spojitosti mezi jednotlivými myšlenkami; využívají získané vědomosti k objevování různých variant řešení (např. při projektovém vyučování)
- výuka je vedena tak, aby si žáci svá řešení byli schopni obhájit
- žáci samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení

Kompetence komunikativní:

- žáci jsou vedeni k formulaci a vyjádření svých myšlenek a názorů v logickém sledu, vyjadřují se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- žáci rozumí různým typům textů a audiovizuálních materiálů, běžně užívaným gestům a jiným informačním a komunikačním prostředkům, přemýšlejí o nich a reagují na ně
- začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme žáky ke spolupráci při vyučování

Kompetence sociální a personální:

- během vzdělávání využíváme skupinovou práci žáků, žáci si vzájemně pomáhají při plnění úkolů a řeknou si o pomoc v případě potřeby
- usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost flexibilně střídat pracovní skupiny, čímž se učí spolupracovat v týmu, a zároveň jsou vedeni k ohleduplnosti a respektu vůči druhým za účelem upevňování dobrých mezilidských vztahů
- v rámci jednotlivých skupin žáci často střídají pracovní role
- žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování
- žáci se podílí na utváření příjemné atmosféry v týmu / třídě

- žáci si vytvářejí pozitivní představu o sobě samých, která podporuje jejich sebedůvěru a samostatný rozvoj

Kompetence občanské:

- žáci jsou vedeni k uvědomění si osobní odpovědnosti v rámci skupiny a společnosti
- žáci jsou motivováni k přijetí aktivního postoje, včetně vůdčí role
- žáci rozumí a popíší aspekty své kultury ve srovnání s kulturou anglicky mluvících zemí
- žáci se učí respektovat základní principy, zákony a společenské normy, porovnat naše tradice, kulturu, zvyky, ekologické souvislosti a environmentální problémy se zvyky a problémy v anglicky mluvících zemích; jsou seznámeni s globálními tématy, ke kterým zaujímají postoj

Kompetence pracovní:

- žáci se učí samostatně používat cizojazyčný slovník a využívat svých jazykových znalostí k získávání informací z různých oblastí
- žáci využívají znalosti a zkušenosti získané ve výuce anglického jazyka v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost

Kompetence digitální:

- v hodinách anglického jazyka žáci aktivně využívají digitální zařízení a aplikace, které jsou určeny pro studium cizího jazyka, např. využívání online slovníků
- žáci získávají, vyhledávají, kriticky posuzují, spravují a sdílejí data a informace, k tomu volí postupy, které odpovídají konkrétním situacím
- žáci vytvářejí, ukládají, zálohují a upravují digitální obsah, kombinují různé formáty, vyjadřují se za pomoci digitálních prostředků, případně i bez opory o jiné zdroje (např. vlastní video nebo prezentace vlastních fotografií)
- žáci kriticky hodnotí přínos digitálních technologií a reflektují rizika jejich využívání
- vedeme žáky k vyhledávání a zpracování informací, samostatnému vyhledávání a snaze posoudit důvěryhodnost cizojazyčného informačního zdroje
- vedeme žáky k uvědomování si existence autorského zákona a k osvojování si zvyku uvádět bibliografické zdroje při šíření informací jiných autorů

5.1.2.3 Vzdělávací obsah, vzdělávací oblasti

Očekávané výstupy:

prima - sekunda

- Poslech s porozuměním
CJ-9-1-01: žák rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně
- Čtení s porozuměním
CJ-9-3-01: žák vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech
- Mluvení
CJ-9-2-01: žák se zeptá na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích
CJ-9-2-02: mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech
- Psaní
CJ-9-4-01: žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři
CJ-9-4-02: napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat

tercie - kvarta

- Poslech s porozuměním
CJ-9-1-02: žák rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat

- Čtení s porozuměním
CJ-9-3-02: žák rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace
- Mluvení
CJ-9-2-03: žák vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života
- Psaní
CJ-9-4-03: žák reaguje na jednoduché písemné sdělení
CJ-9-4-02: napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat

Učivo

Tematické okruhy

prima - sekunda

- Domov, rodina, škola, volný čas, sport, počasí, nákupy a móda, příroda a město, stravovací návyky, volba povolání, realie anglicky mluvících zemí

tercie - kvarta

- Bydlení, kultura, sport, péče o zdraví, pocity a nálady, příroda a město, společnost a její problémy, volba povolání, moderní technologie a média, realie anglicky mluvících zemí

Zvuková a grafická podoba jazyka

- rozvíjení srozumitelné výslovnosti a schopnosti rozlišovat sluchem prvky fonologického systému jazyka, slovní a větný přízvuk, intonace, ovládnutí pravopisu slov osvojené slovní zásoby

Slovní zásoba

- rozvíjení slovní zásoby k ústní i písemné komunikaci vztahující se k probíraným tematickým okruhům (viz tabulka výše) a komunikačním situacím na úrovni odpovídající A2 dle SERR; práce se slovníkem

Mluvnice

- rozvíjení používání gramatických jevů k realizaci komunikačního záměru žáka

Průřezová témata

V rámci výuky anglického jazyka jsou vybraná průřezová témata naplňována volbou vhodných textů z učebnic, cizojazyčných časopisů a autentických online materiálů. Jejich realizace je doplněna vhodnými vyučovacími metodami (např. skupinové práce v různých týmech, střídání rolí ve skupinách), společné stanovení si pravidel ve třídě a jejich dodržování.

Žáci mají rovněž možnost účastnit se cizojazyčných poznávacích zájezdů a exkurzí, např. v rámci Erasmus+ či studijně poznávacího pobytu Velké Británie v tercii.

Osobnostní a sociální výchova (Prima – kvarta)

- Osobnostní rozvoj – cvičení pozornosti, soustředění, dovednosti zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium; pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; rozvoj kreativity
- Sociální rozvoj – vzájemné poznávání se ve skupině; žáci rozvíjí svou pozornost vůči odlišnostem a hledají jejich výhody či chyby při poznávání lidí; v rámci stanovených pravidel se žáci učí pečovat o dobré vztahy, vzájemně se respektovat a být empatickými; v rámci výuky jsou rozvíjeny komunikační dovednosti (dialog a jeho pravidla řízení, komunikační situace z běžného života, atd...); žáci prakticky rozvíjí dovednosti pro kooperaci, učí se organizovat práci ve skupině, přijímat různé role (včetně vůdčích)
- Morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti (simulace náročných situací, dilemata, atd...)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (Prima – kvarta)

- Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; naši sousedé v Evropě, život dětí v jiných zemích, zvyky a tradice národů Evropy a světa
- Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa, mezinárodní setkávání, styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů

Multikulturní výchova (Prima – kvarta)

- Kulturní diference – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování zvláštností různých etnik
- Lidské vztahy – rozvíjení spolupráce s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou příslušnost, tolerance, empatie, lidská solidarita
- Multikulturalita – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti, význam užívání anglického jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání

Environmentální výchova (Tercie – kvarta)

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí – žáci jsou vedeni k uvědomění si důležitosti péče o životní prostředí
- Vztah člověka k prostředí – náš životní styl, vliv člověka na prostředí

Mediální výchova (Prima – kvarta) – vnímání mluveného i psaného projevu, jeho stavby, nejrůznějších typů obsahů a uplatňování odpovídající škály výrazových prostředků; osvojení základních pravidel komunikace, dialogu a argumentace

- Tvorba mediálního sdělení – uplatnění a výběr vhodných výrazových prostředků pro nejrůznější mediální sdělení (email, pozvánka, sms, plakát...)

5.1.3 Německý jazyk

5.1.3.1 Charakteristika předmětu

Cizí jazyk je chápán nejen jako prostředek k dorozumění a předpoklad vzájemného porozumění, ale i jako zprostředkovatel kulturního bohatství německy mluvících zemí. Němčina jako předmět základního vzdělávání slouží taky k rozvoji žákova myšlení a formování jeho osobnosti včetně mezilidských vztahů.

Obsahem výuky je ústní a písemné vyjadřování v cizím jazyce a porozumění slyšené a psané promluvy.

Školní výuka je časově vymezena do standardních tří vyučovacích hodin týdně v sekundě, tercii a kvartě. Maximální počet žáků ve třídě dělené na skupiny určí ředitel školy.

Hodnocení žáků se provádí podle platné pětistupňové klasifikace. K objektivizaci znalostí a dovedností využíváme slovního hodnocení jen pro potřeby evaluace žáka, ne pro zápis do vysvědčení.

Jazyk není předmětem, kde se směrem k vyšším ročníkům hromadí stále složitější znalosti, ale předmětem, v němž se prohlubuje schopnost reagovat nejprve na konkrétní, později více na abstraktní témata - s možností vlastního rozhodování. Váhu má i subjektivita, zaujetí, emocionalita.

V tomto pojetí je chyba především záměna slov, nesrozumitelná konstrukce nebo jinak nepřesné vyjádření, které ztěžuje nebo znemožňuje porozumění. Mluvnické chyby nemají v celkovém hodnocení žáka největší váhu jako dříve. Učitel neztrácí ze zřetele služebnost role mluvnice. Mluvnice není samoučelem jazyka.

Nesoustředíme se na řešení obtížných lingvistických úloh, při nichž by učitel musel používat mateřského jazyka, ale při cizojazyčném hovoru na problémy obecně lidské, etické, ekologické a mezikulturní.

Hlavní úlohu ve vyučování hraje učitel a jeho práce s učebnicí. Žák se v učebnici orientuje, ví, jaké části nebo úkoly rozvíjejí ty které dovednosti, a dovede si s pomocí učitele nebo spolužáků samostatně látku doplnit.

Základním prvkem vyučování je vyučovací hodina a v ní osobnost učitele. Kromě toho učitel využívá zvukových nahrávek. Obrazová dokumentace je pomocný zdroj informací, jehož význam bude stoupat podle dostupnosti technického vybavení a vhodných pomůcek.

Doplňkem vyučování jsou exkurze a akce nabízené pedagogickými centry, též styky se zahraničními partnerskými školami.

Na základním stupni jsou vhodným doplňkem i třídní projekty, kde se může uplatnit týmová práce, dále jazykové hry, nácvik písní.

Dbáme na korektní vystupování učitele vůči žákům. Respektujeme vlohy žáků k určitým předmětům, vidíme žáka jako osobnost, pozitivně motivujeme

Tematické plány pro školní rok a danou třídu jsou rámcové. Učitel jazyků poměrně často mění učebnice (modernizované verze, nové tituly na knižním trhu) a může se stát, že se neodhadne přesně množství probrané látky v určitém časovém úseku.

5.1.3.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení:

- motivací je praktické použití jazyka při dorozumívání v cizojazyčném prostředí
- žák se vyjadřuje o sobě, o svém vztahu k okolnímu světu. Uplatní svou osobnost
- z nabízených úkolů si vybírá podle vlastního zájmu, orientace, volba je motivací
- umí pracovat s učebnicí a s materiály, ví, co se učí, a proč, řeší samostatně úkoly, aplikuje mluvnická pravidla, dohledává je v přehledech (tabulkách), zjišťuje významy slov, pracuje se slovníkem
- motivací k učení je vlastní evaluace: žákovým výkazem jsou pracovní výsledky (známky, hodnocení učitele) a srovnání s ostatními spolužáky

Kompetence k řešení problémů:

- látka je kromě nezbytného výkladu i nabídkou k samostatnému řešení, modelové struktury, mluvnické vzorce, paradigmatu prakticky aplikuje
- žák řeší úkoly, při nichž se samostatně rozhoduje
- spolu s učitelem kriticky posuzuje materiály, s nimiž pracuje (texty a jejich slovní zásobu, styl, příběhy a jejich náměty apod.), Srovnává je s realitou země mateřského jazyka v aktuální době, v našem společenském a kulturním klimatu, Tím formuje své sebevědomí

Kompetence sociální a personální:

- při komunikaci ve třídě se žáci učí vzájemně se poslouchat a s pomocí učitele reagovat na slyšený projev
- jsou zadávány skupinové projektové práce
- učitelé využívají nabídek mimoškolních akcí (Goethe-centrum, pedagogické instituce) pro žáky, zde společně řeší úkoly, kvízy, hodina probíhá formou soutěže, obdobné hodiny připravují učitelé i ve třídách
- učitel vede žáky k tomu, aby se nepřekřikovali, hlásili o slovo a dodržovali pravidla kolektivního dorozumívání spolu s pravidly slušného chování

Kompetence občanské:

- žák zapojuje své jazykové znalosti do chování a vystupování v cizině (studijní výměnné pobyty, exkurze apod.) a všude tam, kde reprezentuje české občanství
- vzorem jsou mu postoje a osobnost učitele a hodnotová orientace úhrnu textů, materiálů a všech pomůcek, s nimiž pracuje, ne vždy odpovídá cizojazyčný zahraniční materiál těmto požadavkům (slušnost, skromnost, úcta k hodnotám, k práci ostatních, ke starší generaci), je na učiteli, aby uváděl na pravou míru
- s jazykem se žák učí o kultuře jiného národa, s tímto poznáním se učí toleranci k odlišnému kulturnímu prostředí německy mluvících zemí
- všímá si, jak se řeší v Německu, Rakousku a Švýcarsku ekologické problémy a jak se zde zachází s přírodou

Kompetence pracovní:

- shrnutím hodiny, zadáním a kontrolou domácí práce učitel vede žáky k pravidelnosti přípravy, učitel nespěchá s látkou, když je třeba upevnit a procvičit učivo, účelem učení není formálně splnit tematický plán, ale naučit jazyku

- při výtvarné stránce skupinových nebo individuálních projektů žák zachází s různými zdroji informací, používá různé pomůcky, plánuje, realizuje pracovní úkol
- při práci dokáže využívat vlastních poznámek, osnov, bodů, hesel atd., které mu pak ulehčují a zpřehledňují práci

Kompetence komunikativní:

- žák se srozumitelně a správně vyjadřuje ve všech čtyřech jazykových dovednostech, přičemž přednost má platnost a srozumitelnost sdělení před mluvnickou přesností
- ví, že reprodukce učební látky je jen nácviková fáze, cílem je sdělovat o sobě a svých zkušenostech, to platí o řečových dovednostech v oblasti různých konverzačních témat, situací (rodina, přátelé, lidské vztahy, volný čas, zájmy apod.), které převládají nad ostatními dovednostmi nebo znalostmi (reálie)
- žák dbá na srozumitelnost, logickou strukturu svých písemných a ústních projevů, učí se správně argumentovat
- rozeznává suprasegmentální členění promluvy, emocionalitu, v poslechových textech různé hlasy
- zpracovává texty různých typů (dialog, líčení, zpráva, věcný text, graf, tabulka), komentuje obrázky, fotografie, srovnáváním se dopracovává k charakteristickým rysům popisovaných předmětů nebo osob, různých situací apod.

Kompetence digitální:

- systematicky a pravidelně je využívána jazyková učebna, ve které pracuje žák s programem SmartClass+
- žák je veden k vyhledávání a zpracování informací, samostatnému vyhledávání a snaze posoudit důvěryhodnost cizojazyčného informačního zdroje
- žák je veden k dalšímu digitálnímu zpracování, ukládání, zálohování a sdílení získaných informací a vytváření digitálního obsahu, případně bez opory o jiné zdroje (např. vlastní video nebo prezentace vlastních fotografií)
- žák je veden k uvědomování si existence autorského zákona a k osvojování si zvyku uvádět bibliografické zdroje při šíření informací jiných autorů
- žák je veden k práci s vybranými internetovými aplikacemi, které jsou určeny pro studium cizího jazyka, k jejich používání, např. využívání online slovníků
- žák je veden k využívání odpovídajících čtenářských strategií vhodných pro digitální čtení a k práci (čtení) v prostředí elektronické obrazovky (posouvání řádků, stránek) a k další práci s textem a informacemi
- žák je veden k práci s klávesnicí pro další cizí jazyky, k formulování písemného vyjádření různými formami

5.1.3.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

1. stupeň: sekunda

Učivo

- Pravidla komunikace v běžných každodenních situacích: oslovení, pozdrav, poděkování, představování
- Jednoduchá sdělení: adresa, blahopřání, pozdrav a dopis z prázdnin, omluva, žádost
- Tematické okruhy: já a moje rodina, domov, škola, lidské vlastnosti, záliby
- Slovní zásoba: tematicky. Antonyma, synonyma
- Základní vztahy existenciální, prostorové, časové, kvalitativní, kvantitativní
- Tvarosloví:
Podstatná jména: člen určitý a neurčitý, číslo jednotné a množné, skloňování podst. jmen se členem a bez členu v pádě 1., 3. a 4. Skloňování silné, slabé a smíšené. Plurál užívaných podstatných jmen
Zájmena: zájmena osobní, skloňování zájmen ve 3. a 4. pádě. Zájmeno man. Zájmena přivlastňovací v sg. Záporné zájmeno kein, ukazovací zájmeno dieser
Přídavná jména: Postavení přídavného jména v přísudku, stupňování vybraných přídavných jmen

Slovesa: pomocná slovesa, postupně modální, pravidelná slovesa – časování v přítomnosti Předpony odlučitelné a neodlučitelné. Nepravidelná slovesa – změny při časování v přítomnosti. Imperativ, zvrtné sloveso

Předložky: vybrané předložky se 3., 4. a se 3. a 4. pádem. Předložky v časovém významu

Číslovky: základní 1-100

Zápor: pozice nicht před větným členem. Pozice nicht při negaci celé věty. Zápor kein

Pravopis: psaní velkých písmen, přehlásky, psaní ß, odlišnosti v oblasti interpunkce

- Skladba:

Základní typy slovosledu věty hlavní. Některé souřadící spojky. Slovosled souvětí souřadného

Očekávané výstupy:

Produktivní a interaktivní řečové dovednosti - ústní řečová praxe

- Žák vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby.
- Rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje, odpovídá správně na otázky
- Umí samostatně promluvit na dané téma a vést krátkou a jednoduchou konverzaci s učitelem nebo spolužákem na základě parafráze a obměny

Produktivní a interaktivní řečové dovednosti - souvislý písemný projev

- Žák rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova.
- Sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení. Vyplní své základní údaje do formulářů.
- Reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu a obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu.

Receptivní řečové dovednosti – čtení

- Žák čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu.
- Umí pracovat s receptivním textem: vyhledá potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku. Využívá vizuální opory textu (obrázek, grafické znázornění).
- používá dvojjazyčný slovník v pracovním sešitě nebo učebnici.

Receptivní řečové dovednosti – poslech

- Žák rozumí cizojazyčným pokynům učitele souvisejícím s vyučovací hodinou, s prací s pomůckami.
- Poslouchá ozvučené texty (zprvu s vizuální oporou, v další fázi práce s textem bez ní).
- Poslouchá neznámý text a na základě porozumění známým slovům. (strukturám) rekonstruuje obsah. Může použít i mateřského jazyka.

Digitální dovednosti

- žák pracuje s textem, píše e-maily, chatuje
- pracuje s různými digitálními materiály
- využívá k opakování a procvičování digitálních prostředí s podporou týmové spolupráce
- je kladen důraz na osvojení cizího jazyka při současném využívání digitálních technologií, žák je veden k vyhledávání informací v daném cizím jazyce a tyto informace vyhodnocuje a dále zpracovává

Společný evropský referenční rámec pro jazyky (SERR)

Evropské jazykové portfolio pro sekundu odpovídá stupni A1

2. stupeň tercie, kvarta

Učivo

- Další obraty společenského styku: žádost o pomoc, službu, informaci, vlastní názor: souhlas/nesouhlas, setkání, společenský program, dopis, formulář, dotazník

- Tematické okruhy: denní program, prázdniny, oblékání stravování a nákupy, sport, životospráva, kultura, přátelství, člověk a jeho vlastnosti, člověk a společnost, cestování, německy mluvící země. Implicitně: město, venkov, příroda, počasí v omezené slovní zásobě
- Tvoření slov: skládání, některé typy odvozování, přejímání
- Slovní zásoba: tematicky. Antonyma, synonyma, homonymie, polysemie
- Tvarosloví:
Podstatná jména: tvary skloňování v sg. a pl., podstatná jména zeměpisná
Přídavná jména: u některých tvarů stupňování, přídavné jméno v přívlastku, některá zpodstatnělá přídavná jména
Zájmena: osobní, přivlastňovací, tázací, záporná
Číslovky: základní 1 – 1 000 000, určování data, řadové číslovky a jejich skloňování
Slovesa: préteritum sloves haben, sein, perfektum a préteritum pravidelných a vybraných nepravidelných sloves, préteritum modálních sloves, vazba es gibt, vyjadřování podmínky
Příslowce: stupňování ve 2. 3. stupni, některé tvary na -stens
Předložky: opakování a doplnění předložek se 3., 4. a 3. a 4. pádem, předložkové vazby u některých sloves
- Skladba:
Vedlejší věty se spojkami předmětné, příčinné, časové, vztažné (1. a 4. pád), srovnávací, nepřímá otázka, slovosled souvětí souřadného a podřadného

Očekávané výstupy:

Produktivní a interaktivní řečové dovednosti - ústní řečová praxe

- Žák může komunikovat jednoduchou a přímou výměnou informací o známých tématech a činnostech. Dokáže konverzovat v konkrétních předmětných situacích, odrážejících především jeho svět, i když zpravidla nerozumí dostatečně k tomu, aby sám tuto konverzaci udržoval.
- Žák porozumí monologickým a dialogickým textům obtížnostní úrovně A1 až A2 podle Společného evropského referenčního rámce, umí je reprodukovat a stručně podat své hodnocení, názor, citové stanovisko. Dokáže popsat jednoduchý obrázek, fotografii, komentovat reklamní text.

Produktivní a interaktivní řečové dovednosti - souvislý písemný projev

- Žák je schopen použít řadu obrátů a vět k tomu, aby jednoduchými slovy popsal předmětný svět, který jej obklopuje. Lexikálně se vyjadřuje pomocí slov v jejich základním významu s minimální figurativní a frazeologickou zátěží. Rozlišuje stylistickou příznakovost efemérních, módních, slangových slov. Učí se rozumět pojmu styl v cizím jazyce.
- Gramatiku umí používat hlavně v její horizontální funkci podle frekvenčního hlediska, i když má k dispozici vertikální paradigmatické přehledy, kterých použije při vyhledání ještě nezažitého, nového tvaru. Na radu učitele si žák může sám zpracovat praktické a jednoduché mluvnické přehledy ve formě tabulek, které pak smí používat při vyučování i při samostatné práci (nejsou-li právě dané gramatické tvary předmětem zkoušky).
- Žák analogicky využívá základních znalostí o tvoření slov při vlastním vyjadřování.
- Receptivní řečové dovednosti – čtení
- Při hlasitém čtení žák správně vyslovuje i člení suprasegmentálně text, dokáže napodobit intonaci typických hovorových vět i emocionalitu.
- Žák je schopen číst hlasitě i studijně krátké, jednoduché texty s přiměřeným množstvím neznámých slov (pracuje s vlastním odhadem podle kontextu, se slovníkem). Umí text smyslově rozčlenit, vytvořit k němu otázky, osnovu. Po nácviu řečových dovedností textů, jejich reprodukci a transpozici žáci činí první krok k pohledu na text z hlediska jeho stylu a účelu. Žák vnímá aktivně i pasivně rozdíl mezi reklamním textem, zprávou, esejem, subjektivním líčením, zaujetím osobního stanoviska.

- Pod vedením učitele žák rozlišuje pasivní a aktivní slovní zásobu především v doplňkových textech přinášejících různé aktuality, zajímavosti a kuriozity. Zde hraje důležitou úlohu odhad, kontext, znalost slov z jiných jazyků. Učitel dbá na vymezení povinné a fakultativní slovní zásoby.
- Používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku.

Receptivní řečové dovednosti – poslech

- Žák dokáže postihnout hlavní smysl jednoduchých sdělení a oznámení. Rozeznává hlasy jednotlivých mluvčích (reprodukované nahrávky) a reflektuje jejich zvláštnosti: výška hlasu, zabarvení, intonace; později taky spisovné ortoepické varianty.
- Obtížnější poslechové texty je možno nacvičovat v několika fázích, např: první poslech, studium písemného podkladu, druhý poslech – už s lepším porozuměním.
- Při tzv. selektivním poslechu žák dovede vytrýdit jednoduché informace (např. číselné údaje), které jsou předmětem zájmu.

Digitální dovednosti

- žák pracuje s textem, píše e-maily, chatuje
- pracuje s obrázkem z internetu
- využívá k opakování a procvičování digitální prostředí s podporou týmové spolupráce
- vyhledává a zpracovává informace z internetu, v digitálním prostředí je kladen důraz na etické jednání spojené s využíváním převzatých zdrojů
- umí bezpečně vyhledávat informace na internetu, dále je pak zpracovat formou prezentace

Společný evropský referenční rámec pro jazyky (SERRJ)

Evropské jazykové portfolio pro tercii a kvartu odpovídá stupni A1-A2

Průřezová témata:

Německý jazyk (volitelný) využívá stejných tematických okruhů PT jako 1. cizí jazyk. V rámci předmětu jsou průběžně zařazeny činnosti a náměty, které vychází ze základní nabídky, která je uvedena v textu RVP ZV a které jsou uzpůsobeny probíranému tématu a celkovému klimatu dané třídy. Jejich zařazení je plně v kompetenci vyučujícího. Realizují se formou samostatné nebo skupinové práce, formou projektů. Prostřednictvím činnosti žáka, pomocí her, dramatizací, komunikačních cvičení, řešení reálných a modelových situací, problémových úloh, diskusí.

Osobnostní a sociální výchova (sekunda – kvarta)

- Osobnostní rozvoj – rozvoj schopnosti poznávání (dovednosti pro učení a studium), rozvoj kreativity.
- Sociální rozvoj – důraz na komunikaci, pozice mladého člověka v rodině a skupině, jeho seberealizace, mezilidské vztahy, tolerance v rodině a kolektivu.
- Morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti (simulace náročných situací, dilemata, atd...)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (sekunda – kvarta)

- Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, lidová slovesnost a zvyky tradice německy mluvící oblasti, naši sousedé v Evropě.
- Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa, mezinárodní setkávání, styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů.

Multikulturní výchova (sekunda – kvarta)

- Multikulturalita – specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost, vstřícný postoj k odlišnostem, význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání.
- Kulturní diference – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování zvláštností různých etnik.
- Lidské vztahy – rozvíjení spolupráce s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou příslušnost, tolerance, empatie, lidská solidarita.

Environmentální výchova (tercie – kvarta)

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí – žáci jsou vedeni k uvědomění si důležitosti péče o životní prostředí.
- Vztah člověka k prostředí – náš životní styl, vliv člověka na prostředí.

Mediální výchova (sekunda – kvarta)

- Tvorba mediálního sdělení – tvorba a prezentace vlastního sdělení (individuální, ve skupině) z žákovského portfolia, osvojení základních pravidel komunikace, dialogu a argumentace.

5.1.4 Francouzský jazyk

5.1.4.1 **Charakteristika vyučovacího předmětu:**

Předmět Francouzský jazyk náleží k vzdělávacímu oboru Další cizí jazyk. V rámci všeobecných jazykových kompetencí navazuje a doplňuje výuku českého jazyka a ostatních cizích jazyků. Slouží rovněž k rozvoji myšlení, formování osobnosti a vytváření mezilidských vztahů. Jeho týdenní dotace v sekundě, tercii a kvartě je tříhodinová.

Ve výuce je dána přednost komunikativním metodám, které vedou žáka ke stálé individualizované manipulaci se získávanými jazykovými prostředky a tím ke schopnosti je skutečně aktivně využít. Tyto metody lze uplatnit pouze v souvislosti s takto zaměřenou a dobře vybavenou učebnicí francouzské provenience.

Výuka je doplněna o autentické dokumenty vyplývající z aktuální situace, jejichž zdrojem může být např. internet jako všude dostupné médium. Žákům bude doporučeno, aby i v rámci domácí přípravy využívali přiměřené interaktivní výukové programy, kterých je v internetu nepřeberné množství.

Cílem výuky je rozvíjet samostatný projev ústní i písemný, kterému je dána přednost i při evaluaci schopností, přičemž bezchybné užívání mluvnických pravidel hraje v počátečních letech výuky roli sekundární a plněji se může uplatnit teprve na vyšším gymnáziu.

Žák by se měl krok za krokem identifikovat s cizojazyčným prostředím tak, aby mu připadalo stále více přirozené a aby odkládal zábrany v komunikaci. Pro motivaci žáků bude ve vyšších ročnících uplatněna snaha navázat osobní kontakty s vrstevníky z francouzsky mluvících zemí či lektory Francouzské Aliance v Českých Budějovicích.

Prostřednictvím výuky jazyka bude žák získávat rovněž zaslíbený náhled do frankofonní kultury a schopnost tolerance a úcty k jinojazyčné životní realitě a tradici.

5.1.4.2 **Výchovné a vzdělávací strategie**

Kompetence k učení:

- schopnost využívat učebnic základním i tvůrčím způsobem
- schopnost dotvářet i samostatně vytvářet personalizované pomocné materiály k výuce („dossiers“)
- základní schopnost používání jazykových pomůcek – slovníky
- zájem o práci s rozličnými autentickými dokumenty a jazykovými zdroji (různé běžné dokumenty, časopisy, film, média, internet, písňe apod.)

Kompetence k řešení problémů:

- rozvoj schopnosti řešit jazykové situace s pomocí omezených jazykových prostředků
- odstranění trémy z komunikačních situací

Kompetence komunikativní:

- motivace ke snaze o zapojení se do cizojazyčného prostředí
- schopnost jednoduchého ústního projevu v základních jazykových situacích
- schopnost částečného porozumění v jazykových situacích
- schopnost jednoduchého písemného projevu

Kompetence sociální a personální:

- schopnost spolupráce se spolužáky při simulaci interaktivních situací

- vzájemný respekt mezi žáky, respektování individuálních schopností
- schopnost týmové práce při vytváření větších projektů

Kompetence občanské:

- prostřednictvím autentického seznamování s frankofonní kulturou si vytvářet povědomí sounáležitosti s občany evropské unie.

Kompetence pracovní:

- vytváření návyku soustředěné, pravidelné a soustavné práce, která je základní cestou k úspěšnému zvládnutí nejen jazyka, ale veškerých životních úkolů.

Kompetence digitální:

- v hodinách francouzského jazyka vedeme žáky k vyhledávání a zpracování informací, samostatnému vyhledávání a snaze posoudit důvěryhodnost cizojazyčného informačního zdroje
- vedeme žáky k dalšímu digitálnímu zpracování, ukládání, zálohování a sdílení získaných informací a vytváření digitálního obsahu, případně bez opory o jiné zdroje (např. vlastní video nebo prezentace vlastních fotografií)
- vedeme žáky k uvědomování si existence autorského zákona a k osvojování si zvyku uvádět bibliografické zdroje při šíření informací jiných autorů
- vedeme žáky k práci s vybranými internetovými aplikacemi, které jsou určeny pro studium cizího jazyka, k jejich používání, např. využívání online slovníků
- vedeme žáky k využívání odpovídajících čtenářských strategií vhodných pro digitální čtení a k práci (čtení) v prostředí elektronické obrazovky (posouvání řádků, stránek) a k další práci s textem a informacemi
- vedeme žáky k práci s klávesnicí pro další cizí jazyky, k formulování písemného vyjádření různými formami

5.1.4.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Sekunda, tercie

Obecné dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák ovládá většinu základních pravidel francouzské výslovnosti, dovede je aplikovat i na neznámá slova.
- Korektně čte a vyslovuje v rámci probrané slovní zásoby a frazeologie.
- Reaguje na jednoduché pokyny a věty.
- Porozumí částečně jednoduché konverzaci v rámci probraných témat.
- Orientuje se ve slovníku a gramatických tabulkách v rámci učebnice.
- Je schopen vést si systematický a přehledný záznam o probrané slovní zásobě a gramatické látce, umožňující pohotově opakování poznatků (francouzská slovesa apod.)
- využití aplikací na digitální zpracování textu, obrázku, bezpečné vyhledávání informací na internetu, jejich zpracování formou prezentace

Receptivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák si osvojí:
  - Schopnost porozumět jednoduchému čtenému textu se známou slovní zásobou.
  - Schopnost vyhledat ve složitějším textu potřebnou informaci a formulovat na jejím základě jednoduchou odpověď.
  - Schopnost rozumět slyšeným známým výrazům, spojením a větám v souvislosti s osvojovaným tématem, eventuálně je převést do písemné podoby.
  - Schopnost orientovat se ve slyšené jednoduché autentické situaci v rámci probíraného tématu.

Produktivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák si osvojí:
  - Schopnost vyprodukovat ústně i písemně jednoduché sdělení v přítomném čase v rámci probíraných témat, reagovat na sdělení, vyplnit základní údaje dotazníku.

- Schopnost reprodukovat ústně i písemně obsah přiměřeného textu a jednoduché konverzace.
- Schopnost využít slovní zásoby a frazeologie přiměřeného textu k vlastní personalizované produkci.

Interaktivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák se dovede aktivně zapojit do jednoduchého společenského styku (představit se, pozdravit, podat informaci, rozloučit se).
- Rozlišuje úroveň společenské komunikace (s dospělými, s vrstevníky).

Učivo

- Jazykové prostředky, gramatika: Podstatná jména – člen, rod a číslo, adjektiva - shoda, časování sloves v přítomném čase, otázka, zápor, dělivý člen, ukazovací a přivlastňovací zájmena, předložky, zájmena přízvučná, rozkazovací způsob, zvrtná slovesa. Základní struktura věty. Základní pravidla výslovnosti. Základní nepravidelná slovesa v přítomnosti.
- Komunikační situace: Seznámit se s někým, představit se, pozvat někoho a odpovědět na pozvání, popsat osobu, vyjádřit rozkaz, povinnost, požádat o něco, ocenit něco, blahopřát, poděkovat, klást jednoduché otázky.
- Tematické okruhy: Rodina, přátelé, škola, volný čas, zájmová činnost, bydlení, jídlo, oblékání, svátky, frankofonní země – geografické údaje, realie v souvislosti s tématy.

Kvarta

Obecné dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák dobře ovládá pravidla francouzské výslovnosti, dovede je aplikovat i na neznámá slova.
- Korektně čte a vyslovuje v rámci probrané slovní zásoby a frazeologie.
- Upevnil svou schopnost reagovat adekvátně na cizojazyčné pokyny.
- Orientuje se v základních francouzských časech.
- Je schopen pracovat s dvojjazyčným slovníkem.
- Vede si systematický a přehledný záznam o probrané slovní zásobě a gramatické látce, umožňující pohotovému opakování poznatků (francouzská slovesa, časy apod.)
- Žák umí vyhodnocovat a interpretovat výsledky za pomoci digitálních technologií.

Receptivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák si osvojí:
  - Schopnost porozumět složitějšímu čtenému textu s částečně neznámou slovní zásobou.
  - Schopnost vyhledat ve složitějším textu potřebnou informaci a formulovat na jejím základě přiměřenou odpověď.
  - Schopnost rozumět slyšeným známým výrazům, spojením a větám v souvislosti s osvojovaným tématem, eventuálně je převést do písemné podoby.
  - Schopnost orientovat se ve slyšené složitější autentické situaci v rámci probíraného tématu.

Produktivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák si osvojí:
  - Schopnost vyprodukovat ústně i písemně přiměřené sdělení v rámci probíraných témat s maximálním využitím probrané slovní zásoby, reagovat na sdělení, a to i v minulém a budoucím čase.
  - Schopnost reprodukovat ústně i písemně obsah přiměřeného textu a jednoduché konverzace.
  - Schopnost využít slovní zásoby a frazeologie přiměřeného textu k vlastní personalizované produkci.

Interaktivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák prohloubil schopnost aktivně zapojit do jednoduchého společenského styku.
- Rozvíjí svou schopnost domluvit se v běžných situacích v rámci probíraných témat.

Učivo

- Jazykové prostředky, gramatika: Minulý čas – passé composé, imparfait. Blízký budoucí čas. Zájmena osobní jako předmět. Nepřímá řeč. Vyjádření příčiny a důsledku. Rozšíření zásoby nepravidelných sloves.
- Komunikační situace: Vyprávět děj (i minulý), plány do budoucna, vyjádřit názor, stěžovat si, žádat, vysvětlovat a obhajovat svůj názor.
- Témata: škola a její vybavení, pracovní prostředí, prostředky komunikace, popis osoby, denní tisk, doprava, cestování, prázdniny, péče o zdraví. Realie frankofonních zemí v souvislosti s probíranými tématy.

Průřezová témata

V rámci výuky francouzského jazyka jsou vybraná průřezová témata naplňována volbou vhodných textů z učebnic, cizojazyčných časopisů a autentických online materiálů. Jejich realizace je doplněna vhodnými vyučovacími metodami (např. skupinové práce v různých týmech, střídání rolí ve skupinách), společné stanovení si pravidel ve třídě a jejich dodržování.

Osobnostní a sociální výchova (Sekunda – kvarta)

- Osobnostní rozvoj – cvičení pozornosti, soustředění, dovednosti zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium; pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; rozvoj kreativity
- Sociální rozvoj – vzájemné poznávání se ve skupině; žáci rozvíjí svou pozornost vůči odlišnostem a hledají jejich výhody či chyby při poznávání lidí; v rámci stanovených pravidel se žáci učí pečovat o dobré vztahy, vzájemně se respektovat a být empatickými; v rámci výuky jsou rozvíjeny komunikační dovednosti (dialog a jeho pravidla řízení, komunikační situace z běžného života, atd...); žáci prakticky rozvíjí dovednosti pro kooperaci, učí se organizovat práci ve skupině, přijímat různé role (včetně vůdčích)
- Morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti (simulace náročných situací, dilemata, atd...)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (Sekunda – kvarta)

- Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; naši sousedé v Evropě, život dětí v jiných zemích, zvyky a tradice národů Evropy a světa
- Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa, mezinárodní setkávání, styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů

Multikulturní výchova (Sekunda – kvarta)

- Kulturní diference – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování zvláštností různých etnik
- Lidské vztahy – rozvíjení spolupráce s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou příslušnost, tolerance, empatie, lidská solidarita
- Multikulturalita – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti, význam užívání anglického jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání

Environmentální výchova (Tercie – kvarta)

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí – žáci jsou vedeni k uvědomění si důležitosti péče o životní prostředí
- Vztah člověka k prostředí – náš životní styl, vliv člověka na prostředí

Mediální výchova (Sekunda – kvarta) – vnímání mluveného i psaného projevu, jeho stavby, nejrůznějších typů obsahů a uplatňování odpovídající škály výrazových prostředků; osvojení základních pravidel komunikace, dialogu a argumentace

- Tvorba mediálního sdělení – uplatnění a výběr vhodných výrazových prostředků pro nejrůznější mediální sdělení (email, pozvánka, sms, plakát...)

5.1.5 Španělský jazyk

5.1.5.1 Charakteristika vyučovacího předmětu:

Předmět Španělský jazyk náleží k vzdělávacímu oboru Další cizí jazyk. V rámci všeobecných jazykových kompetencí navazuje a doplňuje výuku českého jazyka a ostatních cizích jazyků (němčina, angličtina, francouzština). Přispívá rovněž k rozvoji myšlení, formování osobnosti a vytváření mezilidských vztahů. Jeho týdenní dotace v sekundě, tercii a kvartě je tříhodinová.

Ve výuce je dána přednost komunikativním metodám, které vedou žáka ke stálé individualizované manipulaci se získávanými jazykovými prostředky a tím ke schopnosti je skutečně aktivně využít. Tyto metody lze uplatnit pouze v souvislosti s takto zaměřenou a dobře vybavenou učebnicí, jejímž příkladem mohou být učebnice *Aventura* nebo *Colores*, které jsou koncipovány pro základní, střední a jazykové školy.

Metoda bude doplněna o autentické dokumenty vyplývající z aktuální situace, jejichž zdrojem může být např. internet jako všude dostupné médium. Žákům bude doporučeno, aby i v rámci domácí přípravy využívali přiměřené interaktivní výukové programy, kterých je v internetu nepřeberné množství.

Cílem výuky je rozvíjet samostatný projev ústní i písemný, kterému je dána přednost i při evaluaci schopností, přičemž bezchybné užívání mluvnických pravidel hraje v počátečních letech výuky roli sekundární a plněji se může uplatnit teprve na vyšším gymnáziu.

Žák by se měl krok za krokem identifikovat s cizojazyčným prostředím tak, aby mu připadalo stále více přirozené a aby odkládal zábrany v komunikaci.

Pro motivaci žáků bude ve vyšších ročnících uplatněna snaha navázat osobní kontakty s vrstevníky ze španělsky mluvících zemí, zpočátku např. formou korespondence tříd s využitím e-mailu, později i individuální korespondence a pokud možno meziškolní výměny žáků s pobytem ve španělských rodinách.

Prostřednictvím výuky jazyka bude žák získávat rovněž zasvěcený náhled do španělské kultury a schopnost tolerance a úcty k jinojazyčné životní realitě a tradici.

5.1.5.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení:

- schopnost využívat učebnic základním i tvůrčím způsobem
- schopnost dotvářet i samostatně vytvářet personalizované pomocné materiály k výuce
- základní schopnost používání jazykových pomůcek – slovníky
- zájem o práci s rozličnými autentickými dokumenty a jazykovými zdroji (různé běžné dokumenty, časopisy, film, média, internet, písňe apod.)

Kompetence k řešení problémů:

- rozvoj schopnosti řešit jazykové situace s pomocí omezených jazykových prostředků
- odstranění trémy z komunikačních situací

Kompetence komunikativní:

- motivace ke snaze o zapojení se do cizojazyčného prostředí
- schopnost jednoduchého ústního projevu v základních jazykových situacích
- schopnost částečného porozumění v jazykových situacích
- schopnost jednoduchého písemného projevu

Kompetence sociální a personální:

- schopnost spolupráce se spolužáky při simulaci interaktivních situací
- vzájemný respekt mezi žáky, respektování individuálních schopností
- schopnost týmové práce při vytváření větších projektů

Kompetence občanské:

- prostřednictvím autentického seznamování se španělskou kulturou si vytvářet povědomí sounáležitosti s občany evropské unie.

Kompetence pracovní:

- vytváření návyku soustředěné, pravidelné a soustavné práce, která je základní cestou k úspěšnému zvládnutí nejen jazyka, ale veškerých životních úkolů

Kompetence digitální:

- schopnost rozvíjet své znalosti a dovednosti v oblasti IT; v hodinách je využita práce s obrázkem a práce v textovém editoru
- pro zpestření výuky jsou využívány různé aplikace na internetu
- schopnost připravit prezentace na dané téma
- systematicky a pravidelně je využívána jazyková učebna, ve které pracuje žák v digitálních prostředích s podporou týmové spolupráce

5.1.5.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Sekunda, tercie

Obecné dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák ovládá pravidla španělské výslovnosti, dovede je aplikovat i na neznámá slova.
- Korektně čte a vyslovuje v rámci probrané slovní zásoby a frazeologie.
- Reaguje na jednoduché pokyny a věty.
- Porozumí částečně jednoduché konverzaci v rámci probraných témat.
- Orientuje se ve slovníku a gramatických tabulkách v rámci učebnice.
- Je schopen vést si systematický a přehledný záznam o probrané slovní zásobě a gramatické látce, umožňující pohotové opakování poznatků.

Receptivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák si osvojí:
  - Schopnost porozumět jednoduchému čtenému textu se známou slovní zásobou.
  - Schopnost vyhledat ve složitějším textu potřebnou informaci a formulovat na jejím základě jednoduchou odpověď.
  - Schopnost rozumět slyšeným známým výrazům, spojením a větám v souvislosti s osvojovaným tématem, eventuálně je převést do písemné podoby.
  - Schopnost orientovat se ve slyšené jednoduché autentické situaci v rámci probíraného tématu.

Produktivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák si osvojí:
  - Schopnost vyprodukovat ústně i písemně jednoduché sdělení v přítomném čase v rámci probíraných témat, reagovat na sdělení, vyplnit základní údaje dotazníku.
  - Schopnost reprodukovat ústně i písemně obsah přiměřeného textu a jednoduché konverzace.
  - Schopnost využít slovní zásoby a frazeologie přiměřeného textu k vlastní personalizované produkci.

Interaktivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák se dovede aktivně zapojit do jednoduchého společenského styku (představit se, pozdravit, podat informaci, rozloučit se).
- Rozlišuje úroveň společenské komunikace (s dospělými, s vrstevníky).

Digitální dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák pracuje s textem, píše e-maily, chatuje.
- Pracuje s informací z internetu.
- Využívá k opakování a procvičování dostupné informace z internetu.
- Vyhledává a zpracovává informace z internetu. Umí vyhodnotit jejich relevantnost.
- Umí připravit prezentaci.

Učivo

- Jazykové prostředky, gramatika: podstatná jména – člen, rod a číslo, adjektiva-shoda, časování sloves v přítomném čase, otázka, zápor, ukazovací a přivlastňovací zájmena, předložky, zvrtná slovesa,

rozkazovací způsob. Základní struktura věty. Pravidla výslovnosti. Základní nepravidelná slovesa v přítomnosti.

- Komunikační situace: seznámit se s někým, představit se, pozvat někoho a odpovědět na pozvání, popsat osobu, požádat o něco, ocenit něco, blahopřát, poděkovat, popsat svůj den, popsat své zájmy a záliby, klást jednoduché otázky.
- Tematické okruhy: rodina, přátelé, škola, volný čas, zájmová činnost, bydlení, doprava, jídlo, oblekání, svátky, španělsky mluvící země – geografické údaje, realie v souvislosti s tématy

Kvarta

Obecné dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák dobře ovládá pravidla španělské výslovnosti, dovede je aplikovat i na neznámá slova.
- Korektně čte a vyslovuje v rámci probrané slovní zásoby a frazeologie.
- Upevnil svou schopnost reagovat adekvátně na cizojazyčné pokyny.
- Orientuje se v základních španělských časech.
- Je schopen pracovat s dvojjazyčným slovníkem.
- Vede si systematický a přehledný záznam o probrané slovní zásobě a gramatické látce, umožňující pohotovostní opakování poznatků (španělská slovesa, časy apod.)

Receptivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák si osvojí:
  - Schopnost porozumět složitějšímu čtenému textu s částečně neznámou slovní zásobou.
  - Schopnost vyhledat ve složitějším textu potřebnou informaci a formulovat na jejím základě přiměřenou odpověď.
  - Schopnost rozumět slyšeným známým výrazům, spojením a větám v souvislosti s osvojovaným tématem, eventuálně je převést do písemné podoby.
  - Schopnost orientovat se ve slyšené složitější autentické situaci v rámci probíraného tématu.

Produktivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák si osvojí:
  - Schopnost vyprodukovat ústně i písemně přiměřené sdělení v rámci probíraných témat s maximálním využitím probrané slovní zásoby, reagovat na sdělení, a to i v minulém a budoucím čase.
  - Schopnost reprodukovat ústně i písemně obsah přiměřeného textu a jednoduché konverzace.
  - Schopnost využít slovní zásoby a frazeologie přiměřeného textu k vlastní personalizované produkci.

Interaktivní dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák prohloubil schopnost aktivně se zapojit do jednoduchého společenského styku.
- Rozvíjí svou schopnost domluvit se v běžných situacích v rámci probíraných témat.

Digitální dovednosti – očekávané výstupy:

- Žák pracuje s textem, píše e-maily, chatuje.
- Pracuje s informací z internetu.
- Využívá k opakování a procvičování dostupné informace z internetu.
- Vyhledává a zpracovává informace z internetu. Umí vyhodnotit jejich relevantnost.
- Umí připravit prezentaci. V rámci prezentace umí vytvářet různé formáty souborů.
- V rámci prezentace umí vytvářet různé formáty souborů.
- Využívá nové technologie při studiu slovní zásoby a realii španělského jazyka.

Učivo

- Jazykové prostředky, gramatika: minulý čas jednoduchý, imperfektum, neurčitá a záporná zájmena, předmět přímý a nepřímý, gerundium.
- Komunikační situace: vyprávět děj (i minulý), plány do budoucna, vyjádřit názor, stěžovat si, žádat, vysvětlovat a obhajovat svůj názor. Reagovat na zprávy. Porovnávat.
- Tematické okruhy: cestování, ubytování, nakupování, životní prostředí témata spojená s dětstvím, realie španělsky mluvících zemí v souvislosti s probíranými tématy

Průřezová témata

V rámci výuky španělského jazyka jsou vybraná průřezová témata naplňována volbou vhodných textů z učebnic, cizojazyčných knih a autentických online materiálů. Jejich realizace je doplněna vhodnými vyučovacími metodami (např. skupinové práce v různých týmech, střídání rolí ve skupinách), společné stanovení si pravidel ve třídě a jejich dodržování.

Osobnostní a sociální výchova (sekunda – kvarta)

- Osobnostní rozvoj – cvičení pozornosti, soustředění, dovednosti zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium; pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; rozvoj kreativity
- Sociální rozvoj – vzájemné poznávání se ve skupině; žáci rozvíjí svou pozornost vůči odlišnostem a hledají jejich výhody či chyby při poznávání lidí; v rámci stanovených pravidel se žáci učí pečovat o dobré vztahy, vzájemně se respektovat a být empatickými; v rámci výuky jsou rozvíjeny komunikační dovednosti (dialog a jeho pravidla řízení, komunikační situace z běžného života, atd...); žáci prakticky rozvíjí dovednosti pro kooperaci, učí se organizovat práci ve skupině, přijímat různé role (včetně vůdčích)
- Morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti (simulace náročných situací, dilemata, atd...)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (sekunda – kvarta)

- Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; naši sousedé v Evropě, život dětí v jiných zemích, zvyky a tradice národů Evropy a světa
- Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa, mezinárodní setkávání, styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů

Multikulturní výchova (sekunda – kvarta)

- Kulturní diference – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování zvláštností různých etnik
- Lidské vztahy – rozvíjení spolupráce s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou příslušnost, tolerance, empatie, lidská solidarita
- Multikulturalita – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti, význam užívání španělského jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání

Environmentální výchova (tercie – kvarta)

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí – žáci jsou vedeni k uvědomění si důležitosti péče o životní prostředí
- Vztah člověka k prostředí – náš životní styl, vliv člověka na prostředí

Mediální výchova (sekunda – kvarta) – vnímání mluveného i psaného projevu, jeho stavby, nejrůznějších typů obsahů a uplatňování odpovídající škály výrazových prostředků; osvojení základních pravidel komunikace, dialogu a argumentace

- Tvorba mediálního sdělení – uplatnění a výběr vhodných výrazových prostředků pro nejrůznější mediální sdělení (email, pozvánka, sms, plakát...)

5.2 Matematika a její aplikace

5.2.1 Matematika

5.2.1.1 Charakteristika předmětu

Matematika tvoří osu vzdělávacího působení. Poskytuje žákům vědomosti a dovednosti potřebné pro orientaci v praktickém životě a vytváří předpoklady pro úspěšné uplatnění ve většině oborů profesionální přípravy i různých směrů studia na vysokých školách. Rozvíjí intelektuální schopnosti žáků, jejich paměť, představivost, tvořivost, abstraktní myšlení, schopnost logického úsudku. Současně přispívá k vytváření určitých rysů osobnosti jako je vytrvalost, pracovitost a kritičnost. Poznatky a dovednosti získané v matematice jsou předpokladem k poznávání přírodních oborů, ekonomiky, techniky a využití počítačů.

Vzdělávací obsah má 4 tematické okruhy:

Čísla a početní operace

Závislosti, vztahy a práce s daty

Geometrie v prostoru a rovině

Nestandardní a aplikační úlohy

5.2.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu

Kompetence k učení:

Schopnost

- výběru ke způsobu řešení matem. úloh
- propojení poznatků z matematiky s ostatními předměty (hlavě fyzika a chemie)
- používat matematické symboly, termíny, znaky atd.
- vyslovování a ověřování matematických hypotéz a poznatky využít k rozšíření vlastního potenciálu
- vyhledávat v různých pramenech potřebné informace týkající se matem. problematiky

Kompetence k řešení problémů:

Schopnost

- k řešení problémových situací a jejich převod do matem. terminologie
- obhájení výsledků postupů
- vyjádřit a jednoznačně formulovat problém
- hledat a navrhnout další postupy při řešení problému
- použít algebraické metody i metody numerické, např. řešení pomocí tabulkového procesoru
- posoudit a vybrat z více řešení daného problému, určení vhodného algoritmu
- využívání digitálních technologií pro správu a vyhodnocení dat, prezentaci a interpretaci výsledků
- použít osvojené postupy i jiných oborech a předmětech (F, CH, IT)

Kompetence komunikativní:

Schopnost

- logicky formulovat a vyjadřovat myšlenky
- přesně a výstižně se vyjadřovat v matem. terminologii
- porozumět různým typům matem. textů a zápisů
- využít komunikační matem. prostředky v jiných oblastech

Kompetence sociální a personální:

Schopnost

- spolupracovat ve skupině (skupinové vyučování)

- při řešení obecnějších matem. problémů pozitivně ovlivňovat kvalitu spol. práce
- vytvořit a sdílet soubory s odborným obsahem

Kompetence občanské

Schopnost

- rozhodovat dle dané situace

Kompetence pracovní

Schopnost

- využít dostupných materiálů k řešení matem. problémů
- adaptace na nové podmínky, postupy, využití digitálních technologií napomůže k efektivnímu řešení matematického problému
- využít znalostí a zkušeností z matematiky v dalších oborech a předmětech v zájmu vlastního rozvoje i v přípravě na budoucí povolání i profesní zaměření

5.2.1.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Průřezové téma: Osobnostní a sociální výchova

Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium

Průběžně po celou dobu výuky na nižším gymnáziu

Prima

- Teorie čísel (počítání s přirozenými a celými čísly, dělitelnost, desetinná čísla, zákl. poč. úkony se zlomky)
- Planimetrie (úhel, druhy, konstrukce a velikost, osová a středová souměrnost útvarů, konstrukce trojúhelníka)
- Stereometrie (krychle a kvádr, volně rovnoběžné promítání, objem a povrch)

Očekávané výstupy:

- Žáci umí početní úkony s přirozenými, celými čísly, desetinnými čísly a zlomky a převody desetinných čísel na zlomky a naopak.
- V geometrii umí pracovat s úhly a konstruovat trojúhelník. Dovedou řešit metrické úlohy o krychli a kvádru.

Sekunda

- Teorie čísel (racionální čísla a operace s nimi, poměr)
- Přímá a nepřímá úměrnost
- Procenta a úroky
- Planimetrie (věty o shodnosti, konstrukce rovnoběžníků a lichoběžníku)
- Stereometrie (hranol, též metrické úlohy)
- Jednoduché výrazy, základní úpravy lineárních výrazů
- Jednoduché lineární rovnice, výpočty neznámých ze vzorců

Očekávané výstupy:

- Žáci dokončí operace se zlomky včetně složených zlomků a užijí zlomky a další čísla při řešení úloh o poměru, pro chemii pak umí pracovat s procenty. Tyto znalosti pak uplatní při řešení úloh na přímou a nepřímou úměrnost.
- Začínají s úpravami výrazů s proměnnými.
- V geometrii umí využít všech typů shodných zobrazení k řešení jednoduchých úloh, též dovedou řešit metricky i konstrukčně rovnoběžník a lichoběžník.
- Umí účelně používat geometrický software, uložit snímek obrazovky a vložit jej do textu
- Ve stereometrii pokračují v poznání všech typů hranolů.

- Pro předmět fyzika jsou koncem roku připraveni k výpočtu neznámých ze vzorců a řešení jednoduchých lin. rovnic

Tercie

- Teorie čísel (druhá mocnina, mocniny s přirozeným a celým exponentem, odmocniny, zápis čísel, operace s číselnými výrazy)
- Algebra (mnohočleny a lomené výrazy s proměnnými)
- Řešení lineárních rovnic a nerovnic o jedné neznámé i s neznámou ve jmenovateli)
- Pythagorova věta a užití
- Planimetrie (Kruh, kružnice, další shodná zobrazení – posunutí, rotace)
- Stereometrie (válec)
- Matematická statistika

Očekávané výstupy:

- Žáci dokončí teorii čísel mocninami a odmocninami, operují s číselnými výrazy.
- Upravují výrazy s proměnnými včetně lomených.
- Řeší lin. rovnice i se dvěma proměnnými.
- V geometrii dovedou využít Pythagorovu větu a konstruují i metricky řeší kružnici a kruh
- Ve stereometrii pokračují dovedou pracovat se všemi tělesy kromě komolých a koule.
- Pro oživení výuky se zabývají zákl. matem. statistiky.
- Umí pracovat s tabulkou v Excelu, formátovat buňky a využít základní statistické vzorce a vytvářet grafy vyhodnocovat a porovnávat soubory dat, prezentovat a interpretovat výsledky i za pomoci digitálních technologií

Kvarta

- Funkce (lineární, nepřímá úměrnost, kvadratická)
- Planimetrie (podobnost, goniometrické funkce v pravoúhlém trojúhelníku)
- Stereometrie (jehlan, kužel, koule, komolé úvary)
- Finanční matematika

Očekávané výstupy:

- Po zopakování a rozšíření učiva o lin. funkcích se naučí kvadratickou funkci a spec. případy lin. lomené funkce, pro použití ve fyzice též goniometrické funkce v pravoúhlém trojúhelníku.
- V geometrii umí řešit úlohy na podobnost, účelně používat geometrický software.
- Jako aplikaci matematiky umí řešit zákl. problémy z finanční matematiky.
- Rozšíří využití tabulek - relativní a absolutní adresy buněk, použití vzorců u různých typů dat.
- analyzovat a řešit jednoduché problémy, modelovat konkrétní situace, účelně používat digitální technologie při řešení rutinních výpočtů
- vyhodnocovat a porovnávat soubory dat, prezentovat a interpretovat výsledky i za pomoci digitálních technologií
- Ve stereometrii umí řešit všechna tělesa, načrtnout a sestrojít obraz jednoduchých těles v rovině, účelně používat geometrický software k manipulaci s modely těles

5.3 Člověk a společnost

5.3.1 Občanská výchova

5.3.1.1 Charakteristika předmětu

Hodinová dotace

Prima, sekunda: 1 hodina týdně

Tercie, kvarta: 2 hodiny týdně

Občanská výchova směřuje k postupnému formování a rozvíjení občanského profilu žáků.

V návaznosti na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět a učivo orientuje žáky ve významných okolnostech společenského života a seznamuje je s postavením jednotlivců ve struktuře společenských vztahů.

Integruje poznatky, dovednosti a zkušenosti z výuky a osobního života žáků s informacemi z dalších zdrojů (včetně digitálních), dílčí podněty hlouběji objasňuje, zdůvodňuje a dále rozšiřuje.

Pomáhá utvářet vztahy žáků, formuje jejich vnitřní postoje k důležitým oblastem lidského života, pozitivní hodnotové orientace a žádoucí modely chování.

Utváří a rozvíjí způsobilost žáků k mravně odpovědnému jednání, formuje u žáků vědomí odpovědnosti za vlastní život a další životní dráhu, za důsledky svého rozhodování, za kvalitu svěřené práce, mezilidských vztahů a životního prostředí. Otevírá cestu k sebepoznávání a k přijímání pozitivních životních hodnot.

Ve výuce klademe důraz na rozvoj klíčových kompetencí. Kromě získávání poznatků a vědomostí žáci především rozvíjí i měkké dovednosti, tzv. soft-skills, jako například kritické myšlení, schopnost spolupracovat, přizpůsobivost a flexibilitu, empatii, důvěru, (sebe)hodnocení a konstruktivní kritiku.

Žáci mají dle situace, probíraných témat a vzájemné dohody s učitelem možnosti navštěvovat vhodná místa (městská radnice, soud, filmový festival) a setkávat se s významnými osobnostmi (finanční poradce, europoslanci) či uspořádat besedy.

Výuka v průběhu čtyřletého studia zahrnuje vzdělávací oblasti Člověk ve společnosti, Člověk jako jedinec, Člověk, stát a právo, Člověk, stát a hospodářství, Mezinárodní vztahy, globální svět a Člověk a svět práce.

Žáci během výuky Občanské výchovy rovněž utvářejí a rozvíjejí své digitální kompetence prostřednictvím zapojování se do společnosti a do společenských vztahů. Digitální kompetence jsou uplatňovány prakticky, v situacích běžného každodenního života.

5.3.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu

Kompetence k učení:

- ve výuce je kladen důraz na vyhledávání a třídění informací
- vedeme žáky k využívání rozmanitých zdrojů informací (knihy, časopisy, internet)
- cvičíme dovednost samostatně zpracovat téma a prezentovat získané informace
- vedeme žáky k reflexi vlastního pokroku a sebehodnocení
- žáci pozorují, experimentují a získané poznatky kriticky posuzují a vyvozují z nich závěry pro využití v budoucnosti
- snažíme se o vytvoření pozitivního vztahu k učení
- žáci mají možnost zkoumat probíraná témata v praxi (exkurze, hosté ve výuce, návštěvy divadelních představení, radnice, atd...)
- motivujeme žáky k ochotě věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení

Kompetence k řešení problémů:

- do výuky je zařazována metoda problémového vyučování
- žáci vyhledávají informace vhodné k řešení problému a získané vědomosti využívají k objevování různých variant řešení (např. při projektovém vyučování)
- motivujeme žáky k řešení problémů samostatně, například uplatněním vhodných logických, matematických a empirických postupů
- podporujeme žáky v používání digitálních technologií pro zlepšování prostředí, ve kterém žijí (např. pro objevování problémů, pro jejich řešení, pro prezentaci výsledků)
- je rozvíjena schopnost obhájit si svá rozhodnutí a nést za ně odpovědnost
- využití různých metod, při kterých žáci docházejí k řešením a závěrům sami
- žáci jsou motivováni k vytváření vlastních postojů

Kompetence komunikativní:

- žáci jsou vedeni k formulaci a vyjádření svých myšlenek a názorů v logickém sledu, vyjadřují se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu

- žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- žáci pracují s různými typy textů a záznamů, obrazových materiálů a běžných gest, přemýšlejí o nich a reagují na ně, tvořivě je využívají ke svému rozvoji
- do výuky jsou zařazovány různé informační a komunikační prostředky a technologie

Kompetence sociální a personální:

- během vzdělávání využíváme skupinovou práci žáků, žáci si vzájemně pomáhají při plnění úkolů a řeknou si o pomoc v případě potřeby
- usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost flexibilně střídat pracovní skupiny, čímž se učí spolupracovat v týmu, a zároveň jsou vedeni k ohleduplnosti a respektu vůči druhým za účelem upevnování dobrých mezilidských vztahů
- v rámci jednotlivých skupin žáci často střídají pracovní role
- žáci se učí cenit zkušenosti druhých a důležitosti spolupráce při řešení úkolů, ve výuce se žáci účastní diskuzí v malých skupinách i debat celé třídy
- žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování
- žáci se podílí na utváření příjemné atmosféry v třídě
- žáci si vytvářejí pozitivní představu o sobě samých, která podporuje jejich sebedůvěru a samostatný rozvoj
- vedeme žáky k zodpovědnému budování a spravování digitální identity a zařazujeme aktivity, které vedou žáky k posuzování jejich digitální stopy
- vysvětlujeme nebezpečí sociálních nebo názorových bublin

Kompetence občanské:

- žáci se učí respektovat přesvědčení druhých lidí a zkoušejí se vcítit do situací ostatních; odmítají psychické i fyzické násilí
- žáci jsou vedeni k pochopení základních principů společenských norem a zákonů a jsou si vědomi svých práv a povinností ve škole i mimo ni
- žáci se průběžně seznamují s našimi tradicemi a kulturně-historickým dědictvím, aktivně se zapojují do kulturního dění
- je kladen důraz na pochopení základních ekologických souvislostí respektování požadavků na kvalitní životní prostředí a podporu ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti
- rozvíjíme u žáků právní povědomí pro situace v digitálním prostředí; vedeme žáky k tomu, aby ve svých školních i domácích úkolech dodržovali autorská práva a citovali informační zdroje
- Kompetence pracovní:
- žáci jsou vedeni k odevzdávání zadaných prací v požadované kvalitě a daném termínu
- žáci využívají znalosti a zkušenosti získané ve výuce občanské výchovy v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost
- ve výuce je kladen důraz na uplatnění získaných vědomostí a poznatků v praktickém životě a budoucím povolání

Kompetence digitální:

- vedeme žáky k zapojování se do společnosti a do občanského života prostřednictvím digitálních technologií (průzkumy, šetření, ankety)
- vedeme žáky k rozvíjení a uplatňování odpovědného chování a jednání v digitálním světě
- vedeme žáky k tomu, aby chránili své osobní údaje a svá osobní data
- podporujeme utváření a rozvíjení etického a právního povědomí pro situace v digitálním prostředí

5.3.1.3 Vzdělávací obsah, vzdělávací oblasti

prima – sekunda

Člověk ve společnosti

Očekávané výstupy

VO-9-1-01:	žák objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání
VO-9-1-02:	žák rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu
VO-9-1-03:	žák kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí
VO-9-1-04:	žák uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
VO-9-1-05:	žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám
VO-9-1-06:	žák rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášlivosti

Učivo

- **naše škola** – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy; vklad vzdělání pro život
- **naše obec, region, kraj** – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku
- **naše vlast** – pojem vlasti a vlastenectví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky, významné dny
- **kulturní život** – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky komunikace
- **lidská setkání** – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti
- **vztahy mezi lidmi** – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášlivosti
- **zásady lidského soužití** – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování

Člověk, stát a právo

Očekávané výstupy

VO-9-4-01:	žák rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
VO-9-4-03:	žák objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů
VO-9-4-04:	žák vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
VO-9-4-05:	žák přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí (i v digitálním prostředí); rozpozná protiprávní jednání v digitálním prostředí; posoudí význam ochrany lidských práv a svobod

Učivo

- **právní základy státu** – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; obrana státu
- **principy demokracie** – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam; význam a formy voleb do zastupitelstev
- **lidská práva** – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace
- **právo v každodenním životě** – základní práva spotřebitele;

Člověk, stát a hospodářství

Očekávané výstupy

VO-9-3-01:	žák rozlišuje a porovná různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady
------------	---

VO-9-3-03:	žák na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení
VO-9-3-04:	žák vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít
VO-9-3-06:	žák na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz

Učivo

- **majetek, vlastnictví** – formy vlastnictví, hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví
- **peníze** – formy placení
- **banky a jejich služby** – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků
- **principy tržního hospodářství** – nabídka, poptávka, trh; tvorba ceny, inflace; podstata fungování trhu

tercie – kvarta

Člověk jako jedinec

Očekávané výstupy

VO-9-2-01:	žák objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života
VO-9-2-02:	žák posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek
VO-9-2-03:	žák kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání
VO-9-2-04:	žák popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru

Učivo

- **podobnost a odlišnost lidí** – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál
- **vnitřní svět člověka** – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí
- **osobní rozvoj** – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji

Člověk, stát a právo

Očekávané výstupy

VO-9-4-02:	žák rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu
VO-9-4-06:	žák objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
VO-9-4-07:	žák uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci
VO-9-4-08:	žák dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování
VO-9-4-09:	žák rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů
VO-9-4-10:	žák rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
VO-9-4-11:	žák diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

Učivo

- **právní základy státu** – složky státní moci, jejich orgány a instituce,
- **státní správa a samospráva** – orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly
- **právo v každodenním životě** – význam právních vztahů; důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající; základní práva spotřebitele; styk s úřady
- **právní řád České republiky** – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů
- **protiprávní jednání** – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postizitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví

Člověk, stát a hospodářství

Očekávané výstupy

VO-9-3-02:	žák sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti
VO-9-3-05:	žák uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu
VO-9-3-07:	žák rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu

Učivo

- **hospodaření** – rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní

Mezinárodní vztahy, globální svět

Očekávané výstupy

VO-9-5-01:	žák popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování
VO-9-5-02:	žák uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky
VO-9-5-03:	žák objasní souvislosti globálních a lokálních problémů

Učivo

- **evropská integrace** – podstata, význam, výhody, Evropská unie a ČR
- **globalizace** – projevy, významné globální problémy

Svět práce

Očekávané výstupy

ČSP-9-8-01:	žák se orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí
ČSP-9-8-02:	žák posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy
ČSP-9-8-03:	žák využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání
ČSP-9-8-04:	žák prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce

Učivo

- **trh práce** – povolání lidí, druhy pracovišť, pracovních prostředků, pracovních objektů, charakter a druhy pracovních činností; požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní; rovnost příležitostí na trhu práce
- **volba profesní orientace** – základní principy sebepoznávání: osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení, vlivy na volbu profesní orientace informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi a využívání poradenských služeb
- **možnosti vzdělávání** – náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, informace a poradenské služby

- **zaměstnání** – pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání, psaní životopisu, pohovor u zaměstnavatele, problémy nezaměstnanosti, úřady práce – práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů
- **podnikání** – druhy a struktura organizací, nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání

Průřezová témata

Průřezová témata mají úzkou vazbu na většinu vzdělávacího obsahu předmětu Občanská výchova a jsou realizována průběžně na základě rozvržení tematických okruhů korespondujícími s aktuálním učivem.

Osobnostní a sociální výchova (Prima – kvarta)

Osobnostní a sociální výchova je ve výuce předmětu naplňována prostřednictvím vzdělávacích oblastí a konkrétních témat:

- **Člověk ve společnosti** – lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití;
- **Člověk jako jedinec** – podobnost a odlišnost lidí, vnitřní svět člověka a osobní rozvoj.

Realizace průřezového tématu je do výuky rovněž zařazována na základě aktuálních potřeb žáků či vzájemné dohody. Následující uvedená témata jsou realizována průběžně, a to prakticky, prostřednictvím vhodných her, cvičení, modelových situací a diskusí.

- **Osobnostní rozvoj** – rozvoj schopností poznávání, sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, psychohygienu, kreativita
- **Sociální rozvoj** – poznávání lidí, mezilidské vztahy, komunikace, kooperace a kompetice
- **Morální rozvoj** – řešení problémů a rozhodovací dovednosti; hodnoty, postoje, praktická etika

Výchova demokratického občana (Prima – kvarta)

Občanská výchova se zabývá tématy demokracie a demokratického rozhodování a řízení, lidskými a občanskými právy, s důrazem na participaci jednotlivců–občanů na společenském a politickém životě. Ve výuce vycházíme především ze životní zkušenosti žáků a reálných životních situací.

- **Občanská společnost a škola** – participace žáků na životě školy a místní komunity
- **Občan, občanská společnost a stát** – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému; principy soužití s minoritami
- **Formy participace občanů v politickém životě** – volební systémy a demokratické volby a politika; obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí
- **Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování** – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; význam ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (Prima – kvarta)

Ve vzdělávacím obsahu Občanské výchovy se zdůrazňují sociální, ekonomické, právní a kulturní souvislosti v evropské a globální dimenzi. Ve výuce objasňujeme vazby mezi lokální, národní, evropskou a globální úrovní uvažování, rozhodování a jednání.

- **Evropa a svět nás zajímá** – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; naši sousedé v Evropě, lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy a světa
- **Objevujeme Evropu a svět** – naše vlast a Evropa; Evropa a svět; státní a evropské symboly; Den Evropy; život Evropanů a styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů
- **Jsme Evropané** – kořeny a zdroje evropské civilizace, klíčové mezníky evropské historie, Evropská integrace; instituce Evropské Unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje

Multikulturní výchova (Prima – kvarta)

Multikulturní výchova vychází z aktuální situace ve škole a reflektuje současnou situaci ve společnosti. Výběr a realizace níže uvedených tematických okruhů může být významně ovlivněna vzájemnou dohodou učitelů či dohodou učitelů a žáků.

- **Kulturní diference** – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování zvláštností různých etnik
- **Lidské vztahy** – rozvíjení spolupráce s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou příslušnost, tolerance, empatie, lidská solidarita, příčiny a důsledky diskriminace, předsudky a vžitě stereotypy, základní morální normy
- **Etnický původ** – odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; postavení národnostních menšin, odlišné myšlení a vnímání světa, projevy rasové nesnášenlivosti
- **Multikulturalita** – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti, multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování, vstřícný postoj k odlišnostem
- **Princip sociálního míru a solidarity** – odpovědnost a příspěvek každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám, nekonfliktní život v multikulturní společnosti, otázka lidských práv, základní dokumenty

Environmentální výchova (Prima – sekunda, kvarta)

Průřezové téma ve výuce Občanské výchovy odkrývá především souvislosti mezi ekologickými, technicko-ekonomickými a sociálními jevy s důrazem na význam preventivní obezřetnosti v jednání a další principy udržitelnosti rozvoje.

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí – ochrana přírody a kulturních památek
- Vztah člověka k prostředí – náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); aktuální (lokální) ekologický problém; nerovnoměrnost života na Zemi (životní podmínky, společenský vývoj, globalizace – příčiny a důsledky, principy udržitelnosti rozvoje)

Mediální výchova (Prima – kvarta)

média se jako sociální instituce podílejí na utváření podob a hodnot moderní doby, umožňují hledat paralely mezi minulými a současnými událostmi a porovnávat jevy a procesy v evropském i celosvětovém měřítku. V Občanské výchově se zaměřujeme na systematické vytváření kritického odstupu od mediovaných sdělení a na schopnosti interpretovat mediální sdělení z hlediska jeho informační kvality (zpravodajství – význam/věrohodnost; reklama – účelnost nabízených informací atd.)

- **Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení** – pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení; hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením; chápání podstaty mediálního sdělení
- **Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality** – hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od stereotypů zobrazovaných médií jako prezentace reality); identifikace zjednodušení mediovaných sdělení
- **Fungování a vliv médií ve společnosti** – organizace a postavení médií ve společnosti; faktory ovlivňující média; vliv médií na každodenní život, společnost, politiku a kulturu; role médií v každodenním životě jednotlivce; vliv médií na organizaci dne, výběr konverzačních témat, postoje a chování; role médií v politickém životě (předvolební kampaně), vliv médií na kulturu (film a televize v životě jednotlivce)
- **Tvorba mediálního sdělení** – uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení; technologické možnosti a jejich omezení

5.3.2 Dějepis

5.3.2.1 Charakteristika předmětu

Výuka dějepisu otevírá žákům pohled na hlavní období dějinného vývoje lidstva a vlastního národa, seznamuje s významnými historickými událostmi a osobnostmi, které ovlivnily život předcházejících generací a mají význam i pro orientaci v současném společenském životě.

Vyučovací činnost učitele by měla vytvářet podmínky k tomu,

aby žáci poznali, jak se postupně měnil způsob života lidí v nejdůležitějších epochách dějinného vývoje;

aby se dovedli orientovat v kontinuitě národních dějin a v jejich významných obdobích, aby chápali smysl událostí a činů osobností, které ovlivňovaly jejich běh a společenský vývoj;

aby chápali souvislosti celospolečenského dění se životem lidí vlastního regionu, popř. vlastní rodiny i souvislosti národních a světových dějin;

- aby se naučili zařazovat události do chronologické následnosti a vysvětlovat jejich vzájemné vztahy (příčiny a důsledky);
- aby měli příležitost (i s využitím poznatků ze své mimoškolní činnosti) o těchto událostech souvisle vyprávět;
- aby uměli výstižně charakterizovat a vysvětlovat nejdůležitější historické události a zaujímat k nim vlastní stanovisko
- aby využívali digitální technologie k orientaci v historické realitě
- aby pracovali s digitalizovanými historickými zdroji a prameny
- aby dokázali sami získávat a zpracovávat informace pomocí IT technologií

K specifickým možnostem výuky dějepisu patří i formování takových postojů, jako je úcta ke kulturnímu dědictví lidstva a vlastního národa, k duchovním a materiálním výtvarům minulosti, snaha o ochranu historických a kulturních památek, smysl pro etnické, náboženské a kulturní odlišnosti jiných národů, jejich respektování, pochopení přínosu těchto národních specifík pro současný multikulturní svět, pochopení potřeby života v míru jako prvořadé potřeby a jako jediné humánní možnosti řešení současných globálních problémů lidstva.

5.3.2.2 Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu

Kompetence k učení:

- motivace žáků k vytváření samostatných závěrů
- vést žáky k využívání rozmanitých zdrojů informací (knihy, časopisy, internet)
- vést žáky ke schopnosti samostatně zpracovat a prezentovat určité téma
- využívat chyb žáků ke správnému pochopení látky
- individuální přístup k žákům dle jejich schopností

Kompetence k řešení problémů:

- zadávat otevřené otázky, problémové a tvořivé úkoly
- využití různých metod, při kterých žáci docházejí k řešením a závěrům sami
- umožnit žákům naučit se digitalizované zdroje a informace třídít, srovnávat a kriticky hodnotit

Kompetence komunikativní:

- dějepisné soutěže, obhajoba seminárních prací
- projekty
- zadávání úkolů ve dvojicích / skupinách
- umožnit žákům obhájit svůj názor
- v určitých případech umožnit žákům spoluutvářet kritéria hodnocení
- umožnit žákům komunikovat o tvůrčích postupech a výsledcích práce s digitálními historickými zdroji a prameny prostřednictvím vhodných digitálních komunikačních prostředků, nástrojů a přístrojů

Kompetence sociální a personální:

- dodržování dohodnutých pravidel v hodině
- podpora žáků vhodnými aktivitami k samostatnosti a seberealizaci
- vedení žáků k zodpovědné výstavbě a správě digitální identity, k dodržování základních bezpečnostních pravidel, k respektování autorských práv

Kompetence občanské:

- začlenění prospěchově a sociálně slabších žáků do skupin s žáky lepšími
- využití žáků jiných národností k seznámení s jejich kulturami a jejich respektování

Kompetence pracovní:

- odevzdávání zadaných prací v požadované kvalitě a daném termínu
- využití získaných vědomostí v praxi (historické exkurze, návštěvy divadelních představení)
- motivovat žáky k využití získaných vědomostí v praktickém životě a budoucím povolání

Kompetence digitální:

- vedeme žáky k volbě a účelnému využívání vhodných digitálních technologií při plánování, realizaci a hodnocení činností s digitálními historickými zdroji, prameny a programy;
- seznamujeme žáky s různými možnostmi, jak komunikovat činnosti a výsledky práce s digitalizovanými historickými reáliemi prostřednictvím různých digitálních technologií a nástrojů pro komunikaci a sdílení;
- klademe důraz na bezpečnou a efektivní komunikaci žáků, učíme je odpovědnému chování a jednání v digitálním prostředí

5.3.2.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Prima

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, oblast: osobnostní, sociální a morální rozvoj
- Výchova demokratického občana, oblasti: občan, občanská společnost a stát, principy demokracie
- Multikulturní výchova, oblast: kulturní diference, lidské vztahy, etnický původ, multikulturalita
- Enviromentální výchova, oblasti: základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí

Učivo:

- práce s časovou osou (přímkou), přiřazování dějů k ose
- historie, archeologie, pomocné vědy historické, kroniky, pověsti, mýty, legendy, znalost okolí - muzea, knihovny
- vývoj člověka - lovec, zemědělec, řemeslník a vývoj jeho náboženských představ
- faktory, které ovlivňují vývoj společnosti (poloha, podnebí...)
- doba kamenná, bronzová a železná
- starověké civilizace - Mezopotámie, Egypt, Čína, Indie
- starověká kultura a její vývoj
- antické Řecko a Řím - Athény, Sparta, Alexandr Veliký, království X republika X císařství, náboženství

Očekávané výstupy: žák na konci ročníku

- uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků.
- uvede příklady zdrojů informací o minulosti, pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány.
- charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu.
- objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost.
- uvede příklady archeologických kultur na našem území.
- rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací.
- uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví.

- demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci
- porovnává formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie.
- pracuje v digitálních prostředích s podporou týmové spolupráce
- volí pro vyhledávání historického digitálního zdroje vhodné digitální technologie, výstižné klíčové slovo

Sekunda

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, oblasti: osobnostní sociální, morální rozvoj
- Výchova demokratického občana, oblasti: občan a občanská společnost, forma participace občanů v politickém životě, principy demokracie jako formy vlády
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, oblasti: Evropa a svět nás zajímá, jsme Evropané
- Multikulturní výchova, oblasti: kulturní diference, lidské vztahy, multikulturalita

Učivo:

- křesťanství a středověká Evropa
- utváření středověkých států v Evropě i mimo ni
- první státní útvary na našem území
- feudalismus, vývoj středověké společnosti
- vrcholný středověk a vývoj politický, hospodářský a společenský v tomto období
- Přemyslovci, Lucemburkové, Jagellonci a Habsburkové na českém trůně

Očekávané výstupy: žák na konci ročníku

- orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu
- ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury
- popíše změnu evropské situace, která nastala v důsledku vzniku států
- objasní vývoj českého státu v evropských souvislostech
- porovná základní rysy západoevropské, byzantsko- slovanské a islámské kulturní oblasti
- popíše úlohu víry v životě lidí - vysvětlí konflikty světské a církevní moci
- vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život
- vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky
- rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek
- využívá k orientaci v historické realitě středověkých dějin aktivně, a účelně a kriticky digitální zdroje, portály, databáze, výukové kanály, pořady, aplikace a webové stránky institucí
- vytváří a využívá myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v historické realitě na základě digitalizovaných prostorových informací

Tercie

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, oblasti: osobnostní, sociální, morální rozvoj
- Výchova demokratického občana, oblasti: občan a občanská společnost, formy participace občanů v politickém životě, principy demokracie
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, oblasti: Evropa a svět nás zajímá, jsme Evropané

- Multikulturní výchova, oblasti: kulturní diference, lidské vztahy, multikulturalita, princip sociálního smíru a solidarity
- Enviromentální výchova, oblast: vztah člověka a prostředí
- Mediální výchova, oblasti: kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

Učivo:

- renesance, humanismus, počátky novověké společnosti
- Evropa v 16. století, nespokojenost s poměry v církvi, vliv reformního hnutí na politický vývoj států
- postavení českého státu v habsburské monarchii, stavovská povstání a třicetiletá válka
- Evropa a české země po třicetileté válce, barokní kultura
- století osvícenství a revolucí – americká a francouzská revoluce, změna společenské struktury společnosti, napoleonské války a jejich vliv na Evropu
- modernizace společnosti a nové myšlenkové proudy 19. století
- revoluční rok 1848 v Evropě, utváření novodobého českého národa
- soupeření velmocí ve druhé polovině 19. století
- vznik Rakousko- Uherska, vznik hnutí, spolků a nových politických stran; konzervatismus, liberalismus, demokratismus a socialismus, občanská práva

Očekávané výstupy:

- rozlišuje pojmy absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus
- rozpozná projevy barokní kultury - uvede významné představitele a kulturní památky
- vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti
- objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbití starých společenských struktur v Evropě na straně druhé, cíl a výsledek úsilí Svaté aliance
- porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů
- charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin, uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích
- na vybraných příkladech demonstruje základní politické proudy
- vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla, charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezi význam kolonií
- využívá k orientaci v historické realitě novověkých dějin aktivně, účelně a kriticky digitální zdroje, portály, databáze, výukové kanály, pořady, aplikace a webové stránky institucí
- pracuje s rozšířenou (virtuální) realitou – s virtuálními 3D materiály, prohlídkami, animacemi a aplikacemi pro znázornění kontextu novověkých dějin
- volí pro vyhledávání historického digitálního zdroje vhodné digitální technologie

Kvarta

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, oblasti: osobnostní, sociální, morální rozvoj
- Výchova demokratického občana, oblasti: občan a občanská společnost, formy participace občanů v politickém životě, principy demokracie
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, oblasti: Evropa a svět nás zajímá, jsme Evropané
- Multikulturní výchova, oblasti: kulturní diference, lidské vztahy, multikulturalita, princip sociálního smíru a solidarity
- Mediální výchova, oblasti: kritické myšlení, interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

Učivo:

- první světová válka, její příčiny, průběh, důsledky; situace v Rusku, ruské revoluce
- vznik Československa a jeho počáteční vývoj
- Evropa a Československo ve 20. a 30. letech 20. století, cesta ke 2. sv. válce, totalitní systémy
- 2. sv. válka, průběh
- svět ve druhé polovině 20. století - ukončení 2. sv. války, rozdělení světa, bipolarita, studená válka
- Československo po r. 1945 - Československo 1945 – 1948, únorový převrat 1948, sovětizace ČSR
- události let 1968, 1969, období normalizace
- obnova demokracie po roce 1989 a vznik České republiky

Očekávané výstupy:

- chápe světové války 20. století jako nejničivější v dějinách, popíše příčiny, průběh a důsledky první světové války
- vysvětlí cestu českého a slovenského národa k samostatné ČSR
- charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů
- přehledně popíše fáze druhé světové války, umí kriticky přistoupit k postojům jednotlivých velmocí v průběhu války
- uvědomuje si nelidskost holocaustu, učí se úctě k účastníkům odboje, kriticky přistupuje k událostem na konci války
- vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa, zná příklady střetávání obou bloků
- vysvětlí poválečný vývoj ČSR a únorové události 1948
- uvědomuje si existenci různé interpretace historických faktů a nezbytnost vlastního kritického přístupu
- pojmenuje znaky totalitní společnosti v českém prostředí
- rozumí pokusu o demokratizaci ČSSR v roce 1968
- seznámí se s událostmi v naší republice v roce 1989 a na počátku 90. let
- využívá audiovizuální techniku k prezentaci historických poznatků a práci s pamětníky
- využívá k orientaci v historické realitě moderních dějin aktivně, účelně a kriticky digitální zdroje, portály, databáze, výukové kanály, pořady, aplikace a webové stránky institucí, například webové stránky HistoryLab, Moderní dějiny, Asociace učitelů dějepisu apod.
- využívá k poznávání historické reality moderních a soudobých dějin aktivně, účelně a kriticky primární historické prameny v prostředí digitalizovaných sbírek muzeí a galerií

5.4 Člověk a příroda

5.4.1 Zeměpis

5.4.1.1 Charakteristika předmětu

Vyučovací předmět zeměpis se skládá z obsahu vzdělávací oblasti geografie, základů kartografie, planetární geografie a geomorfologie.

Výuka probíhá většinou ve třídách s využitím školních atlasů, nástěnných map, globusů a tematických filmů, je doplňována exkurzemi v rámci České republiky a návštěvami zeměpisných přednášek, expozic či výstav. Uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech.

Cílem výuky je poskytnout žákům souhrn kompetencí a dovedností důležitých pro jejich praktické uplatnění v běžném životě a navazují a prolínají se s kompetencemi osvojovanými v ostatních předmětech. Důraz je kladen na schopnost orientace žáků v různých typech map a orientace v terénu (topografie).

V učebním plánu jsou zeměpisu vyčleněny 2 hodiny týdně v každém ročníku.

5.4.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu

Kompetence k učení

- motivujeme žáky k samostatnému vyhledávání a třídění informací, na základě získaných informací žáci vyvozují závěry a samostatně zpracovávají a prezentují určitá témata
- vedeme žáky k využívání různých informačních zdrojů - odborná literatura, mapy, atlasy, internet, odborné časopisy
- seznamujeme žáky s obecně užívanými termíny, znaky, symboly

Kompetence k řešení problémů

- vlastním úsudkem a zkušeností a pomocí různých metod a postupů žáci objevují různé varianty řešení
- vedeme žáky k ověřování správnosti řešení a k aplikaci osvědčených postupů a získaných výsledků při řešení obdobných problémových situací
- své závěry a řešení jsou žáci schopni obhájit a nést za ně zodpovědnost

Kompetence komunikativní

- zadáváme úkoly a samostatné práce pro dvojice nebo skupiny
- umožňujeme žákům vést účinnou diskusi, obhájit svůj názor a vhodně argumentovat
- žáci využívají dostupných informačních technologií a prostředků pro komunikaci s okolním světem

Kompetence sociální a personální

- žáci se účastní utváření pravidel (popřípadě i hodnocení) práce, stanovená pravidla dodržují
- žáci respektují zkušenosti jiných lidí a jsou ohleduplní a udržují dobré mezilidské vztahy

Kompetence občanské

- žáci vnímají nutnost ochrany životního prostředí a znají environmentální problémy ve svém okolí
- začleňujeme žáky jiných národností a využítí jejich odlišných zkušeností k seznámení ostatních žáků s jejich kulturami
- snažíme se začleňovat sociálně i prospěchově slabší žáky do kolektivu

Kompetence pracovní

- žáci vypracovávají a odevzdávají zadané úkoly v požadované kvalitě a ve stanoveném termínu
- motivujeme žáky k využití získaných vědomostí v praktickém životě a budoucím povolání

Kompetence digitální

- vedeme žáky k volbě a účelnému využívání vhodných digitálních technologií při činnostech s digitalizovanými geoinformačními zdroji, prameny a programy
- seznamujeme žáky s různými možnostmi, jak komunikovat činnosti a výsledky práce s digitalizovanými geografickými reáliemi
- klademe důraz na bezpečnou a efektivní komunikaci žáků a na jejich odpovědné chování a jednání v digitálním světě

5.4.1.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Prima

Učivo:

- planeta Země - Země jako vesmírné těleso
- základy kartografie a topografie
- krajinná sféra = přírodní obraz Země
- společenská a hospodářská sféra
- mezinárodní organizace, spolupráce

Očekávané výstupy:

Žák na konci ročníku

- vyhledává a přiměřeně hodnotí informace a zdroje dat (z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů)
- rozumí základní geografické, topografické a kartografické terminologii

- přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře
- orientuje se v konkrétních regionech prostorově vnímá a hodnotí místa, objekty a jevy v těchto regionech, pro vytváření postojů k okolnímu světu
- zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovná Zemi s ostatními tělesy sluneční soustavy
- prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země pro život lidí
- rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, rozeznává a klasifikuje tvary Zemského povrchu
- porovnává působení endogenních (vnitřních) exogenních (vnějších) procesů přírodní sféry a jejich vliv na přírodu a lidskou společnost
- rozlišuje přírodní a společenské atributy, jako kritéria pro vymezení regionů světa
- lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, porovnává a hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti vybraných makroregionů, zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech nastali, nastávají a mohou nastat co je jejich příčinou
- vyhledává a ověřuje informace z důvěryhodných informačních zdrojů, klade důraz na dodržování autorských práv
- upravuje textové dokumenty a vkládá obrázky z internetu, k vyhodnocení práce využívá digitální technologie
- zasílá práce na Teams a email, práce upravuje a odevzdává v digitálních prostředích s podporou týmové spolupráce

Sekunda

Učivo:

- Afrika
- Austrálie a Oceánie
- Amerika (severní, střední a jižní)
- Asie
- rozloha a členitost světového oceánu
- polární oblasti

Očekávané výstupy:

Žák na konci ročníku

- rozlišuje přírodní a společenské atributy, jako kritéria pro vymezení regionů světa
- lokalizuje na mapách světadíly a makroregiony světa podle zvolených kritérií, porovnává a hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti vybraných světadílů, makroregionů a modelových států
- zvažuje jaké změny ve vybraných regionech nastali, nastávají a mohou nastat co je jejich příčinou
- výsledky své práce odevzdává zpracované v textovém dokumentu s vloženými fotografiemi internetu, k vyhodnocení práce využívá digitální technologie

Tercie

Průřezové téma: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa; evropské krajiny; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly; Den Evropy; život Evropanů a styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů

Učivo:

- Evropa – makroregion světa
- společenské a hospodářské prostředí
- politická mapa současné Evropy – jednotlivé evropské regiony
- životní prostředí

- krajina
- příroda a společnost

očekávané výstupy:

Žák na konci ročníku

- lokalizuje na mapách světadíl a jeho státy a vybrané regiony podle zvolených kritérií
- porovnává a hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti jednotlivých států a regionů
- zvažuje jaké změny ve vybraných regionech nastaly, nastávají a mohou nastat a co je jejich příčinou
- posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, pohyby a růst
- pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel
- přiměřeně zhodnotí strukturu, složky a funkce světového hospodářství, na mapách lokalizuje surovinové a energetické zdroje
- porovnává předpoklady pro územní rozmístění hospodářských aktivit
- porovnává státy a jejich integrace na základě podobných nebo odlišných znaků
- orientuje se v geopolitických změnách a politických problémech v jednotlivých evropských regionech
- porovnává různé krajiny, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin
- uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)
- uvádí závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí
- zpracovává regionální statistická data do tabulky a umí vytvářet grafy s využitím aplikací na zpracování dat
- je schopen vytvořit PPT prezentaci (vyhledává informace prostřednictvím internetu, vkládá obrázky) s využitím aplikací na digitální zpracování textu, obrázku, klade důraz na bezpečné vyhledávání informací na internetu a jejich zpracování formou prezentace

Kvarta

Učivo:

- Česká republika
- regiony České republiky
- místní region

Očekávané výstupy:

Žák na konci ročníku

- vymezí a lokalizuje místní region podle bydliště nebo školy
- hodnotí na přirozené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům
- hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu
- lokalizuje na mapách jednotlivé kraje ČR a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení hospodářských aktivit
- uvádí příklady účasti a působnosti České republiky v mezinárodních a národních institucích, organizacích a integracích států
- zpracovává statistické údaje, je schopen vytvořit kartogram
- při prezentaci na dané téma využívá digitálních technologií- vlastní fotografie, video

Průřezová témata

V rámci výuky zeměpisu jsou vybraná průřezová témata doplňována texty z učebnic, studií online materiálů. Jejich realizace je doplněna vhodnými vyučovacími metodami (např. skupinové práce v různých týmech, střídání rolí ve skupinách), společné stanovení si pravidel ve třídě a jejich dodržování.

Žáci mají rovněž možnost účastnit se krátkých poznávacích exkurzí.

Osobnostní a sociální výchova (prima – kvarta)

- Osobnostní rozvoj – cvičení pozornosti, soustředění, dovednosti zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium; rozvoj kreativity
- Sociální rozvoj – vzájemné poznávání se ve skupině; žáci rozvíjí svou pozornost vůči vzájemným, odlišnostem v rámci stanovených pravidel se žáci učí pečovat o dobré vztahy, vzájemně se respektovat a být empatickými; v rámci výuky jsou rozvíjeny komunikační dovednosti (žáci prakticky rozvíjí dovednosti pro kooperaci, učí se organizovat práci ve skupině, přijímat různé role)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (prima – kvarta)

- Evropa a svět nás zajímá – zážitky a zkušenosti z Evropy; naši sousedé v Evropě, život dětí v jiných zemích, zvyky a tradice evropských národů
- Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa, evropské krajiny, státní a evropské symboly, Den Evropy, Evropská unie, styl života v evropských zemích; vzdělávání mladých Evropanů
- Jsme Evropané

Multikulturní výchova (prima – kvarta)

- Kulturní diference – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování zvláštností různých etnik
- Lidské vztahy – rozvíjení spolupráce s jinými lidmi bez ohledu na jejich etnickou, kulturní, sociální a náboženskou příslušnost, tolerance, empatie, lidská solidarita
- Multikulturalita – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti

Environmentální výchova (prima – kvarta)

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí – uvědomění si důležitosti péče o životní prostředí, možnosti a způsoby ochrany životního prostředí
- Vztah člověka k životnímu prostředí – náš životní styl, vliv člověka na životní prostředí, mezinárodní ochrana životního prostředí, ochrana přírody v ČR

5.4.2 Fyzika

5.4.2.1 Charakteristika předmětu

Hodinové dotace v jednotlivých ročnících: 2 – 2 – 2 – 2

V prvním ročníku je do předmětu začleněna vzdělávací oblast „Člověk a svět práce“, tematický okruh „Práce s laboratorní technikou“ (0,5 hodiny týdně).

Výuka probíhá ve třídách, odborných posluchárnách a laboratořích. Na laboratorní cvičení je většinou nutno dělit třídu na 2 skupiny.

Předmět navazuje na znalosti žáků ze základní školy, získané v předmětu „Přírodověda“.

V předmětu fyzika si žáci osvojují, především na základě pozorování, měření a experimentování, nejdůležitější fyzikální pojmy, veličiny a zákonitosti potřebné k porozumění fyzikálním jevům a procesům vyskytujícím se v přírodě, v běžném životě a v technické praxi. Významně přispívá k rozvoji rozumových schopností žáků, k přechodu od převážně názorného poznání k poznání reflektujícímu prvky vědeckého poznání, učí žáky přesnému vyjadřování, rozvíjí jejich specifické zájmy a uvádí je do možností a perspektiv moderních technologií.

5.4.2.2 Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu

Kompetence k učení:

Ve vyučovacím předmětu Fyzika využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- samostatně či v kooperaci s ostatními žáky systematicky pozorovat různé fyzikální objekty, procesy i jejich vlastnosti a měřit různé fyzikální vlastnosti objektů, výsledky svých pozorování a měření zpracovávat, vyhodnotit a dále využívat pro své vlastní učení
- samostatně či v kooperaci s ostatními žáky provádět experimenty, které buď ověřují, či potvrzují vyslovené hypotézy, nebo slouží jako základ pro odhalování fyzikálních zákonitostí, z nichž mohou žáci vycházet v dalších svých aktivitách
- vyslovovat v diskusích hypotézy o fyzikální podstatě studovaných jevů či jejich průběhu, ověřovat různými prostředky jejich pravdivost a využívat získané poznatky k rozšiřování vlastního poznávacího potenciálu
- vyhledávat v různých pramenech potřebné informace týkající se fyzikální problematiky a využívat je efektivně ve svém dalším studiu
- poznávat souvislosti fyzikálního zkoumání s ostatními, zejména přírodovědně zaměřenými, oblastmi výzkum

Kompetence k řešení problémů:

Ve vyučovacím předmětu Fyzika využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- rozpoznávat problémy v průběhu jejich fyzikálního vzdělávání při využití všech metod a prostředků, jež mají v daném okamžiku k dispozici (dostupné metody pozorování, měření, experimentování, matematické prostředky, grafické prostředky apod.)
- jednoznačně vyjádřit problém, na který narazí při jejich fyzikálním vzdělávání
- hledat, navrhnout či používat další metody, informace a nástroje, které by mohly přispět k řešení problému, jestliže dosavadní postup nevedl k cíli
- posuzovat řešení daného fyzikálního problému z hlediska jeho správnosti, jednoznačnosti či efektivnosti a z těchto hledisek porovnávat i případná různá řešení daného problému
- korigovat chybná řešení problému
- používat osvojené metody řešení fyzikálních problémů i v jiných oblastech vzdělávání, pokud jsou dané metody v těchto oblastech aplikovatelné

Kompetence komunikativní:

- Ve vyučovacím předmětu fyzika využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:
- správně používat odbornou terminologii při formulaci fyzikálních zákonů a popisu fyzikálních jevů
- porozumět jednoduchým odborným textům s fyzikální tematikou, přemýšlet o nich a tvořivě jich využít při dalším studiu
- chápat význam symbolů používaných ve fyzice
- srozumitelně formulovat své myšlenky a názory, přesně se vyjadřovat, účinně se zapojit do diskuse
- užívat informačních a komunikačních technologií pro získávání dat a informací týkajících se fyzikální problematiky

Kompetence sociální a personální:

Ve vyučovacím předmětu Fyzika využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- účinně spolupracovat ve skupině při řešení daného úkolu (laboratorní práce, projektové vyučování)
- respektovat názory a zkušenosti druhých lidí a čerpat z nich poučení
- respektovat stanovená pravidla (laboratorní řád, řád odborné učebny, pracovní postupy a zadání úkolů)
- ovládat a řídit svoje jednání tak, aby přispívali k upevnování dobrých vztahů se spolužáky i pedagogy

- uplatňovat zdravé sebevědomí, prezentovat vlastní názory, navrhnout netradiční řešení úkolů

Kompetence občanské:

Ve vyučovacím předmětu Fyzika využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- uvědomovat si přínos českých vědců pro rozvoj fyzikální vědy v minulosti i současnosti
- uvědomovat si nezbytnost mezinárodní spolupráce v oblasti vědy a techniky
- chápat základní ekologické problémy spojené s prudkým rozvojem vědy a techniky, rozhodovat se v zájmu podpory trvale udržitelného rozvoje společnosti
- uvědomit si riziko zneužití vědeckých objevů proti lidstvu

Kompetence pracovní:

Ve vyučovacím předmětu Fyzika využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- bezpečně používat fyzikální přístroje a další vybavení školní laboratoře, dokázat aplikovat získané dovednosti v praxi
- využívat znalostí a dovedností získaných ve výuce fyziky v zájmu vlastního rozvoje a přípravy na budoucí profesní zaměření

Kompetence digitální:

Ve vyučovacím předmětu Fyzika využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- běžně používat digitální zařízení a aplikace vhodné k měření fyzikálních vlastností těles a zpracování výsledků měření
- vyhledávat potřebné informace, ověřovat hypotézy a získané informace kriticky zhodnotit
- vytvářet digitální obsah ve formě protokolu, prezentace, grafického výstupu apod.
- používat digitální nástroje ke zjednodušení a zefektivnění měření daných veličin
- seznamovat se s novými digitálními technologiemi a sledovat pokrok ve vývoji těchto technologií
- orientovat se ve využití moderních technologií ve světě, chápat jejich základní podstatu a výhody užití

5.4.2.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Prima:

Učivo:

- Těleso a látka
- Veličiny a jejich měření
- Elektrické vlastnosti látek
- Magnetismus
- Elektrický obvod

Očekávané výstupy:

Žák na konci ročníku

- dokáže určit rozdíl mezi tělesem a látkou, dokáže určit, z jakých látek se běžná tělesa skládají, experimentálně dokáže zjistit některé vlastnosti látek a popsat jejich skupenství
- osvojí si pojmy atom, molekula, prvek, sloučenina, získá představu o velikosti atomů a molekul a o jejich neustálém pohybu
- rozlišuje pojmy fyzikální veličina a jednotka, používá běžný zápis fyzikálních veličin pomocí označení, velikosti a jednotky, pomocí vhodně zvolených měřidel změří některé důležité fyzikální veličiny, ovládá zásady zpracování sady měření, pochopí pojem přesnost měření a chyba měření,
- chápe vztah mezi hmotností, objemem a hustotou, zvládne výpočty těchto veličin z fyzikálních vztahů
- chápe souvislost mezi jevy z běžného života a elektrovaním těles a souvislost mezi elektrickým nábojem a stavbou látek, pozná vlastnosti elektrických sil a elektrického pole, rozlišuje typické vodiče a izolanty

- rozeznává jednotlivé části magnetu, seznámí se s magnetickým polem a jeho vlastnostmi, experimentálně rozliší látky na magnetické a nemagnetické, chápe magnetování látek, dokáže vysvětlit chování kompasu v magnetickém poli Země
- určí podmínky průchodu proudu elektrickým obvodem, používá základní schématické značky elektrického obvodu a prakticky zapojí jednoduchý a rozvětvený elektrický obvod, osvojí si pojmy zapojení vedle sebe a za sebou

Sekunda

Učivo:

- Pohyb tělesa
- Síly a jejich vlastnosti
- Kapaliny
- Plyny
- Světelné jevy

Očekávané výstupy

Žák na konci ročníku

- rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu
- využívá s porozuměním při řešení úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem
- rozlišuje pojmy okamžitá a průměrná rychlost
- ovládá převody jednotek rychlosti
- kreslí grafy závislostí fyzikálních veličin a čte údaje z grafů
- určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich účinky, velikosti, směry a výslednici
- změří velikost působící síly siloměrem
- využívá Newtonovy zákony pro objasnění či předvídání změn pohybu těles v jednoduchých situacích
- aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů
- rozlišuje pojmy tlak a tlaková síla, využívá při řešení úloh vztah mezi silou tlakem a plochou
- aplikuje znalosti o působení třecí síly na konkrétní příklady z praxe
- získá představu o základních fyzikálních vlastnostech kapalin a plynů
- využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů
- předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidu v tekutině chování tělesa
- využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí k objasnění přírodních jevů
- využívá zákona o odrazu světla k řešení problémů a úloh
- rozhodne ze znalosti rychlostí světla v různých prostředích, jak se světlo bude lámat a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami
- aplikuje znalost chodu hlavních paprsků čočkami při geometrické konstrukci obrazu, posoudí vlastnosti obrazu

Tercie

Učivo:

- Práce a energie
- Tepelné jevy
- Zvukové jevy
- Elektrický proud

Očekávané výstupy

Žák na konci ročníku

- určí v jednoduchých případech práci vykonanou silou a z ní změnu energie
- využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, prací a časem
- využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejího přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh
- rozlišuje pojmy vnitřní energie tělesa, práce a teplo
- určí v jednoduchých případech teplo přijaté nebo odevzdané tělesem
- zhodnotí výhody a nevýhody užívání různých energetických zdrojů a přeměny tepla na mechanickou práci v tepelných strojích z hlediska vlivu na životní prostředí
- posoudí na základě znalostí o šíření tepla možnosti úspor energie
- aplikuje dřívější poznatky o struktuře látek a vnitřní energii na vysvětlení změn skupenství
- rozliší pružná a nepružná tělesa
- získá základní představu o kmitavém pohybu, pozná periodický pohyb a základní veličiny, které jej charakterizují
- rozezná různé druhy vlnění z praxe, rozliší pojmy kmitání a vlnění, využívá vztah mezi rychlostí šíření vlnění, vlnovou délkou a frekvencí
- rozpozná ve svém okolí různé zdroje zvuku a jejich vlastnosti, analyzuje vhodnost různých prostředí pro šíření zvuku
- posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí
- pozná různé zdroje elektrického proudu a příčiny vzniku trvalého proudu v obvodu
- využívá s porozuměním Ohmův zákon při řešení úloh, pozná základní vlastnost vodičů – elektrický odpor, používá správně jednotky proudu, napětí a odporu
- používá základní pravidla a vzorce pro určování výsledného odporu při sériovém a paralelním zapojení rezistorů
- zapojí elektrický obvod se zdrojem, reostatem a žárovkou, změří v obvodu proud a napětí
- aplikuje znalosti o přeměnách různých forem energie na princip výroby elektrické energie v různých typech elektráren

Kvarta

Učivo:

- Elektrodynamika
- Polovodiče
- Atomová a jaderná fyzika
- Astrofyzika
- Základy fyzikálního měření
- Zpracování fyzikálního měření pomocí standardních metod a za použití digitálních technologií, zpracování výsledků a tvorba protokolu

Očekávané výstupy

Žák na konci ročníku

- využívá poznatky o působení magnetického pole na magnet, vodič a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí vodiče a vzniku indukovaného napětí
- rozumí principu výroby elektrické energie v elektrárnách a způsobu přenosu této energie
- dokáže rozlišit různé druhy elektromagnetického vlnění a jeho uplatnění v běžném životě
- rozliší základní polovodičové součástky a dokáže určit jejich využití v elektronice, chápe základní princip jejich fungování
- orientuje se ve vývoji pohledu na atom, rozumí vnitřní struktuře atomu

- rozumí pojmu radioaktivita, dokáže rozlišovat jednotlivé druhy radioaktivity a je si vědom nebezpečí spojeného s radioaktivitou a způsobů, jak se před ní chránit
- pracuje s pojmem jaderná reakce, rozumí jejich využití v moderní společnosti, zejména pak v energetice, orientuje se v principu funkce jaderné elektrárny a dokáže kriticky vyhodnotit její přínosy i rizika
- má základní přehled v moderních jaderných technologiích, které lidstvo plánuje na poli jaderné fyziky v následujících obdobích
- dokáže popsat vývoj vesmíru od jeho vzniku až po současnost včetně toho, jak vznikaly galaxie, hvězdy, planety a další vesmírné objekty
- aplikuje základní pravidla nebeské mechaniky, zejména Keplerovy zákony popisující pohyb planet kolem Slunce a gravitační působení
- rozpozná různá vesmírná tělesa a dokáže určit jejich základní charakteristiku
- orientuje se v historii, současnosti i budoucnosti dobývání vesmíru, vesmírného výzkumu, pozorování vesmíru apod.
- změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující tělesa a látky
- používá moderní měřicí techniku, umí vyhodnotit a digitálně zpracovat naměřená data

Průřezová témata:

V rámci výuky fyziky jsou vybraná průřezová témata naplňována volbou vhodných témat, které jsou zaměřeny ryze prakticky a zabývají se děním kolem nás a fungováním běžných věcí a strojů.

Osobnostní a sociální výchova (Prima – kvarta)

- Osobnostní rozvoj – rozvoj samostatného myšlení a kritického uvažování, řešení problémových úloh
- Sociální rozvoj – práce v týmu, rozdělení pracovních povinností, rozhodování, respektování

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (Kvarta)

- Objevujeme Evropu a svět – výroba elektrické energie v kontextu Evropy

Environmentální výchova (Tercie – kvarta)

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí – zacházení s energiemi v kontextu životního prostředí, ekologie a udržitelnosti
- Vztah člověka k prostředí – emise, zdroje energie, udržitelnost

5.4.3 Chemie

5.4.3.1 Charakteristika předmětu

Chemie je přírodovědný předmět, který poskytuje didakticky zjednodušený obraz poznání v chemické formě pohybu hmoty a jejích přeměnách v přírodě. Učí žáky teoreticky a prakticky poznávat chemickou formu pohybu hmoty ve vztahu k fyzikálnímu a biologickému pohybu. Zpřístupňované poznatky se současně aplikují na oblasti společenské praxe – na průmyslovou a zemědělskou výrobu, na techniku, stavebnictví, zdravotnictví apod. Vzhledem k chemizaci řady odvětví se klade důraz na výchovu k ochraně životního prostředí.

Vzdělávací obor Chemie vede žáky k rozvoji digitálních kompetencí zejména prostřednictvím využívání digitálních technologií při realizaci pokusů a při získávání, uchovávání, vyhodnocování a sdílení informací a naměřených dat. Žáci vyhledávají informace o chemické problematice v elektronických zdrojích, porovnávají je s informacemi z dalších informačních zdrojů, kriticky hodnotí obsah materiálů a srovnávají je s vlastní zkušeností. Třídí získané informace podle obsahu ve vhodných formátech. Prostřednictvím digitálních technologií mohou žáci lépe porozumět chemickým dějům, které lze obtížně pozorovat v reálných podmínkách, pozorovat je a zaznamenávat jejich průběh.

Praktická složka vyučování se člení na:

- demonstrační pokusy
- cvičení v laboratoři

Při laboratorních cvičeních se žáci učí dodržovat bezpečnostní předpisy a nařízení pro práci s chemikáliemi. Osvojí si základní separační metody, způsoby příprav anorganických i organických sloučenin. Z tohoto důvodu byla v prvním ročníku výuky chemie (v sekundě) zařazena i problematika „Člověk a svět práce“.

5.4.3.2 Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu

Kompetence k učení:

Ve vyučovacím předmětu chemie využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- pravidelně využívat spolehlivé informační zdroje z oblasti obecné, anorganické i organické chemie
- provádět jednoduché pokusy a demonstrace
- naučit se zacházet s laboratorními pomůckami a jednoduchými přístroji
- pochopit podstatu chemického pokusu a jeho provedení
- poznávat zásady bezpečné práce s chemikáliemi včetně prodávaných hořlavin, žíravín, škodlivých a jedovatých látek
- poskytovat první pomoc při úrazech způsobených těmito látkami
- získat představu o mnohostranném využití chemie a chemických technologií v nejrůznějších oblastech lidské praxe a o jejich důsledcích ve způsobu života člověka a společnosti
- pochopit perspektivy uplatnění chemie v budoucnosti a zároveň si uvědomit potřebu vyrovnávat se i s některými negativními důsledky chemické výroby na životní prostředí člověka a tím i na lidské zdraví

Kompetence k řešení problému:

Ve vyučovacím předmětu chemie využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- pochopit podstatu chemického pokusu a jeho provedení
- najít vysvětlení chemických jevů
- na základě výsledků pokusů vyvozovat závěry a uvádět je do širších souvislostí
- jednoznačně formulovat problém
- používat různé metody, které by mohli přispět k řešení daného problému; hodnotit efektivitu různých metod řešení
- korigovat chybná řešení problému
- poznávat souvislosti chemických dějů s fyzikálními změnami látek

Kompetence komunikativní:

Ve vyučovacím předmětu chemie využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- číst s porozuměním chemický text a zpracovat z něho výstižné sdělení
- vyhledávat a interpretovat informace v odborné chemické a technické literatuře (např.: v chemických tabulkách, odborných časopisech, informace z hromadných sdělovacích prostředků apod.)
- vybrat z nadbytku chemických informací informace podstatné
- správně vyhodnotit údaje z tabulek, grafů, schémat
- zapsat a vyhodnotit empirické údaje, sestavit tabulku, graf nebo schéma
- zapsat a interpretovat zprávu z experimentu nebo pozorování
- vytvořit si a obhájit svůj názor na řešení chemického problému
- napsat a přednést sdělení s odbornými informacemi

Kompetence sociální a personální:

Podle povahy lze cíle výchovy a vzdělávání rozdělit do dvou oblastí.

První oblast představuje kompetence žáka.

Druhá oblast zahrnuje cíle afektivní, které se týkají zájmů, postojů, hodnotové orientace a emocionální sféry psychiky. Výsledky výchovy v afektivní oblasti nelze hodnotit žádným druhem zkoušky, jakkoliv jsou důležité. Ve vyučovacím předmětu chemie využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- používat získané poznatky chemické povahy při řešení konkrétních životních situací (první pomoc při požárech, otravách plyny, popáleninách louhy či kyselinami, zasažení elektrickým proudem...)
- posoudit důsledky vlastností látek, průběhu chemických dějů z hlediska běžného života, hospodářské činnosti, ochrany a tvorby životního prostředí a ochrany zdraví
- navrhnout jednoduchou analýzu látek, které jsou z určitého hlediska látkami nebezpečnými

Kompetence občanské:

Ve vyučovacím předmětu chemie využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- vysvětlit zásady ochrany životního prostředí a zdraví člověka před:
  - látkami, které ovlivňují biokatalyzátory chemických reakcí (ionty běžných kovů...)
  - látkami, které ovlivňují pH vod; půdy (kyseliny, zásady)
- vysvětlit podstatu biochemických dějů, které probíhají při:
  - hoření látek – organických i anorganických
  - hnití organické sloučeniny
  - rezivění kovů
- uvést dopad těchto dějů na:
  - kvalitu potravinářských výrobků
  - ekonomické důsledky ochrany předmětů (mostů apod.)
- vysvětlit podstatu působení různých látek (pesticidů, insekticidů, antibiotik, detergentů, emulgátorů...), které se využívají kosmetickém a farmaceutickém průmyslu a jejich dopad na životní prostředí

Kompetence pracovní:

Ve vyučovacím předmětu chemie využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- dodržovat pravidla bezpečné práce v chemické laboratoři
- provést základní práce v chemické laboratoři
- zvládnout pracovní návyky v chemické laboratoři související s metodami oddělování složek směsí (filtrace, destilace...), sestavit jednoduché aparatury dle pracovního návodu
- navrhnout a realizovat jednoduché pokusy k ověření vlastností látek (rozpuštěnosti, bodu tání...)
- sestavit modely molekul, které znázorňují prostorové uspořádání atomu v molekule organické sloučeniny

Kompetence digitální:

Ve vyučovacím předmětu chemie využíváme pro utváření a rozvíjení dané klíčové kompetence vzdělávací strategie, které žákům umožňují:

- vyhledávat a interpretovat informace v digitálních zdrojích
- posoudit věrohodnost digitálních zdrojů
- vybrat z nadbytku chemických informací informace podstatné
- správně vyhodnotit údaje z tabulek, grafů, schémat
- digitálně zapsat a vyhodnotit empirické údaje, sestavit tabulku, graf nebo schéma
- digitálně zapsat a interpretovat zprávu z experimentu nebo pozorování
- vytvořit si digitální dokument na vybrané téma a odprezentovat ho
- využívání digitálních technologií (např. fotografie, video, 3D malování, 3D brýle.)
- využívání digitálních senzorů při měření veličin

5.4.3.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

- I. Látky, pozorování, pokus, bezpečnost práce
- II. Směsi
- III. Částicové složení látek a chemické prvky
- IV. Chemické reakce
- V. Anorganické sloučeniny
- VI. Organické sloučeniny
- VII. Chemie a společnost
- VIII. Základy biochemie

I. Pozorování, pokus a bezpečnost práce

Zařazeno do ročníku: sekunda

Očekávané výstupy:

Žák na konci ročníku

- určí společné a rozdílné vlastnosti látek
- pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a bezpečně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí

Učivo

- vlastnosti látek – hustota, rozpustnost, tepelná a elektrická vodivost, vliv atmosféry na vlastnosti a stav látek
- základy bezpečné práce – ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě
- nebezpečné látky a přípravky – P-věty, H-věty, varovné značky a jejich význam

II. Směsi

Zařazeno do ročníku: sekunda, tercie

Očekávané výstupy

Žák na konci ročníku

- rozlišuje směsi a chemické látky
- vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení
- vysvětlí základní faktory ovlivňující rozpouštění pevných látek
- navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi
- rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití
- uvede příklady znečišťování vody a vzduchu v pracovním prostředí a domácnosti, navrhne nejvhodnější preventivní opatření a způsoby likvidace znečištění

Učivo

- směsi – různorodé, stejnorodé roztoky; hmotnostní zlomek a koncentrace roztoku; koncentrovanější, zředěnější, nasycený a nenasycený roztok; vliv teploty, míchání a plošného obsahu pevné složky na rychlost jejího rozpouštění do roztoku; oddělování složek směsí (usazování, filtrace, destilace, krystalizace, sublimace)
- voda – destilovaná, pitná, odpadní; výroba pitné vody; čistota vody
- vzduch – složení, čistota ovzduší, ozónová vrstva

III. Částicové složení látek a chemické prvky

Zařazení do ročníku: sekunda, tercie

Očekávané výstupy

Žák na konci ročníku

- používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech

- rozlišuje chemické prvky a chemické sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech
- orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti

Učivo

- částicové složení látek – molekuly, atomy, atomové jádro, protony, neutrony, elektronový obal a jeho změny v chemických reakcích, elektrony
- prvky – názvy, značky, vlastnosti a použití vybraných prvků, skupiny a periody v periodické soustavě chemických prvků; protonové číslo
- chemické sloučeniny – chemická vazba, názvosloví jednoduchých organických a anorganických sloučenin

IV. Chemické reakce

Zařazeno do ročníku: sekunda, tercie

Očekávané výstupy

Žák na konci ročníku

- rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnocení jejich využívání
- přečte chemické rovnice a s užitím zákona zachování hmotnosti vypočítá hmotnost výchozí látky nebo produktu
- aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu

Učivo

- chemické reakce – zákon zachování hmotnosti, chemické rovnice, látkové množství, molární hmotnost
- klasifikace chemických reakcí – slučování, neutralizace, reakce exotermní a endotermní
- faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí – teplota, plošný obsah povrchu výchozích látek, katalýza
- chemie a elektřina – výroba elektrického proudu chemickou cestou

V. Anorganické sloučeniny

Zařazeno do ročníku: sekunda, tercie

Očekávané výstupy

Žák na konci ročníku

- porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí
- vysvětlí vznik kyselých dešťů, uvede jejich vliv na životní prostředí a uvede opatření, kterými jim lze předcházet
- orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi

Učivo

- oxidy – názvosloví, vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů
- kyseliny a hydroxidy – kyselost a zásaditost roztoků; vlastnosti, vzorce, názvy a použití vybraných prakticky významných kyselin a hydroxidů
- soli kyslíkaté a bezkyslíkaté – vlastnosti, použití vybraných kyslíkatých solí, oxidační číslo, názvosloví, vlastnosti a použití vybraných prakticky významných halogenidů a sulfidů

VI. Organické sloučeniny

Zařazeno do ročníku: tercie, kvarta

Očekávané výstupy

Žák na konci ročníku

- rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití
- zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy
- rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje vlastnosti a použití
- orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování přírodních látek

Učivo

- uhlovodíky – příklady v praxi významných alkanů, uhlovodíků s vícenásobnými vazbami a aromatických uhlovodíků
- paliva – ropa, uhlí, zemní plyn, průmyslově vyráběná paliva
- deriváty uhlovodíků – příklady v praxi významných alkoholů a karboxylových kyselin
- přírodní látky – zdroje, vlastnosti a příklady funkcí bílkovin, tuků, sacharidů a vitamínů v lidském těle

VII. Chemie a společnost

Zařazeno do ročníku: sekunda, tercie, kvarta

Očekávané výstupy

Žák na konci ročníku

- zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi
- aplikuje znalosti a principy hašení požárů a řešení modelových situací z praxe
- orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka

Učivo

- chemický průmysl v ČR – výrobky, rizika v souvislosti se životním prostředím, recyklace, surovin, koroze
- průmyslová hnojiva
- tepelně zpracovávané materiály – cement, vápno, sádra, keramika
- plasty a syntetická vlákna – vlastnosti, použití, likvidace
- detergenty a pesticidy, insekticidy
- hořlaviny – význam tříd nebezpečnosti
- léčiva a návykové látky

VIII. Základy biochemie

Zařazeno do ročníku: kvarta

Očekávané výstupy

Žák na konci ročníku

- porozumí podstatě nejdůležitějších chemických dějů v živých soustavách (lidském těle)
- aplikuje poznatky pro ochranu svého zdraví před různými chemikáliemi, se kterými přichází do styku

Učivo

- aminokyseliny, peptidy, bílkoviny
- monosacharidy, oligosacharidy, polysacharidy
- nukleové kyseliny a dědičnost
- tuky
- biokatalyzátory (enzymy)

Průřezová témata

V rámci výuky chemie jsou vybraná průřezová témata naplňována volbou vhodných textů z učebnic, odborných materiálů a online materiálů, diskuse na aktuální témata. Jejich realizace je doplněna vhodnými vyučovacími metodami (např. skupinové práce v různých týmech, střídání rolí ve skupinách), společně stanovení si pravidel ve třídě, v laboratoři a jejich dodržování.

Osobnostní a sociální výchova (sekunda – kvarta)

- Osobnostní rozvoj – cvičení pozornosti, soustředění, dovednosti zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium; pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; rozvoj kreativity
- Sociální rozvoj – v rámci stanovených pravidel se žáci učí pečovat o dobré vztahy, vzájemně se respektovat a být empatickými; v rámci výuky jsou rozvíjeny komunikační dovednosti (dialog a jeho pravidla řízení, komunikační situace z běžného života, atd...); žáci prakticky rozvíjí dovednosti pro kooperaci, učí se organizovat práci ve skupině, přijímat různé role (včetně vůdčích)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (sekunda– kvarta)

- Evropa a svět nás zajímá (sekunda – kvarta) – přírodní zdroje z Evropy a světa; výroba sloučenin v Evropě a ve světě, objasňování globálních vlivů látek v Evropě a ve světě

Environmentální výchova

Environmentální výchova vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti. Vede jedince k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoj lidské civilizace a hodnotovou orientaci žáků.

- Základní podmínky života (sekunda, tercie) – voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás), ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování kvality ovzduší a klimatické změny, čistota ovzduší u nás), energie (energie a život, využívání energie), přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí).
- Lidské aktivity a problémy životního prostředí (sekunda – kvarta) – zemědělství a životní prostředí, doprava a životní prostředí, průmysl a životní prostředí, odpady a hospodaření s odpady.
- Vztah člověka a prostředí (sekunda, kvarta) – naše obec (přírodní zdroje a hospodaření s odpady), náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí), prostředí a zdraví

5.4.4 Biologie

5.4.4.1 Charakteristika předmětu

Vyučovací předmět biologie zahrnuje kromě vlastního obsahu ještě vzdělávací obor Člověk a zdraví a průřezová témata.

V primě je časová dotace dvě hodiny z čehož je jedna hodina věnovaná vzdělávacímu oboru Člověk a zdraví. Náplní druhé hodiny jsou jednobuněčné rostliny a živočichové, bezobratlí, potravní vztahy.

V sekundě má časovou dotaci dvě hodiny týdně. Tématem jsou Strunatci, Obratlovci, morfologie rostlin, systém rostlin.

V tercii se v jedné hodině vyučuje vzdělávací obor Člověk a zdraví, který se úzce prolíná s druhou hodinou, tedy biologii člověka a stavbou lidského těla.

V kvartě je z dvouhodinové dotace jedna hodina věnovaná ekologii, vzdělávací obsah druhé hodiny je tvořen tématy z neživé přírody, mineralogií, petrografií, geologickým vývojem naší země.

Předmět biologie směřuje k praktickému poznávání přírodnin a vytvoření kladného a zvědavého vztahu k přírodě kolem nás, ke zdravému způsobu života a k formování osobnostního a sociálního rozvoje. Nezbytným předpokladem k dosažení těchto cílů je dostatečný teoretický základ.

Z tohoto důvodu předmět realizujeme jak ve třídách formou klasické teoretické výuky, tak v přírodě formou terénních pozorování, sběrem přírodního materiálu a jednoduchých projektů. Díky spolupráci s JČU se výuku daří i rozšířit na exkurze na některá pracoviště přírodovědecké fakulty.

5.4.4.2 Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu

Kompetence k učení:

- klademe otevřené otázky, úlohy rozvíjející tvořivost
- využíváme chyb žáků ke správnému pochopení látky

- vedeme žáky ke schopnosti samostatně zpracovat a prezentovat určité téma
- vyžadujeme dokončení práce v dohodnuté kvalitě a termínu
- umožňujeme volbu mezi variantami nabídnutých témat a úloh (stejného řádu) v písemných zkouškách
- dbáme na to, aby žák porozuměl úkolu z hlediska jeho účelu – žák ví, co se učí a proč se to učí
- vyučování doplňujeme terénními exkurzemi, spolupracujeme s Přírodovědeckou fakultou ČB a některými ústavy AV ČR.

Kompetence k řešení problému:

- zadáváme otevřené otázky, problémové a tvořivé úkoly
- koncipujeme hodiny tak, aby žáci docházeli k řešením a závěrům sami
- vybavujeme školu studijními materiály a pomůckami tak, aby byly ve výuce žákům dostupné
- zadáváme úkoly, při kterých žáci kombinují informace z různých zdrojů i s ostatních předmětů, spolupracují na řešení zadaných úkolů a prezentují před ostatními své závěry

Kompetence komunikativní:

- zadáváme úkoly ve dvojicích, skupinách
- umožňujeme žákům obhájit svůj názor
- klademe otevřené otázky a motivujeme tím žáky k souvislému jazykovému projevu
- vytváříme příležitosti pro vzájemnou diskusi žáků k danému úkolu
- dbáme na dodržování základních komunikačních pravidel
- zadáváním referátů nutíme žáky přednesu na veřejnosti

Kompetence sociální a personální:

- dbáme na dodržování dohodnutých pravidel v hodině
- vedeme žáky k prozkoumávání pohledů a názorů lišících se od jejich vlastních
- zajímáme se, jak žákům vyhovuje styl výuky jednotlivých učitelů
- umožňujeme žákům spoluvytvářet kritéria hodnocení, tím je motivujeme ke spolupráci
- rozvíjíme schopnost posuzovat výkony ostatních, ale i své vlastní
- žáci si sami volí účast na exkurzích nabízených školou

Kompetence občanské:

- vedeme žáky k respektování přesvědčení druhých, odmítání útlaku a hrubého zacházení
- zařazením biologických kurzů, terénních exkurzí a besed s externími odborníky, vedeme žáky k chápání základních ekologických souvislostí a environmentálních problémů
- aktivně se zapojujeme do akcí pořádaných ekologickým centrem Cassiopeia v ČB

Kompetence pracovní:

- vyžadujeme dokončování práce v dohodnuté kvalitě a termínech
- umožňujeme žákům prezentovat výsledky jejich práce
- studijní materiály a zdroje jsou ve výuce žákům dostupné a v dostatečném počtu
- motivujeme žáky k využití získaných vědomostí v praktickém životě a budoucím povolání
- učíme žáky používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržovat vymezená pravidla
- přistupujeme k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i kulturních a společenských hodnot

Kompetence digitální:

- vedeme žáky ke kritickému vyhledávání informací o pozorovaných a zkoumaných organismech a k porovnávání vyhledaných informací s informacemi v dalších zdrojích
- rozvíjíme dovednosti žáků analyzovat a vyhodnocovat informace a vyvozovat z nich odpovídající závěry
- vedeme žáky k tvorbě a úpravám digitálního obsahu v různých formátech a jeho sdílení s vybranými lidmi

- při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí klademe důraz na etické jednání spojené s využíváním převzatých zdrojů

5.4.4.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Prima

Přírodopis

Učivo:

- Země a život.
- Nebuněčné organizmy.
- Jednobuněčné organizmy.
- Mnohobuněčné organizmy (řasy, houby, lišejníky).
- Prvoci a mnohobuněční živočichové.

Očekávané výstupy:

- žáci se orientují v základních názorech na vznik Země a života
- rozlišují vybrané organické a anorganické látky
- dokáží vysvětlit základní projevy života na příkladech
- umí popsat stavbu a funkce vybraných nebuněčných a jednobuněčných organismů
- vykazují praktické znalosti vybraných zástupců hub (stavba těla, rozmnožování, výživa)
- umí vysvětlit princip soužití mezi houbou a řasou v lišejnících, poznají nejběžnější zástupce
- znají principy fungování jednobuněčných a mnohobuněčných organismů, umí rozlišit nejběžnější zástupce a zařadit je do systému, vysvětlit jejich význam
- žáci se seznámí se základními ekosystémy a jejich fungováním s důrazem na bezobratlé živočichy
- žáci vyhledávají prostřednictvím internetu, třídí a ukládají obrázky a texty na dané téma
- ukládají snímky pořízené digitální kamerou při pozorování pomocí mikroskopu a binolupy
- při hodinách badatelsky orientované výuky využívají senzory Pasco
- žáci své práce odevzdávají ve formě textového dokumentu

Člověk a výchova ke zdraví

Učivo:

- Vliv vnějšího prostředí na člověka.
- Viry, bakterie, sinice, kvasinky, houby a řasy- jejich vliv na život a zdraví člověka.
- Parazitičtí zástupci prvoků, ploštěnců, hlístů, členovců.

Očekávané výstupy:

- žáci umí vysvětlit rozdíly mezi atmosférou, ozónosférou, hydrosférou – jejich vliv na životní formy
- dokážou vysvětlit význam Slunce, vody, kyslíku a oxidu uhličitého pro život na Zemi
- rozlišují nejdůležitější původce nemocí a způsoby prevence proti onemocněním
- jsou seznámeni s pozitivním vlivem jednobuněčných organismů na život člověka
- umí bezpečně rozlišit běžné jedovaté houby od jedlých, zacházet s houbami a pokrmy z nich připravených
- znají využití řas jako součásti jídelníčku
- rozlišují pojmy vnitřní a vnější cizopasník, s doložením na konkrétních příkladech (trypanozoma spavičná, měňavka úplavičná, motolice, tasemnice, škrkavka, roup, klíště, veš, blecha, štěnice...)
- dokážou vysvětlit relativnost pojmů „škodlivý a užitečný“ organismus
- uvědomují si význam užitečného hmyzu
- chápou pojem ekosystém
- rozlišují a umí charakterizovat základní typy suchozemských a vodních ekosystémů v ČR
- rozlišují a umí charakterizovat základní typy cizokrajných suchozemských a vodních ekosystémů

Sekunda

Přírodopis

Průřezové téma: Environmentální výchova

Ekosystémy – les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí); vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii); moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás); lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky); kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

Učivo:

- Strunatci.
- Vyšší rostliny – výtrusné, nahosemenné a krytosemenné.

Očekávané výstupy:

- vysvětlí rozdíl mezi strunatci a obratlovci
- umí popsat stavbu a funkci vybraných zástupců z jednotlivých skupin živočichů, orientuje se v živočišném systému
- zná naše nejběžnější ryby, obojživelníky, plazy, ptáky a savce
- umí určit i významné zástupce žijící mimo naše území
- rozlišuje základní orgány vyšších rostlin, vysvětlí funkci dřevní a lýkové části cévních svazků
- pozná několik rodů - mechorostů, kapradin, plavůň vidlačku, přesličku rolní
- dokáže objasnit pojem nahosemenná rostlina
- chápe rozdíl mezi opylením a oplozením
- umí určit některé rody jehličnanů, vysvětlí význam lesa pro přírodu i člověka
- vysvětlí pojmy krytosemenná rostlina, dvou a jednoděložná rostlina, dvou a jednodomá rostlina
- umí určit některé rody bylin a dřevin krytosemenných rostlin ze svého okolí a dokáže vysvětlit jejich význam
- chápe pojem ekosystém
- rozlišuje a umí charakterizovat základní typy suchozemských a vodních ekosystémů v ČR
- rozlišuje a umí charakterizovat základní typy cizokrajných suchozemských a vodních ekosystémů
- umí pracovat s určovacími atlasy
- dokáže zdůvodnit nutnost ochrany životního prostředí
- využívá taxonomických databází
- určuje organismy pomocí internetových aplikací
- umí vytvořit textový a grafický dokument na dané téma
- je schopen svá pozorování zaznamenávat prostřednictvím fotografií a krátkých videí

Tercie

Přírodopis

Učivo:

- Savci.
- Stavba těla a funkce jednotlivých orgánů a orgánových soustav.

Očekávané výstupy:

- vyprávět o životě vybraných druhů savců, jejich přizpůsobení prostředí a o jejich výživě s ohledem na potravní řetězce
- popsat kostru a orgánové soustavy vybraných zástupců savců
- určit vybrané typické zástupce savců z jednotlivých ekosystémů u nás i ve světě
- uvést některé z našich i z cizokrajných kriticky ohrožených druhů savců

- dokáže zhodnotit získané poznatky i z jiných než školních zdrojů, zpracuje je a písemně nebo ústně prezentuje spolužákům
- je seznámen s principem evoluce člověka
- chápe důvody variability lidské populace a umí vysvětlit pojem etnický původ
- popíše stručně stavbu těla člověka (včetně vnitřních orgánů)
- objasní funkci jednotlivých orgánů a orgánových soustav

Člověk a výchova ke zdraví:

Průřezové téma: Environmentální výchova

přispívá k vnímání života jako nejvyšší hodnoty

vede k uvědomování si podmínek života a možností jejich ohrožování

Učivo:

- Běžné nemoci a jejich obvyklé příznaky, prevence a způsoby léčby.
- Poranění pohybové a opěrné soustavy, prevence.
- První pomoc.
- Zdravý denní režim.
- Výživa a zdraví.
- Návykové látky a jejich negativní vlivy na organismus.
- Základy rodinné a sexuální výchovy.
- Pozitivní a negativní dopad prostředí a životního stylu na zdraví člověka.
- Závažná poranění, život ohrožující stavy a epidemie.

Očekávané výstupy:

- dokáže poskytnout předlékařskou první pomoc, včetně transportu postiženého
- chápe nutnost prevence kardiovaskulárních a metabolických onemocnění
- rozlišuje vstupní brány různých nemocí, dodržuje zásady prevence
- chápe, že dostatečný spánek, odpočinek aktivní pohyb hraje významnou roli pro zdraví člověka
- chápe vliv vnějšího a vnitřního prostředí na zdraví- kvalita ovzduší, vody, hluk, osvětlení, teplota
- orientuje se ve skladbě stravy – rostlinného a živočišného původu, upřednostňuje potraviny nezbytné pro zdraví, je si vědom významu pitného režimu
- chápe zdravotní rizika tabáku, alkoholu, návykových látek, nebezpečného chování na internetu
- respektuje změny v dospívání, význam sexuality, chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování
- projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožujících zdraví -majícím vliv na osobní bezpečí
- uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí
- umí objasnit význam zdravého způsobu života
- zná pravidla chování v mimořádných situacích, při evakuaci
- využívá taxonomické databáze
- dokáže svá pozorování zpracovat do textového dokumentu a doplnit grafy a tabulkami
- využívá senzory Pasco při měření základních životních funkcí

Kvarta

Přírodopis:

Geologie – 1.pololetí

Učivo:

- Vznik a stavba zemského tělesa.
- Geologické děje.

- Základní stavební části zemské kůry – nerosty a horniny.
- Vznik půd.
- Vznik a vývoj života na Zemi.
- Geologická stavba Českého masívu a Západních Karpat.
- Využití nerostných zdrojů

Očekávané výstupy:

- dokáže objasnit příčiny a důsledky základních geologických dějů
- umí rozdělit nerosty a horniny dle jejich vzniku a rozezná je – zná fyzikální a chemické vlastnosti nerostů a hornin a zná jejich vnitřní a vnější strukturu
- dokáže charakterizovat jednotlivá geologická období (faunu, flóru, geologické děje)
- dokáže charakterizovat jednotlivé půdní typy a půdní druhy a zná ekologii půdy
- zná základní geologickou stavbu Českého masívu a Západních Karpat
- umí na mapě umístit těžbu základních nerostných surovin v České republice
- využívá online animace umožňující vizualizace geologických dějů

Ekologie – 2.pololetí

Průřezové téma: Enviromentální výchova

Základní podmínky života – voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů); ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úroveň, ohrožování a ochrana ve světě a u nás); energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí

Učivo:

- Organismus a prostředí – abiotické faktory prostředí, životní prostor organismů.
- Význam vody a prostředí teploty pro život.
- Ochrana a využití přírodních zdrojů
- Význam jednotlivých vrstev ovzduší pro život.
- Vlivy znečištěného ovzduší a klimatických změn na živé organismy a na člověka.
- Populace, společenstvo.
- Ekosystém.
- Člověk a prostředí.
- Současné, globální, ekologické problémy lidstva.
- Ochrana přírody- ve světě a v České republice.
- Mimořádné události způsobené přírodními vlivy- příčiny vzniku mimořádných událostí, přírodní světové katastrofy, nejčastější mimořádné přírodní události v ČR (povodně, sněhové kalamity, větrné bouře, laviny, náledí) a ochrana před nimi.

Očekávané výstupy:

- zná jednotlivé abiotické faktory dokáže vysvětlit jejich funkce
- umí vysvětlit základní ekologické pojmy
- dokáže charakterizovat tok látek a energie v přírodě
- zná historický vývoj vztahů člověka a prostředí
- chápe současné problémy životního prostředí a je seznámen s jejich aktuálním řešením

- zná systém ochrany životního prostředí ve světě a v České republice a zná instituce zabývající se ochranou životního prostředí
- chápe význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi
- dokáže své poznatky z ochrany životního prostředí aplikovat v běžném životě
- při vyhledávání informací využívá ekologické databáze s důrazem na důvěryhodné zdroje
- umí vytvořit PP prezentaci doplněnou fotografiemi a obrázky a využívá ji při prezentaci svých pozorování

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova (prima – kvarta)

- Osobnostní rozvoj – cvičení pozornosti, soustředění, dovednosti zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium; pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; rozvoj kreativity
- Sociální rozvoj – vzájemné poznávání se ve skupině; žáci rozvíjí svou pozornost vůči odlišnostem a hledají jejich výhody či chyby při poznávání lidí; v rámci stanovených pravidel se žáci učí pečovat o dobré vztahy, vzájemně se respektovat a být empatickými; v rámci výuky jsou rozvíjeny komunikační dovednosti (dialog a jeho pravidla řízení, komunikační situace z běžného života, atd...); žáci prakticky rozvíjí dovednosti pro kooperaci, učí se organizovat práci ve skupině, přijímat různé role (včetně vůdčích)
- Morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti (simulace náročných situací, dilemata, atd...)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (prima – kvarta)

- Evropa a svět nás zajímá – seznamujeme se s přírodou na evropském kontinentu, ale i v jiných částech světa
- Objevujeme Evropu a svět – objasňuje důsledky globálních problémů ovlivňujících životní prostředí ve světě s důrazem na ochranu přírody a nutnou mezinárodní spolupráci

Multikulturní výchova (tercie)

- Kulturní diference – klade důraz na jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování zvláštností různých etnik, variabilitu lidské populace
- Lidské vztahy – směřuje k rozvíjení spolupráce s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou příslušnost, tolerance, empatie, lidská solidarita
- Multikulturalita – poukazuje na multikulturalitu současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnost

Environmentální výchova (prima – kvarta)

- Vztah člověka a prostředí- přispívá ke vnímání života jako nejvyšší hodnoty
- Lidské aktivity a podmínky životního prostředí -vede k uvědomování si podmínek života a možností jejich ohrožování
- Základní podmínky života- voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů)
- Ekosystémy- prohlubuje znalosti o ekosystémech – biodiverzitě (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úroveň, ohrožování přírody a ochrana ve světě a u nás)

- Lidské aktivity a podmínky životního prostředí-seznamuje s pojmem energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí)

5.5 Umění a kultura

5.5.1 Estetická výchova – hudební

5.5.1.1 Charakteristika předmětu

Hudební výchova je předmět formativní, zážitkový, rozvíjející citovou stránku osobnosti žáka prostřednictvím činností pěveckých, instrumentálních, hudebně pohybových, a to reprodukcí i kreativních, dále prostřednictvím poslechu a jeho rozboru na úrovni, odpovídající věku žáků. Teoretické poznatky jsou předávány v souvislosti s uvedenými činnostmi, nikoliv samostatně.

Výchova ke zdraví je realizována jednak dvěma hodinami v sekundě, kdy jsou žáci poučeni o hlasové hygieně, jednak po celou dobu studia při hlasových a dechových cvičeních.

Časová dotace předmětu je hodina týdně.

Výuka probíhá v odborné učebně hudební výchovy, na kterou navazuje volný prostor pro pohybovou výchovu.

5.5.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu

Kompetence k učení:

- klademe důraz na získání trvalých pěveckých dovedností a návyků
- vedeme žáky k sebehodnocení
- umožňujeme žákům zažít pocit úspěchu
- podněcujeme tvořivost

Kompetence řešení problému:

- podle individuálních schopností žáky zapojujeme do pěveckých soutěží
- zařazujeme problémové úkoly při poslechu hudby a výuce hudební nauky

Kompetence komunikativní:

- žáci se podílejí na zpracování videozáznamů z hodin (zpěv, tanec) a z vystoupení školního sboru
- žáci spolupracují v rámci třídy i mezi třídami při přípravě pěveckých vystoupení a při nástrojových doprovodech
- spolupracujeme s pěveckými sbory z jiných českých i zahraničních gymnázií (festival Studentes cantant a zahraniční zájezdy)
- při hospitacích zahraničních žáků zapojujeme hosty do společného zpěvu a tance

Kompetence sociální a personální:

- využíváme skupinového vyučování při tvořivých aktivitách
- při zpěvu a tanci respektujeme rovnost všech účastníků

Kompetence občanské:

- vytváření vztahu k české lidové písni a české vážné hudbě
- vytvoření úcty k české státní hymně
- při zahraničních zájezdech PS žáci získávají pocit příslušnosti k vlastní zemi

Kompetence pracovní:

- podle individuálních schopností zapojujeme žáky do práce v PS, do instrumentálních doprovodů ve třídě a ve sboru
- účastí v PS vedeme žáky k odpovědnosti za celek, pravidelné účasti na zkouškách a systematickosti

Kompetence digitální:

- zpracování úkolů v digitálních prostředích s podporou týmové spolupráce

- vyhledávání informací na webových stránkách, zjišťování a ověřování jejich pravdivosti - analýza a vyhodnocení informací a vyvození odpovídajících závěrů
- zpracování prezentací (odkazy na hudební ukázky), důraz na dodržování autorských práv
- nahrávání vlastního hudebního projevu (práce s nahrávkou)
- umožňujeme žákovi aktivně a smysluplně využívat elektronické hudební nástroje, digitální aplikace i dostupné programy jako nástroje pro reprodukční, produkční i vlastní tvůrčí počiny
- dáváme příležitost žákům zaznamenávat, snímat a přenášet i prezentovat hudbu a hudební zvukové projekty prostřednictvím digitálních technologií, případně uplatnit digitální technologie jako nástroj sebeprezentace v rámci vlastních audiovizuálních projektů.
- žáci mají možnost vyhledávat a sdílet inspirační zdroje uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům.

5.5.1.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Učivo:

Vokální činnosti

Prima:

- pěvecký a mluvní projev – rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena, mutace, jednohlasý a vícehlasý zpěv, hlasová technika
- seznámení s fungováním a službami internetu – využívání internetového serveru pro sdílení videosouborů

Sekunda:

- intonace vokální improvizace – diatonické postupy v dur a moll, improvizace v pentatonice
- rytmus – souvislosti rytmu řeči a hudby, rytmický doprovod při zpěvu
- volné aplikace na internetu – hudební ukázky na internetovém serveru pro sdílení videosouborů, vyhledávání hudebních základů ke zpěvu

Tercie:

- orientace v notovém záznamu písní – notový zápis jako opora při nácvičku vokální nebo vokálně instrumentální skladby

Kvarta:

- rozvoj hudebního sluchu a představivosti – reprodukce tónů, převádění melodií z nezpěvné do zpěvné polohy, zachycování rytmu a melodie do notového záznamu
- reflexe vokálního projevu – vlastního i ostatních, hledání možností nápravy
- nahrávání vlastního hudebního projevu (práce s nahrávkou)

Instrumentální činnosti

Prima:

- hra na hudební nástroje – využití Orffova instrumentáře pro improvizaci a doprovody, využití keyboardů a počítače

Sekunda:

- záznam hudby – noty, notační počítačové programy

Tercie:

- vyjadřování hudebních i nehudebních představ a myšlenek pomocí hudebních nástrojů

Kvarta:

- rytmické, melodické, tempové, dynamické, formální představy
- tvorba doprovodů pro hudebně dramatické projevy

Hudebně pohybové činnosti

Prima:

- pohybový doprovod znějící hudby - taktování, taneční kroky, improvizace

Sekunda:

- pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku díla - pantomima

Tercie:

- reakce na změny v proudu znějící hudby – tempo, dynamika, rytmus, melodie

Kvarta:

- orientace v prostoru – zapamatování choreografie tance

Poslechové činnosti

Prima:

- orientace ve skladbě a její analýza – postihování hudebně výrazových prostředků a sémantických prvků

Sekunda:

- hudební dílo a jeho autor – hudební skladba v kontextu doby, života autora, uměleckého směru, ostatních druhů umění

Tercie:

- hudební styly a žánry – charakteristika, jejich funkce v životě jedince a společnosti

Kvarta:

- interpretace znějící hudby – slovní charakteristika hudebního díla, formulace subjektivního prožitku

Očekávané výstupy

Žák na konci vzdělávání

- využívá svých individuálních schopností a dovedností při hudebních aktivitách
- uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu a při mluvním projevu, zpívá podle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně jednohlasně a vícehlasně, dokáže posoudit vokální projev svůj i ostatních
- reprodukuje různé motivy, témata a části skladeb, vytváří jednoduché doprovody a improvizace
- realizuje písně a skladby různých stylů a žánrů
- rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ pohybových prvků k poslouchané hudbě
- orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá hudebně výrazové prostředky sémantické prvky, chápe jejich význam a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku
- zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami
- vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění
- vyhledává informace a hudební ukázky na internetu, zjišťuje a ověřuje jejich pravdivost
- pracuje s textem, obrázkem, hudební ukázkou, karaoke verzí písně
- plní zadané úkoly v digitálních prostředích s podporou týmové spolupráce
- pracuje s nahrávacím zařízením a následně s nahrávkou (reflexe vlastního hudebního projevu)
- zpracuje prezentaci na zadané téma (umí do prezentace vložit odkazy na hudební ukázky)

Průřezová témata:

Průřezová témata realizována ve všech ročnících nižšího gymnázia:

- osobnostní a sociální výchova – osobnostní rozvoj; sociální rozvoj; morální rozvoj
- výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – objevujeme Evropu a svět
- multikulturní výchova – kulturní diference; lidské vztahy; etnický původ
- mediální výchova – fungování a vliv médií ve společnosti; práce v realizačním týmu

Průřezová témata realizována v tercii a v kvartě:

- mediální výchova – tvorba mediálního sdělení

Průřezová témata realizována v kvartě:

- multikulturní výchova – multikulturalita
- mediální výchova – kritické čtení a vnímání mediálních sdělení; interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

5.5.2 Estetická výchova – výtvarná

5.5.2.1 Charakteristika předmětu

Časové vymezení vyučovacího předmětu:

- prima – 2 hodiny týdně
- sekunda, tercie a kvarta – 1 hodina týdně

Organizační vymezení vyučovacího předmětu:

- Výuka probíhá v odborné učebně výtvarné výchovy, v učebnách výpočetní techniky, v komunitní učebně, v knihovně, nebo mimo budovu školy (práce v plenéru, v galerii, ...).

Formy a metody práce se užívají podle charakteru učiva a cílů vzdělávání - skupinové vyučování, samostatná práce, kolektivní práce, krátkodobé projekty. Žák

- pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy
- rozvíjí tvůrčí činnosti, smyslovou citlivost a uplatňování subjektivity
- přistupuje k uměleckému procesu v jeho celistvosti a chápe ho jako způsob poznání a komunikace
- užívá různých uměleckých vyjadřovacích prostředků včetně nejnovějších informačních a komunikačních technologií
- rozvíjí především průřezové téma Osobnostní a sociální výchovy (týká se společného zaměření na rozvoj smyslového vnímání, kreativity, vnímání a utváření mimouměleckého estetického) a Výchovy k myšlení v evropských a globálních souvislostech (prohlubuje vztah k evropské a světové kultuře)

5.5.2.2 Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu

Kompetence k učení

- při teoreticky zaměřených hodinách si žáci vytváří takové učební materiály, aby je mohli dále využívat pro své vlastní učení
- žáci při své tvorbě poznávají vlastní pokroky a při konečném výstupu si dokáží zpětně uvědomit problémy související s realizací strategie
- učitel zadává jednotlivé úkoly tak, aby si každý žák mohl sám zorganizovat vlastní činnost
- učitel využívá kladného hodnocení k motivaci pro další výtvarnou činnost

Kompetence k řešení problémů

- žákům je předkládán dostatek námětů k samostatnému zpracování a řešení problémů souvisejících s výběrem výtvarné techniky, materiálů a pomůcek
- při zadání úkolu žák rozpozná výtvarný problém a hledá nejvhodnější způsob řešení
- strategie
- učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů

Kompetence komunikativní

- při práci ve skupině dokáže žák vyjádřit svůj názor, vhodnou formou ho obhájit a tolerovat názor druhých
- strategie
- učitel klade dostatek prostoru pro střetávání a komunikaci různými formami
- (písemně, pomocí technických prostředků, výtvarnými prostředky, ...)
- učitel dohlíží na dodržování etiky komunikace (naslouchání, respektování originálních, nezdařených názorů, ...)

Kompetence sociální a personální

- učí se respektovat pravidla při práci v týmu, dodržovat je a svou pracovní činností kladně ovlivňovat kvalitu práce
- strategie
- učitel dodává žákům sebedůvěru a podle potřeby žákům v činnostech pomáhá
- učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch
- učitel v průběhu výuky zohledňuje rozdíly v pracovním tempu jednotlivých žáků
- žáci jsou vedeni ke sdílení a prezentaci tvůrčího záměru, témat a výsledků tvůrčí práce v rovině tvorby, vnímání a interpretace

Kompetence občanské

- při propagaci školních akcí žáci vytváří plakáty a upoutávky, kterými prezentují školu
- žáci respektují názor druhých
- žáci prezentují výsledky své práce a účastní se výtvarných soutěží
- strategie
- učitel podporuje občanské cítění žáků při vytváření propagačních materiálů

Kompetence pracovní

- při samostatné práci jsou žáci vedeni ke koncentraci na pracovní výkon, jeho dokončení a dodržují vymezená pravidla
- žáci si vytváří pozitivní vztah k manuálním činnostem
- žáci při práci s výtvarným materiálem dodržují hygienická pravidla
- strategie
- učitel vede žáky ke správným způsobům užití materiálu, nástrojů vybavení
- učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality a postupů

Kompetence digitální

- žáci pracují s digitální technikou
- pracují s danými PC programy, s obrázky a fotografiemi
- žáci vyhledávají na internetu informace související s učivem, vyhledávají a sdílejí inspirační zdroje, umělecká díla i běžnou produkci s respektem k autorství a autorským právům
- žáky vedeme k užívání různorodých obrazových prostředků, včetně digitálních technologií, při vlastní tvorbě, při nalézání neobvyklých postupů a různých variant řešení

5.5.2.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Prima - učivo

- kresba- rozličné materiály a techniky, linie, kresba přírodnin
- prostorové vytváření- hlína, dřevo, tvrdnoucí tvarovací hmota, sádra, další materiály
- grafika- umělecká, užitá, základní techniky, monotyp
- malba- barevná plocha, míchání barev, odstíny, kontrast..., tematicky zaměřená malba
- barvy- teplé a studené, základní, sekundární
- dějiny umění- definice, pravěk a starověk
- zadávání úkolů v digitálních prostředích s podporou týmové spolupráce

Sekunda - učivo

- malba- tradiční a netradiční malířské materiály a techniky, tempera, kvaš, olejová malba, akvarel
- portrét- historie, výraz lidské tváře, proporce, způsob zobrazování- v souvislosti s DU
- práce v materiálu, prostorové vytváření- kaširovaná hmota, hlína, sádra
- kresba- rozličné materiály a náměty, stínování
- dějiny umění, architektura- umění stavět, stavební slohy
- fotografie a její úpravy, kompozice fotografie, slavní fotografové

- vyhledávání zadaných obrázků na internetu, zjišťování a ověřování jejich pravdivosti - analyzovat a vyhodnocovat informace a vyvozovat z nich odpovídající závěry, důraz na dodržování autorských práv

Tercie - učivo

- barvy- psychologický význam barev, netradiční hry s barvami
- prostorové vytváření- návrhy a řešení např. dekoračního panelu, divadelní scény, návrh kostýmu
- animace, film, design
- kresba-zátiší- jeho vývoj, rozmístění předmětů, stínování, šrafura, světlo, stín, perspektiva
- užitá grafika- návrhy na PC nebo tabletu
- vyhledávání zadaných informací na internetu zjišťování a ověřování jejich pravdivosti - analyzovat a vyhodnocovat informace a vyvozovat z nich odpovídající závěry, důraz na dodržování autorských práv
- dějiny umění- umělecké slohy, slavní malíři a známé obrazy

Kvarta - učivo

- netradiční výtvarné techniky- koláž, muchláž, asambláž
- malba- vznik abstrakce, akční malba
- film, fotografie, počítačová grafika
- kresba- zobrazení lidské postavy- proporce, zachycení pohybu, perspektivní zkratka, způsoby zobrazování lidské postavy v průběhu vývoje umění
- umělecké dílo a kýč
- dějiny umění- moderní umělecké slohy
- prezentace k dějinám umění, s textem, obrázky, odkazy

Očekávané výstupy: žák na konci vzdělávání

- rozlišuje kresbu, malbu, grafiku, linii a barevnou plochu
- porovnává světlostní proměny, barevné kontrasty, proporční vztahy
- rozvíjí svou představivost a fantazii, smysl pro harmonii
- zdokonaluje svou kreslířskou zručnost, rozvíjí tvořivost v plošné, objemové i prostorové tvorbě
- umí použít perspektivu
- umí pomocí digitální technologie vytvořit prezentaci, textový dokument, upravovat obrázky a fotografie, malovat pomocí PC či tabletu
- má základní přehled o dějinách umění

Vyučovacím předmětem prolínají dílčí témata:

- vztah člověka k přírodě
- kreativita
- sebepoznání a sebepojetí
- komunikace
- hodnoty, postoje, praktická etika
- rozvoj schopností poznávání
- kooperace a kompetice
- práce v realizačním týmu
- fungování a vliv médií ve společnosti
- tvorba mediálního sdělení
- lidské vztahy
- multikulturalita

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova v základním vzdělávání akcentuje formativní prvky, orientuje se na subjekt i objekt, je praktické a má každodenní využití v běžném životě. Reflektuje osobnost žáka, jeho

individuální potřeby i zvláštnosti. Jeho smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti.

- Osobnostní rozvoj- prima, sekunda, tercie, kvarta
- Sociální rozvoj- prima, sekunda, tercie, kvarta
- Morální rozvoj- prima, sekunda, tercie, kvarta
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech akcentuje ve vzdělávání evropskou dimenzi, která podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění a jako princip prostupuje celým základním vzděláváním. Podstatnou součástí evropské dimenze je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, schopných v dospělosti mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře i v osobním životě. Rozvíjí vědomí evropské identity při respektování národní identity. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru a seznamuje je s možnostmi, které jim tento prostor poskytuje. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech prolíná všemi vzdělávacími oblastmi, integruje a prohlubuje poznatky a umožňuje uplatnit dovednosti, které si žáci osvojili v jednotlivých vzdělávacích oborech. Podporuje ve vědomí a jednání žáků tradiční evropské hodnoty, k nimž patří humanismus, svobodná lidská vůle, morálka, uplatňování práva a osobní zodpovědnost spolu s racionálním uvažováním, kritickým myšlením a tvořivostí.
  - Objevuje Evropu a svět- prima, sekunda, tercie, kvarta
  - Jsme Evropané- prima, sekunda, tercie, kvarta
- Multikulturní výchova v základním vzdělávání umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty. Multikulturní výchova zprostředkovává poznání vlastního kulturního zakotvení a porozumění odlišným kulturám. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti. U menšinového etnika rozvíjí jeho kulturní specifika a současně poznávání kultury celé společnosti, majoritní většinu seznamuje se základními specifiky ostatních národností žijících ve společném státě, u obou skupin pak pomáhá nacházet styčné body pro vzájemné respektování, společné aktivity a spolupráci. Kulturní diference: jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika; poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy); základní problémy sociokulturních rozdílů v Evropě
  - Kulturní diference - prima, sekunda, tercie, kvarta
  - Lidské vztahy - prima, sekunda, tercie, kvarta
  - Multikulturalita - kvarta
- Environmentální výchova vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince. Umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědecko-technických, politických a občanských, hledisek časových (vztahů k budoucnosti) i prostorových (souvislostí mezi lokálními, regionálními a globálními problémy) i možnosti různých variant řešení environmentálních problémů. Vede jedince k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků.
  - Lidské aktivity a problémy životního prostředí- kvarta
  - Vztah člověka a prostředí- tercie, kvarta
- Mediální výchova v základním vzdělávání nabízí elementární poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Média a komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků pro stále větší okruh příjemců. Pro uplatnění jednotlivce ve společnosti je důležité umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa, což vyžaduje stále větší

schopnost zpracovat, vyhodnotit a využít podněty přicházející z médií. Média se stávají důležitým socializačním faktorem, mají výrazný vliv na chování jedince a společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života vůbec. Sdělení, jež jsou médiím nabízena, mají přitom nestejnorodý charakter, vyznačují se svébytným vztahem k přírodní i sociální realitě a jsou vytvářeny s různými (namnoze nepřiznanými, a tedy potenciálně manipulativními) záměry. Správné vyhodnocení těchto sdělení z hlediska záměru jejich vzniku (informovat, přesvědčit, manipulovat, pobavit) a z hlediska jejich vztahu k realitě (věcná správnost, logická argumentační stavba, hodnotová platnost) vyžaduje značnou průpravu. Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti.

- Fungování a vliv médií ve společnosti- kvarta
- Tvorba mediálního sdělení- tercie, kvarta
- Práce v realizačním týmu- prima, sekunda, tercie, kvarta

5.6 Informatika

5.6.1 Informatika

5.6.1.1 Charakteristika předmětu

Hodinová dotace:

Vyučovací předmět Informatika je realizován jako samostatný předmět v primě, sekundě, tercii a v kvartě, časová dotace ve všech ročnících je 1 hodina týdně.

Předmět informatika dává prostor všem žákům porozumět tomu, jak funguje počítač a informační systémy. Zabývá se automatizací, programováním, optimalizací činností, reprezentací dat v počítači, kódováním a modely popisujícími reálnou situaci nebo problém. Dává prostor pro praktické aktivní činnosti a tvořivé učení se objevováním, spoluprací, řešením problémů, projektovou činností. Pomáhá porozumět světu kolem nich, jehož nedílnou součástí digitální technologie jsou.

Hlavní důraz je kladen na rozvíjení žákova informatického myšlení s jeho složkami abstrakce, algoritmizace a dalšími. Praktickou činnost s tvorbou jednotlivých typů dat a s aplikacemi vnímáme jako prostředek k získání zkušeností k tomu, aby žák mohl poznávat, jak počítač funguje, jak reprezentuje data různého typu, jak pracují informační systémy a jaké problémy informatika řeší.

Škola klade důraz na rozvíjení digitální gramotnosti v ostatních předmětech, k tomu přispívá informatika svým specifickým dílem.

5.6.1.2 **Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu**

Kompetence k učení:

- Učitel zadává úkoly, při kterých žáci vyhledávají a kombinují informace z různých zdrojů, vede žáky k samostatnému objevování možností využití informačních a komunikačních technologií v praktickém životě, aby pro toto poznávání využívali zkušeností s jiným SW, spolupracovali s ostatními žáky, využívali nápovědu (help) u jednotlivých programů, literaturu apod.
- Učitel umožňuje, aby žáci využívali svých poznámek při praktických úkolech, vede žáky k pořizování si takových poznámek, které jim pak pomohou při praktické práci s technikou.
- Učitel umožňuje, aby žáci porovnávali informace a poznatky z většího množství alternativních informačních zdrojů (za účelem dosahování větší věrohodnosti vyhledaných informací).

Kompetence k řešení problému:

- Učitel vede žáky zadáváním úloh a projektů k tvořivému přístupu při jejich řešení, pochopení, že v životě se při práci s informačními a komunikačními technologiemi budou často setkávat s problémy, které nemají jen jedno správné řešení, ale že způsobů řešení je více.
- Učitel vede žáky nejen k nalézání řešení problémů, ale také k jeho praktickému provedení a dotažení do konce.

- Učitel vede žáky, aby se aktivně podíleli na všech fázích činnosti – plánování, příprava, realizace, prezentace a hodnocení činnosti .
- Učitel podporuje netradiční (originální) způsoby řešení problémů, samostatnost, tvořivost, logické myšlení a obhajobu vlastního řešení problému.

Kompetence komunikativní:

- Učitel vede žáky k využívání pro komunikaci na dálku vhodné technologie – vyžaduje, aby některé práce žáci odevzdávali prostřednictvím elektronické pošty. Učitel dbá, aby žáci při komunikaci dodržovali vžitá konvence a pravidla.
- Učitel vede žáky, aby využívali při interakci s počítačem logické a algoritmické myšlení, softwarové a hardwarové prostředky při prezentaci výsledků své práce.
- Učitel umožňuje, aby žáci publikovali a prezentovali své názory a myšlenky (školní časopis, místní tisk, ppt prezentace apod.).
- Učitel vyžaduje dodržování základních typografických pravidel, dbá na estetický vzhled výstupního materiálu.

Kompetence sociální a personální:

- Učitel vede žáky ke kolegiální radě či pomoci, případně aby při projektech pracovali v týmu, rozdělili a naplánovali si práci, hlídali si časový harmonogram apod.
- Učitel umožňuje žákům přizváním k hodnocení prací – hodnotit svoji práci i práci ostatních, při vzájemné komunikaci žáky vede k ohleduplnosti a taktu, pochopení, že každý člověk je různě chápavý a zručný.
- Učitel vyžaduje dodržování společně dohodnutých pravidel chování, tak aby se vzájemně žáci nevyrušovali při tvořivé práci.
- Učitel je příkladem – podporuje vlastní zkušenosti žáků k využívání při výuce ostatních žáků, učení se od zkušenějších žáků, kteří mají širší rozhled v oblasti ICT.

Kompetence občanské:

- Učitel seznamuje žáky s vazbami na legislativu a obecné morální zákony (SW pirátství, autorský zákon, ochrana osobních údajů, bezpečnost, hesla ...), požaduje jejich dodržování (citace použitého pramene, ve škole není žádný nelegální SW, žáci si chrání své heslo ...).
- Učitel vede žáky ke kritickému myšlení při zpracovávání informací, jakým jsou obsahy sdělení, ke kterým se mohou dostat prostřednictvím internetu i jinými cestami.
- Učitel netoleruje záliby žáků v informacích, které mohou vést k sociálně patologickým jevům, nabízí žákům vhodné pozitivní aktivity jako protipól nežádoucím sociálně patologickým jevům.
- Učitel na konkrétních modelových příkladech demonstruje pozitivní a negativní projevy chování lidí, neustále monitoruje chování žáků (především při práci s internetem), včas přijímá účinná opatření.
- Učitel využívá pomoci a zkušeností odborníků – výchovných poradců, PPP a uplatňuje individuální přístup k žákům.
- Učitel v hodnocení žáků (ve zřetelné převaze) uplatňuje prvky pozitivní motivace, je vždy připraven komukoliv z žáků podat pomocnou ruku.
- Učitel respektuje osobnost žáka, jeho práva a záliby, buduje přátelskou a otevřenou atmosféru při vyučování.

Kompetence pracovní:

- Učitel seznamuje a požaduje dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel pro práci s výpočetní technikou.
- Učitel vede žáky k využívání výpočetní techniky, aplikačního i výukového softwaru, ke zvýšení efektivnosti jejich učební činnosti a k racionálnější organizaci jejich práce.
- Učitel s žáky provádí základní údržbu hardwarového zařízení, vede je k šetrné práci s výpočetní technikou.
- Učitel vede žáky k využívání ICT pro hledání informací důležitých pro svůj další profesní růst.

Kompetence digitální:

- **Informační a datová gramotnost**
Učitel vede žáky k tomu, aby formulovali informační potřeby, lokalizovali a získávali digitální data, informace a obsah, posuzovali relevanci zdroje a jeho obsahu, ukládali, spravovali a organizovali data, informace a obsah v digitálním prostředí.
- **Komunikace a kolaborace**
Učitel vede žáky ke komunikaci a spolupráci prostřednictvím digitálních technologií a s ohledem na kulturní a generační rozmanitost.
- **Tvorba digitálního obsahu**
Učitel vede žáky k vytváření a úpravě digitálního obsahu. Vysvětluje, jak lze integrovat informace a do stávajícího digitálního obsahu přepracovat a zlepšovat předchozí informace a obsah, generovat nové poznatky, ctít autorské právo a licence, programovat.
- **Bezpečnost**
Učitel vede žáky k tomu, aby chránili zařízení, obsah osobních údajů a soukromí v digitálním prostředí. Dále také, aby chránili své fyzické a psychické zdraví a byli si vědomi významu digitálních technologií pro zabezpečení sociální pohody, sociálního začleňování, vlivu digitálních technologií a jejich využívání na životní prostředí.
- **Řešení problémů**
Učitel ukazuje, jakým způsobem lze identifikovat problémy, vyhodnotit potřebu jejich řešení a orientovat se v technologických možnostech jejich řešení. Ukazujeme jak řešit koncepční problémy a problémové situace v digitálním prostředí a jakým způsobem lze používat digitální nástroje pro získávání znalostí a pro inovace procesů a produktů.
- **Technologické kompetence**
Učitel žákům ukazuje, jak porozumět hardwaru, softwaru a systémům potřebným k vytváření, zpřístupňování a sdílení digitálních informací a jak si vytvářet schopnost efektivně ovládat příslušné digitální technologie, rozvíjet je a pečovat o ně.

5.6.1.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Prima

Učivo:

- Informační systémy (Školní informační systém, uživatelé, činnosti, práva)
- Počítače (datové a programové soubory, správa souborů, struktura složek, počítačová síť, fungování a služby internetu, princip e-mailu, práce s dokumenty)
- Kódování a šifrování dat a informací (přenos informací, přenos dat, vektorová grafika)
- Práce s daty (přístup k datům, data v grafu a tabulce, evidence dat, porovnání dat v tabulce a grafu, řešení problémů s daty)
- Práce s textem (pravidla při psaní textu, formát písma a odstavce, vzhled stránky)

Očekávané výstupy:

Žák na konci ročníku:

- rozpozná zakódované informace kolem sebe, zakóduje a dekáduje znaky pomocí znakové sady, zašifruje a dešifruje text pomocí několika šifer
- zakóduje v obrázku barvy více způsoby, zakóduje obrázek pomocí základní geometrických tvarů
- zjednoduší zápis textu a obrázku, ověří úplnost zápisu, ke kódování využívá i binární čísla
- najde a opraví chyby u různých interpretací týchž dat (tabulka versus graf), odpoví na otázky na základě dat v tabulce, popíše pravidla uspořádání v existující tabulce, doplní podle pravidel do tabulky prvky, záznamy, navrhne tabulku pro záznam dat
- popíše pomocí modelu alespoň jeden informační systém, s nímž ve škole aktivně pracují, pojmenuje role uživatelů a vymezí jejich činnosti a s tím související práva
- nainstaluje a odinstaluje aplikaci, ukončí program bez odezvy

- napíše text v textovém editoru, opraví případné chyby, správně používá pravidla při psaní textu, upraví vzhled dokumentu
- uloží textové, grafické, zvukové a multimediální soubory, vybere vhodný formát pro uložení dat
- vytvoří jednoduchý model domácí sítě; popíše, která zařízení jsou připojena do školní sítě
- porovná různé metody zabezpečení účtů, spravuje sdílení souborů
- pomocí modelu znázorní cestu e mailové zprávy

Sekunda

Učivo:

- Programování – opakování a vlastní bloky (vytvoření programu, opakování, podprogramy)
- Modelování pomocí grafů a schémat (standardizovaná schémata a modely, ohodnocené grafy, minimální cesta grafu, kostra grafu, orientované grafy, automaty, modely, paralelní činnost)
- Algoritmizace – podmínky, postavy a události (opakování s podmínkou, události, vstupy, objekty a komunikace mezi nimi)
- Práce s tabulkou, grafem (vytvoření tabulky, vkládání a editace dat, základní výpočty a vzorce, prezentace výsledků v podobě grafu)

Očekávané výstupy:

Žák na konci ročníku:

- v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program, dbá na jeho čitelnost a přehlednost, po přečtení programu vysvětlí, co vykoná
- ověří správnost programu, najde a opraví v něm chyby
- používá cyklus s pevným počtem opakování, vytváří vlastní bloky a používá je v dalších programech
- diskutuje různé programy pro řešení problému, vybere z více možností vhodný program pro řešení problém a svůj výběr zdůvodní
- používá podmínky pro ukončení opakování, rozezná, kdy je podmínka splněna
- vysvětlí známé modely jevů, situací, činností
- vytvoří model, ve kterém znázorní více souběžných činností
- diskutuje různé programy pro řešení problému
- vybere z více možností vhodný program pro řešení problém a svůj výběr zdůvodní, hotový program upraví pro řešení příbuzného problému
- vysvětlí, k čemu se užívá tabulkový editor, jaké informace zpracovává, provádí základní operace s buňkami
- vytvoří jednoduchý vzorec, pomocí něj zpracuje číselná data
- vytvoří tabulku, zformátuje ji, danou tabulku prezentuje v podobě grafu

Tercie

Učivo:

- Programování – větvení, parametry a proměnné (větvení programu, rozhodování, grafický výstup, souřadnice, podprogramy s parametry, proměnné)
- Hromadné zpracování dat (relativní a absolutní adresy buněk, použití vzorců u různých typů dat, funkce s číselnými a textovými vstupy, vkládání záznamu do databázové tabulky, řazení dat v tabulce, filtrování dat v tabulce, zpracování výstupů z velkých souborů dat)
- Prezentace informací (prezentační programy, tvorba vlastní prezentace, ochrana práv k duševnímu vlastnictví, informační etika)

Očekávané výstupy:

Žák na konci ročníku:

- v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví přehledný program k vyřešení problému
- po přečtení programu vysvětlí, co vykoná
- ověří správnost programu, najde a opraví v něm chyby

- používá podmínky pro větvení programu, rozezná, kdy je podmínka splněna
- používá souřadnice pro programování, používá parametry v blocích, ve vlastních blocích
- vytvoří proměnnou, změní její hodnotu, přečte a použije její hodnotu
- diskutuje různé programy pro řešení problému, hotový program upraví pro řešení příbuzného problému
- řeší problémy výpočtem s daty, připiše do tabulky dat nový záznam, seřadí tabulku dat podle daného kritéria (velikost, abecedně)
- používá filtr na výběr dat z tabulky, sestaví kritérium pro vyřešení úlohy
- při tvorbě vzorců rozlišuje absolutní a relativní adresu buňky, používá k výpočtům funkce pracující s číselnými a textovými vstupy (průměr, maximum, pořadí, zleva, délka, počet, když)
- ověří hypotézu pomocí výpočtu, porovnáním nebo vizualizací velkého množství dat
- spustí prezentační program, prohlédne si již vytvořenou prezentaci, vytvoří vlastní prezentaci, zná základní pravidla pro správnou prezentaci

Kvarta

Učivo:

- Programovací projekty (programovací projekt a plán jeho realizace, popsání problému, testování, odladění, odstranění chyb, vytváření a použití proměnné, podmínky, návrh postupu, výrazy s proměnnou)
- Digitální technologie (Hardware a software – složení současného počítače a principy fungování jeho součástí, operační systémy, fungování nových technologií kolem nás, typy a význam počítačových sítí, fungování sítí, struktura a principy Internetu, fungování webu, webová stránka, webový server, prohlížeč, odkaz/URL, princip cloudové aplikace, bezpečnostní rizika, útoky, nebezpečné aplikace a systémy, zabezpečení počítače a dat, aktualizace, zálohování a archivace dat, digitální identita, sdílení a trvalost dat, fungování a algoritmy sociálních sítí, vyhledávání a cookies)

Očekávané výstupy:

Žák na konci ročníku:

- řeší problémy sestavením algoritmu
- v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví přehledný program k vyřešení problému
- ověří správnost programu, najde a opraví v něm chyby
- diskutuje různé programy pro řešení problému, vybere z více možností vhodný program pro řešení problém a svůj výběr zdůvodní
- řeší problém jeho rozdělením na části pomocí vlastních bloků, hotový program upraví pro řešení příbuzného problému
- zvažuje přístupnost vytvořeného programu různým skupinám uživatelů a dopady na ně
- pojmenuje části počítače a popíše, jak spolu souvisí, vysvětlí rozdíl mezi programovým a technickým vybavením
- diskutuje o funkcích operačního systému a popíše stejné a odlišné prvky některých z nich
- na příkladu ukáže, jaký význam má komprese dat
- popíše, jak fungují vybrané technologie z okolí, které považuje za inovativní
- na schematicém modelu popíše princip zasílání dat po počítačové síti
- vysvětlí vrstevníkovi, jak fungují některé služby internetu
- diskutuje o cílech a metodách hackerů
- vytvoří myšlenkovou mapu prvků zabezpečení počítače a dat
- diskutuje, čím vším vytváří svou digitální stopu

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- Sociální rozvoj (prima – kvarta)

Spolupráce ve skupině pomáhá každému žákovi k utváření pozitivního postoje k sobě samému i k ostatním žákům ve třídě, organizace skupinové práce umožňuje žákovi získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých situací, spolupráce přispívá k toleranci různých způsobů lidského chování.

- **Morální rozvoj (prima – kvarta)**
Vlastním příkladem i analýzou chování v kolektivu skupiny si vytváří svůj žebříček hodnot (prevence sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování).

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- **Objevujeme Evropu a svět (tercie – kvarta)**
Při seznamování žáků s principy a využití celosvětové internetové sítě rozvíjejí své zájmy, získávají informace o zemích Evropy a světa, o aktuálních událostech ve světě. Žáci jsou vedeni ke komunikaci na internetu se zřetelem k možným rizikům.

Multikulturní výchova

- **Lidské vztahy (kvarta)**
Při vytváření prezentací žák nejenom získává, vyhodnocuje a sdílí informace, také se učí spolupracovat ve skupině, tolerovat jiné názory. Řešení problémů ve skupině přispívá k vytváření vstřícných mezilidských vztahů.
- **Multikulturalita (kvarta)**
Při získávání informací, nápověd, pracovních postupů na internetu jsou žáci vedeni k tomu, aby využívali znalostí cizího jazyka a uměli vyhodnotit relevantnost takto získaných informací.

Environmentální výchova

- **Vztah člověka a prostředí (tercie – kvarta)**
Žáci mohou získávat informace týkající se životního prostředí a ekologických problémů, mohou tak k těmto informacím zaujmout postoj, společně hledat řešení lokálních i globálních problémů

Mediální výchova

- **Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení (tercie – kvarta)**
Žáci jsou vedeni k třídění zpráv a článků, uvažují o jejich pravdivosti, prověřují text s ohledem na věcnou správnost a přesnost sdělení. Učí se rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením.

5.7 Člověk a zdraví

5.7.1 Tělesná výchova

5.7.1.1 Charakteristika předmětu

Předmět TV je na naší škole ve všech ročnících nižšího i vyššího gymnázia dotován dvěma hodinami týdně. V současné době, kdy převládá sedavý způsob trávení volného času a pro spontánní provozování tělovýchovných aktivit nejsou podmínky nebo nejsou využívány, tělesná výchova představuje nejdůležitější formu pohybového učení a je zdrojem poznatků a námětů pro zdravotní, rekreační i sportovní využití pohybu ve škole a především má vytvořit návyky pro celoživotní provozování tělovýchovných aktivit. TV umožňuje žákům poznat vlastní pohybové možnosti. Naučí žáky využívat různé digitální technologie pro svou pohybovou aktivitu. Vede proto žáky ke spontánnímu pohybu a pravidelné seberealizaci v oblíbeném sportu. V primě, sekundě, tercii i kvartě jsou všechny hodiny zařazeny do vzdělávací oblasti „Člověk a zdraví“.

V hodinách TV se učitel zaměřuje na to, aby si žáci

- osvojili pohybové dovednosti a rozvíjeli své pohybové schopnosti
- orientovali se v základních otázkách vlivu pohybové aktivity na zdraví
- zvládali základní organizační, hygienické a bezpečnostní zásady
- kladně prožívali osvojené pohybové činnosti

- uvědomovali význam sociálních vztahů a rolí ve sportu a uměli je využít pro hodnotné pohybové využití i přátelské vztahy.

Všechny tyto cíle by měli vyústit do pozitivního vztahu žáka k pohybovým aktivitám jako základnímu prostředku dlouhodobého ovlivňování aktivního zdraví.

5.7.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie ve vyučovacím předmětu

Kompetence k učení:

- vedeme žáky ke schopnosti samostatně zpracovat a prezentovat určité téma
- využíváme chyby žáků ke správnému pochopení chyby při nácvičce pohybových dovedností
- vyžadujeme dokončení práce v dohodnuté kvalitě a termínu
- umožňujeme volbu mezi variantami nabídnutých požadavků na pohybové schopnosti a dovednosti

Kompetence k řešení problému:

- učíme žáky využívat herní taktiku při kolektivních hrách
- v rámci zadávání samostatných tvořivých úkolů si žáci připravují gymnastické sestavy na základě zvládnutých prvků
- umožňujeme zařadit do výuky netradiční sporty, na podkladě znalostí a vlastních zkušeností žáků
- vybavuje TV kabinet pomůckami a materiálem na základě posledních trendů

Kompetence komunikativní:

- zadáváme úkoly ve dvojicích, skupinách
- žáci si sami volí družstva při organizaci soutěží
- vytváříme příležitosti pro vzájemnou diskusi a obhajobu vlastního názoru
- dbáme na dodržování základních komunikačních pravidel
- vedeme žáky k pochopení a k potřebě dodržování pravidel „fair play“

Kompetence sociální a personální:

- dbáme na dodržování dohodnutých pravidel v hodině
- dbáme na dodržování pravidel jednotlivých sportovních disciplín
- umožňujeme žákům spoluvytvářet kritéria hodnocení
- rozvíjíme schopnost posuzovat výkony ostatních, ale i své vlastní
- žáci si sami volí účast na exkurzích nabízených školou

Kompetence občanské:

- vedeme žáky k respektování druhých, odmítání útlaku a hrubého zacházení
- nabádáme žáky k asertivnímu chování založenému na vážení si sama sebe
- na sportovních kurzech prosazujeme nutnost podřídit výkon nejslabšímu jedinci a podřídit vůli menšiny většině
- aktivně se zapojujeme do sportovních akcí
- podporujeme nadané žáky možností volby individuálního studia

Kompetence pracovní:

- umožňujeme žákům reprezentovat školu
- hmotné a materiální vybavení obnovujeme podle nejnovějších trendů
- učíme žáky používat bezpečně vybavení a pomůcky dodržováním stanovených pravidel
- zvolením vhodných metodických postupů učíme žáky získat motorickou zručnost i fyzickou zdatnost.

Kompetence digitální:

- seznámíme žáky s digitálními aplikacemi využitelnými při pohybových aktivitách (plánování, záznam výkonu, vyhodnocení)
- vedeme žáky k zaznamenávání svých výkonů v digitální podobě a pozdějšímu vyhodnocení (tabulky, grafy atd.)

5.7.1.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Prima

Učivo:

- Organizace pohybové činnosti.
- Pohybové hry s různým zaměřením.
- Gymnastika-akrobacie, cvičení s náčiním a na nářadí.
- Atletika-běh rychlý, vytrvalostní, skok do dálky a výšky.
- Sportovní hry-vybíjená, fotbal, florbal, přehazovaná, basketbal.
- Pravidla osvojovaných činností.
- Plánování svých volnočasových pohybových aktivit, zaznamenávání a vyhodnocování svých výkonů

Očekávané výstupy:

- žák aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu.
- zvládá v souladu s předpoklady osvojované pohybové dovednosti a aplikuje je ve hře, soutěži a rekreačních sportech.
- Žák se orientuje v základních pravidlech jednotlivých sportovních her
- Žák umí využívat základní digitální aplikace pro pohybové činnosti (chůze běh, kolo, plavání, lyžování atd.), umí zaznamenávat a vyhodnocovat své výkony v digitální podobě (tabulky, grafy atd.)

Sekunda

Učivo:

- Organizace pohybové činnosti.
- Základní povely.
- Zásady bezpečnosti.
- První pomoc při TV a sportu.
- Gymnastika-akrobacie, přeskoky, rytmické a kondiční cvičení.
- Úpoly-základy-pádová technika.
- Atletika-běh rychlý, běžecká cvičení, běh vytrvalostní, skok do dálky a výšky, hod kriketovým míčkem.
- Sportovní hry: basketbal, vybíjená, florbal, základy odbíjené.
- Lyžařský kurz-běžecký a sjezdařský výcvik, bezpečnost pohybu v zimní krajině.
- Mazání lyží, výzbroj, výstroj.
- Plánování svých volnočasových pohybových aktivit, zaznamenávání a vyhodnocování svých výkonů

Očekávané výstupy:

- žák aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu některé činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem.
- uplatňuje vhodné a bezpečné chování
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti.
- Žák umí využívat základní digitální aplikace pro pohybové činnosti (chůze běh, kolo, plavání, lyžování atd.), umí zaznamenávat a vyhodnocovat své výkony v digitální podobě (tabulky, grafy atd.)

Tercie

Učivo:

- Organizace pohybové činnosti.
- Prevence a korekce jednostranného zatížení.
- Osobní hygiena.
- Tělocvičné názvosloví.
- Gymnastika-akrobacie, přemet stranou, přeskoky, hrazda.

- Rytmické a kondiční formy cvičení s hudbou.
- Úpoly.
- Atletika-průpravná cvičení, běh rychlý, vytrvalostní, skok do dálky a výšky.
- Sportovní hry-basketbal, volejbal, fotbal, florbal, nohejbal, vybíjená, softbal.
- Měření výkonů, posuzování pohybových dovedností, odstranit chyby.
- Plánování svých volnočasových pohybových aktivit, zaznamenávání a vyhodnocování svých výkonů

Očekávané výstupy:

- žák se samostatně připraví před pohybovou činností
- užívá osvojované názvosloví
- zvládá v souladu s předpoklady osvojované pohybové dovednosti a aplikuje je ve hře soutěži a rekreačních sportech.
- Žák umí využívat základní digitální aplikace pro pohybové činnosti (chůze běh, kolo, plavání, lyžování atd.), umí zaznamenávat a vyhodnocovat své výkony v digitální podobě (tabulky, grafy atd.)

Kvarta

Učivo:

- Prevence a korekce jednostranného zatížení, vyrovnávací a relaxační cvičení.
- Význam přípravy organismu před cvičením, osobní hygiena.
- Škodlivý vliv kouření, drog a alkoholu na zdraví.
- Hygiena a bezpečnost při TV, první pomoc.
- Gymnastika: akrobacie, přemet stranou, přeskoky, cvičení s náčiním a na nářadí, kruhy.
- Rytmické a kondiční cvičení s hudbou.
- Úpoly-základy sebeobrany.
- Atletika-průpravná cvičení, běžecká cvičení, běh rychlý a vytrvalostní, skok do dálky a výšky, vrh koulí.
- Kolektivní hry-basketbal, volejbal, fotbal, florbal, nohejbal, vybíjená, softbal.
- Ekologické chování při TV a sportu v přírodě, péče o náčiní a vlastní výzbroj a výstroj
- Plánování svých volnočasových pohybových aktivit, zaznamenávání a vyhodnocování svých výkonů

Očekávané výstupy:

- žák aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem.
- samostatně se připraví před pohybovou činností
- odmítá drogy a jiné škodliviny
- usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře a soutěžích
- posoudí provedení pohybové činnosti a označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny
- zpracuje naměřená data
- rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka a organizátora
- Žák umí využívat základní digitální aplikace pro pohybové činnosti (chůze běh, kolo, plavání, lyžování atd.), umí zaznamenávat a vyhodnocovat své výkony v digitální podobě (tabulky, grafy atd.)

Průřezová témata

Během výuky tělesné výchovy jsou průřezová témata naplňována hlavně v rámci pohybových aktivit a úkolů jak ve vnitřním, tak ve venkovním prostředí. Stejně tak jako na vícedenních sportovních kurzech. Jsou vybírány vhodné metody a formy výuky (především skupinová a týmová výuka)

Osobnostní a sociální výchova (prima-kvarta)

- Osobnostní rozvoj - cvičení smyslového vnímání, pozornosti, zapamatování, fixace nových pohybových dovedností, rozvoj pohybových schopností, sebepoznání, zjišťování svých limitů, utváření kladného postoje k sobě samému i okolnímu prostředí, kladný vztah k pohybu, cvičení sebekontroly, sebeovládání, vůle, organizace vlastního času, stanovování krátkodobých i dlouhodobých cílů a různých způsobů, jak jich dosáhnout
- Sociální rozvoj - poznávání ostatních lidí, utváření dobrých vztahů, tolerance různých odlišností ostatních, empatie, respektování, podpora a pomoc, vhodná verbální i neverbální komunikace ve skupinách, přijímání různých rolí, organizace práce ve skupinách Fair Play
- Morální rozvoj - řešení problémů a rozhodovací dovednosti, utváření kladných morálních vlastností (odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, tolerance, respekt atd.)

Multikulturní výchova (prima – kvarta)

- Lidské vztahy
- Princip sociálního smíru a solidarity

Enviromentální výchova (prima-kvarta)

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí – rozvoj odpovědnosti ve vztahu k ochraně přírody a přírodních zdrojů, péče o životní prostředí
- Vztah člověka a prostředí – utváření zdravého životního stylu

6 Hodnocení žáků

6.1 Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků (v souladu s §51 až §53 školského zákona)

6.1.1 Zásady průběžného hodnocení a hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení

- a) Učitel přihlíží při průběžné i celkové klasifikaci ke stanoveným cílům vzdělávání a k vzdělávacím a osobnostním předpokladům každého žáka. Zohledňuje vzdělávací potřeby každého jednotlivce /v souladu s vyhláškou MŠMT č. 27/2016 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a žáků mimořádně nadaných – Pravidla hodnocení a klasifikace žáků a žáků se specifickými poruchami učení v jednotlivých předmětech/, dbá důsledně na dodržování vzájemné úcty, respektu a důstojnosti všech účastníků vzdělávání /v souladu se zásadami a cíli vzdělávání dle §2 výše citovaného zákona/. Výsledky vzdělávání žáků a žáků v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech se klasifikují stupni prospěchu dle vyhlášky č.48/2005 o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.
- b) Podklady pro hodnocení žáků se opírají o soustavné sledování výkonů žáků, jejich přípravy na vyučování, aktivitu během výchovně vzdělávacího procesu a písemné i ústní zkoušení.
- c) Hodnocení musí být jednoznačné, žákům srozumitelné, musí být věcné, tedy vztahující se k danému výkonu či chování žáka. Nelze směšovat hodnocení vědomostí s hodnocením chování. Celkové hodnocení musí být všestranné, tj. v oblasti výsledků vzdělávání přihlížet ke všem vědomostem, dovednostem a schopnostem žáka, které za hodnocené období projevil, a v oblasti chování přihlížet ke všem jeho projevům za hodnocené období.
- d) Žák musí být z vyučovacího předmětu vyzkoušen ústně, písemně nebo prakticky alespoň dvakrát za každé klasifikační období, z toho jedenkrát ústně. Ve vyučovacích předmětech s dotací tří a více hodin týdně minimálně čtyřikrát, z toho alespoň jednou ústně. Přihlíží se též k samostatným pracím žáka, jsou-li součástí vyučovacího předmětu.
- e) Při ústním zkoušení oznamuje vyučující žákovi hodnocení okamžitě, při písemném zkoušení v nejbližším možném termínu, nejpozději však do 14 dnů.
- f) Zákonné zástupce žáka o prospěchu a chování informují:
  - učitelé jednotlivých předmětů a třídní učitel dle pokynů ředitele školy (informační odpoledne, třídní schůzky apod.),
  - třídní učitel, jestliže o to zákonní zástupci žáka požádají,
  - třídní učitel v případě mimořádného zhoršení prospěchu a chování.
- g) Evidenci klasifikace vede vyučující v programu Bakaláři. Písemné práce archivuje vyučující po dobu celého školního roku.
- h) Na konci 1. pololetí vydává škola žákovi výpis vysvědčení, na konci školního roku vysvědčení. V posledním roce plnění povinné školní docházky vydá škola žákovi výstupní hodnocení o tom, jak žák dosáhl cílů.

6.1.2 Kritéria stupňů prospěchu

Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem se hodnotí v průběžné i v závěrečné klasifikaci stupni prospěchu: **1 – výborný, 2 – chvalitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatečný, 5 – nedostatečný.**

Při klasifikaci se sleduje zejména:

- ucelenost, přesnost a trvalost osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic, zákonitostí a vztahů;
- kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované intelektuální činnosti;
- schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení společenských a přírodních jevů a zákonitostí;
- kvalitu myšlení, především jeho logiku, samostatnost a tvořivost;
- aktivitu v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim;
- přesnost, výstižnost a odbornou i jazykovou správnost ústního a písemného projevu kvalitu výsledků činností;
- osvojení účinných metod samostatného studia;
- obsluha a údržba laboratorních zařízení a pomůcek, nástrojů, nářadí a měřidel;
- stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu;
- vztah žáka k činnostem a zájem o ně;
- estetické vnímání, přístup k uměleckému dílu a k estetice;
- v tělesné výchově, s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka, všeobecná tělesná zdatnost, výkonnost a jeho péče o vlastní zdraví.

6.1.3 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření

Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá učebními osnovami požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti pro řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá učebními osnovami požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní i písemný projev má menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledku činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Žák je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Požadované intelektuální a motorické činnosti nevykonává vždy přesně. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. Osvojené poznatky a dovednosti aplikuje při řešení teoretických úkolů s chybami. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevu a zákonitosti podle podnětu učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, není vždy tvořivé. Ústní a písemný projev není vždy správný, přesný a výstižný, grafický projev je méně estetický. Častější nedostatky se projevují v kvalitě výsledku jeho činnosti. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních a motorických činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby.

Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevu je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení je zpravidla málo tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má zpravidla vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Výsledky jeho činnosti nejsou kvalitní, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevu a zákonitosti nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledku jeho činnosti a grafický projev jsou na nízké úrovni. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

6.1.4 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

(např. výtvarná výchova, hudební výchova, tělesná výchova, občanská výchova apod.)

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně, podle požadavků školního vzdělávacího programu je rozvíjí v individuálních a kolektivních projevech. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný, v hudební a tělesné výchově přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Má výrazně aktivní zájem o umění, estetiku, ekologii, tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí svůj estetický vkus, tělesnou zdatnost.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je esteticky působivý a má jen menší nedostatky z hlediska požadavků školního vzdělávacího programu. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní zájem o umění, o estetiku, ekologii a tělesnou zdatnost. Rozvíjí si v požadované míře estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá dostatečný aktivní zájem o umění, estetiku, ekologii a tělesnou kulturu. Nerozvíjí v požadované míře svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák přistupuje k činnostem bez zájmu, je málo samostatný i málo pohotový. Jeho projev je velmi málo působivý s mnoha chybami. Jeho vědomosti jsou neúplné a stejně jako dovednosti mají značné mezery. Při aplikaci vědomostí a při uplatňování dovedností potřebuje soustavnou pomoc učitele. O umění, estetiku, ekologii a tělesnou kulturu má občasný a většinou jen pasivní zájem. Svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost rozvíjí pouze sporadicky.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je povětšinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci a nevyvíjí úsilí rozvíjet svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Učitel může dílčí zkoušky hodnotit i jinými způsoby (body, slovně apod.). Stanoví však pravidla pro jejich transformaci do základních stupňů.

6.1.5 Chování žáka se na vysvědčení vyjadřuje stupni:

Stupeň 1 (velmi dobré)

Žák uvědoměle dodržuje ustanovení školního řádu. Ojedinele se může dopustit méně závažných přestupků proti ustanovení školního řádu.

Stupeň 2 (uspokojivé)

Chování žáka je v podstatě v souladu s ustanoveními školního řádu. Dopustí se ale závažnějšího přestupku nebo se opakovaně dopouští méně závažných přestupků proti ustanovením školního řádu. Je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 3 (neuspokojivé)

Žák se dopustí závažného přestupku proti školnímu řádu nebo se opakovaně dopouští závažnějších přestupků proti zásadám školního řádu.

Stupeň hodnocení chování není výchovným opatřením. Současně s klasifikací nižším stupněm z chování může být uloženo výchovné opatření. Toto výchovné opatření může také předcházet vlastní klasifikaci již v průběhu školního roku.

6.1.6 Celkové hodnocení žáka na vysvědčení:

Celkové hodnocení žáka se vyjadřuje stupni

Prospěl(a) s vyznamenáním

Žák prospěl s vyznamenáním, není-li klasifikace v žádném povinném předmětu horší než stupeň 2 - chvalitebný a průměrný prospěch z povinných předmětů není horší než 1,50 a chování je hodnoceno jako velmi dobré.

Prospěl(a)

Žák prospěl, není-li klasifikace v některém povinném předmětu vyjádřena stupněm 5 - nedostatečný.

Neprospěl(a)

Žák neprospěl, je-li klasifikace v některém povinném předmětu vyjádřena stupněm 5 - nedostatečný.

Nehodnocen(a)

Žák je nehodnocen, je-li v některém povinném předmětu neklasifikován.

- a) Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí příslušného ročníku prospěl ze všech povinných a volitelných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem
- b) Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí. Není-li možné žáka hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí. Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. Do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník. Není-li žák hodnocen ani v tomto termínu, neprospěl.
- c) V řádném termínu je hodnocen žák, u něhož má vyučující dostatečné podklady pro klasifikaci. Zamešká-li žák v klasifikačním období více než 20 % vyučovacích hodin, může být neklasifikován.
- d) Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku a který na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen, povolit opakování ročníku po posouzení jeho dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti; žák, který plní povinnou školní docházku, v těchto případech opakuje ročník vždy.
- e) Žák gymnázia, který neprospěl nejvýše ze dvou povinných předmětů, koná opravné zkoušky.
- f) Opravná zkouška se koná do konce příslušného školního roku v termínu stanoveném ředitelem školy. Žák může v jeden den skládat jednu opravnou zkoušku. Opravné zkoušky jsou komisionální. Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně nebo se k ní nedostaví, neprospěl.

- g) Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku, přerušit vzdělávání, a to na dobu nejvýše dvou let. Po dobu přerušení vzdělávání žák není žákem této školy. Po uplynutí doby přerušení vzdělávání pokračuje žák v tom ročníku, ve kterém bylo vzdělávání přerušeno, popřípadě se souhlasem ředitele školy ve vyšším ročníku, prokáže-li odpovídající znalosti. Ředitel školy na základě žádosti ukončí přerušení vzdělávání i před uplynutím doby přerušení, nebrání-li tomu závažné důvody.

Výchovná opatření

Výchovnými opatřeními jsou pochvaly nebo jiná ocenění a kázeňská opatření.

- a) Pochvaly uděluje ředitel školy nebo třídní učitel.
- Pochvala ředitele školy se uděluje za: mimořádný projev lidskosti; mimořádný projev občanské nebo školní iniciativy; mimořádně záslužný nebo statečný čin; dlouhodobou úspěšnou práci; vynikající reprezentaci školy. Udělení pochvaly musí ředitel předem projednat v pedagogické radě.
  - Pochvala třídního učitele se uděluje za výrazný projev školní iniciativy; déle trvající úspěšnou práci; reprezentaci školy; práci pro třídní kolektiv. Udělení pochvaly musí třídní učitel nejprve projednat s ředitelem školy.
  - Ředitel školy i třídní učitel mohou udělovat i jiná ocenění (diplom, pochvalný list, věcný dar apod.). Kázeňská opatření ukládá ředitel školy nebo třídní učitel.
- Kázeňskými opatřeními jsou napomenutí, důtky, podmíněčné vyloučení ze studia a vyloučení ze studia. Jsou udělována za porušení povinností uložených školským zákonem nebo školním řádem.
- Napomenutí třídního učitele se ukládá za drobné, méně závažné a neopakující se porušení povinností.
  - Důtka třídního učitele se ukládá za závažnější, případně opakující se porušení povinností. Uložení důtky oznámí třídní učitel neprodleně řediteli školy.
  - Důtka ředitele školy se ukládá za vážné, případně i opakované porušení povinností. Uložení důtky musí ředitel nejprve projednat v pedagogické radě.
  - Pravidla pro uložení podmínečného vyloučení nebo vyloučení žáka ze studia stanovuje školský zákon.
- b) Třídní učitel zajišťuje, aby veškerá výchovná opatření a jejich důvody byly neprodleně a prokazatelně oznámeny zletilému žákovi nebo zákonnému zástupci nezletilého žáka.
- c) Třídní učitel zajišťuje, aby veškerá výchovná opatření byla zaznamenána v dokumentaci školy. V nižším gymnáziu se udělení pochvaly zaznamenává na vysvědčení za pololetí, v němž byla udělena.

6.1.7 Podrobnosti o komisionálních a opravných zkouškách

- a) Komisionální zkoušku koná žák v souladu s §6 odst. 1) vyhlášky č. 13/2004 o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři v těchto případech:
- koná-li opravné zkoušky
  - požádá-li zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka o jeho komisionální přezkoušení z důvodu pochybností o správnosti hodnocení.
- b) Ředitel školy nařídí komisionální přezkoušení žáka, jestliže zjistí, že vyučující porušil pravidla hodnocení. Termín komisionální přezkoušení stanoví ředitel školy bez zbytečného odkladu.
- c) Má-li zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může do tří pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení žáka a žáka. Komisionální přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti. Protokol o komisionální zkoušce je součástí osobní dokumentace žáka.
- d) V případě pochybností o správnosti hodnocení žáka může být žáka v příslušném pololetí z daného předmětu komisionálně zkoušen pouze jednou. Komisionální zkoušku může žák konat v jednom dni nejvýše jednu.

- e) Komise pro komisionální zkoušky je nejméně tříčlenná. Jejím předsedou je ředitel školy nebo jím pověřený učitel, zkoušející učitel vyučující žáka danému předmětu a přísedící, který má odbornou kvalifikaci pro výuku téhož nebo příbuzného předmětu. Členy komise jmenuje ředitel školy. Výsledek zkoušky vyhlásí předseda veřejně v den konání zkoušky.

6.1.8 Průběh a způsob hodnocení vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu

Podle § 18 výše citovaného školského zákona a v souladu s §5 vyhlášky č.13/2004 o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři může zákonný zástupce nebo zletilý žák požádat o vzdělávání dle individuálního vzdělávacího plánu. Ve své žádosti uvede důvody a doloží je. V něm bude žákovi určena zvláštní organizace výuky a délka vzdělávání při zachování obsahu a rozsahu vzdělávání stanoveného učebním plánem školy. Individuální vzdělávací plán, podepsaný ředitelem školy, žákem a zákonným zástupcem se stává součástí osobní dokumentace žáka. Způsob hodnocení žáka je součástí individuálního učebního plánu a vychází z konkrétní situace žáka.

6.2 Autoevaluace školy

6.2.1 Oblasti, kritéria, nástroje a cíle autoevaluace

Oblast	Kritérium	Nástroje	Cíle
Podmínky ke vzdělávání	Ekonomické podmínky	Rozpočet	Objektivní hodnocení
	Technologické podmínky	Sledování, správci sbírek	
	Personální podmínky	Sledování	
Průběh vzdělávání	Kvalita výuky	Dotazníky, hospitační činnost	Odpovídající výsledky vzdělávání
	Plán výuky	Hospitační činnost, práce předmětových komisí	
	Úspěchy absolventů	Dotazník pro absolventy	
Podpora školy žákům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání	Individualizace výuky	Pozorování, práce výchovného poradce	Kvalita zázemí pro žáky a oboustranná spolupráce s rodiči
	Spolupráce s rodiči	Informační odpoledne	
	Zázemí školy	Studentská rada	
	Individuální podpora	Práce školního poradenského centra	
Výsledky vzdělávání žáků	Hodnocení za pololetí	Statistiky tříd a předmětů	Posouzení výsledků žáků
	Výsledky maturitních zkoušek	Statistiky zkoušek	
	Úspěšnost absolventů v přijímacím řízení na VŠ	Rozhovor, dotazník	
	Úspěšnost žáků v soutěžích	Statistika	
Řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání	Komunikace vedení školy s pedagogy	Dotazníky, rozhovory	Kvalitní manažerská práce vedení školy
	Kvalita DVPP	Rozhovor	

pedagogických pracovníků			
Úroveň výsledků práce školy, zejména k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům	Propagace v médiích a na sociálních sítích	Web školy	Objektivní obraz školy
	Akce pro veřejnost, DOD	Rozhovory	
	Uplatnění absolventů	Dotazníky, Klub absolventů	
	Úspěchy žáků	Statistiky soutěží	

6.2.2 Časový harmonogram autoevaluace

Září	Zahajovací pedagogická rada, schůzky předmětových komisí, zjištění dosažených znalostí žáků
Říjen	Individuální rozhovory s pedagogy
Listopad	Individuální rozhovory s pedagogy, klasifikační porada, informační odpoledne
Prosinec	Kontrola plnění tematických plánů
Leden	Pololetní pedagogická rada, pololetní hodnocení žáků, Den otevřených dveří
Duben	Klasifikační porada, informační odpoledne, písemné maturitní zkoušky
Květen	Maturitní zkoušky, průběžné vyhodnocení výsledků soutěží
Červen	Závěrečná pedagogická rada, závěrečná klasifikace, statistické vyhodnocení prospěchu a chování, informační odpoledne pro nově přijaté
Průběžně	Hospitační činnost, vzájemné hospitace, pedagogické portfolio, DVPP pedagogických pracovníků, školní poradenské pracoviště